

Vogelreis Oder-Warta 2025

KNNV vogelwerkgroep Epe-Heerde

Colofon

Tekstuele bijdragen

Matthijs Bootsma, Frans Bosch, Adrie Hottinga, Wietske Jansen, Herwin Looman, Max Messie, Gert Prins en Cintia Wedemeijer.

Foto's

Matthijs Bootsma (MB), Adrie Hottinga (AH), Wietske Jansen (WJ), Herwin Looman (HL), Gert Prins (GP).

Samenstelling rapport

Adrie Hottinga

Eindredactie en layout

Gert Prins

Wijze van citeren

Vogelwerkgroep KNNV Epe-Heerde. 2026. Vogelreis Oder-Warta 2025.

Zicht op Stacja Pomp, 27 april 2025. Foto: GP.

KNNV afdeling Epe-Heerde

E: secretariaat@epe-heerde.knnv.nl

I: epe-heerde.knnv.nl

Coördinator vogelwerkgroep: Matthijs Bootsma

Email coördinator: vogels@epe-heerde.knnv.nl

Overname van (gedeelten van) tekst, gegevens, tabellen of grafieken is alleen toegestaan onder voorwaarde van volledige en juiste bronvermelding. Als de tekst e.d. gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn van de secretaris.

Omslag:

Voorblad: Oderuiterwaarden bij oude spoorbrug Siekierki, 28 april 2025. Foto: GP.

Inzet: Zwarte ooievaar, Zeearend en Rietzanger. Foto: MB. Dwergstern. Foto: HL.

Achterblad: Lunch te Rybakówko - Jezioro Lubniewsko, 30 april 2025. Foto: HL.

Vogelreis Oder-Warta 2025

Matthijs en Frans kijken vogels op de oever van Jezioro Lubiaz. Domein van Brilduiker. 30 april 2025. Foto: GP.

KNNV vogelwerkgroep Epe-Heerde

januari 2026

Uiterwaarden bij Kalensko, 28 april 2025. Foto: AH.

Uiterwaarden bij en zicht vanaf Stacja Pomp, 29 april 2025. Foto: AH.

Inhoudsopgave

	1
1. Inleiding en samenvatting	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Samenvatting	7
1.3 Gasthaus Pension Wagner in Golzow	9
2. Odervorland: Golzow-Nieschen (26-4)	11
2.1 Heenreis	11
2.2 Golzow en Oderaue Genschmar bij Nieschen	13
3. Park Narodowy Ujście Warty: west van Stacja Pomp (27-4)	19
3.1 Vorflutkanal Kostrzyn-Kietz	19
3.2 Chyrzyno (kantoor Nationaal Park Ujście Warty)	20
3.3 Betonka bij Słońsk	22
3.4 Traject Przyborów - Stacja Pomp	25
4. Oder aan Poolse zijde (Kalensko, Porzecze, Siekierki) (28-4)	31
4.1 Kalensko	31
4.2 Porzecze	32
4.3 Siekierki	33
5. Vleermuizen van Golzow (28-4 en 30-4)	39
6. Park Narodowy Ujście Warty oost van Stacja Pomp (29-4)	41
6.1 Uitkijktoren Czarnów	41
6.2 Dijk Słońsk-Kołczyn (drie stops)	41
6.3 Visvijvers Krzeszyce e.o.	42
6.4 Hellingbos Lemierzyce	42
7. Merengebied Lubniewice-Sulęcín (30-4)	49
7.1 Las Sulęcín	49
7.2 Rybakówko - Jezioro Lubniewsko	52
7.3 Jezioro Lubiaz	54
7.4 Buszno	55
7.5 Rosławice visvijvers	58
8. Ortolaan, Oderhänge, Oderberge en Oderaue (1-5)	64
8.1 Ortolaan in Golzow	64
8.2 Oderhänge Mallnow	65
8.3 Oderberge Lebus	70
8.4 Oderaue Genschmar	70
9. Havelland (2-5)	79
9.1 Havelländisches Luch: Buckow en Garlitz	79
9.2 Beetzsee	84

Z.O.Z.

10.	Planten kijken tijdens een 'vogelreis'	87
10.1	Heenreis / Ouderaue Genschmar (26-4)	87
10.2	Ujscie Warty NP west van Stacja Pomp (27-4)	90
10.3	Oder aan Poolse zijde (28-4)	90
10.4	Ujscie Warty NP oost van Stacja Pomp (29-4)	91
10.5	Lubniewice-Sulęcín (30-4)	93
10.6	Oderhänge en Oderberge (1-5)	93
10.7	Havelland / terugreis (2-5)	96
11.	Epiloog	99
12.	Zusammenfassung	100
13.	Bijlage: Vogels	103
14.	Bijlage: Planten	111
15.	Bijlage: Dagvlinders	121
16.	Bijlage: Reptielen en amfibieën	123
17.	Bijlage: Zoogdieren	124
18.	Bijlage: Overige planten en dieren	126

Gangbare graanakker met bosrand nabij Rybakówko, Polen, 30-4-2025. Foto: GP.

1. Inleiding en samenvatting

1.1 Inleiding

In 2007, 2008 en in 2016 zijn leden van de KNNV Vogelwerkgroep Epe-Heerde op vogelreis geweest in het Nationaal Park Warta monding in Polen (Park Narodowy Ujście Warty). Naast het observeren van vogels in het nationaal park, zijn ook gebieden in Brandenburg en West-Polen bezocht. Het observeren van vogels is de “hoofdmoot” van onze vogeltrips, maar bij onze leden van de Vogelwerkgroep zijn meerdere specialisten die verstand hebben van planten, insecten, vleermuizen e.d.. Kortom: in onze reisverslagen wordt ook zoveel mogelijk aandacht besteed aan overige waarnemingen. Dit zorgt ervoor dat een reisverslag voor meer geïnteresseerden aantrekkelijk wordt om te lezen en mogelijkheden geeft om gericht gebieden te bezoeken voor groepen van KNNV-afdelingen die buitenlandse excursies willen verzorgen. In onze reisverslagen nemen wij dan ook veel gedetailleerde gegevens op over de gebieden die wij bezoeken, maar ook over de verblijfsaccommodaties.

Van de drie eerdere vogelreizen zijn twee reisverslagen samengesteld, die gedownload kunnen worden via de website van de KNNV-afdeling Epe-Heerde ('kennisbank'). In de twee reisverslagen ([2007+2008](#) en [2016](#)) zijn uitgebreide beschrijvingen van het landschap en waarnemingen opgenomen. Dit verslag is wat beperkter van omvang, mede om herhalingen te voorkomen.

1.2 Samenvatting

Net als in 2007, 2008 en 2016 was ons verblijf voor overnachting in 2025 het hotel Wagner in Golzow. Golzow is een klein dorpje zonder voorzieningen (winkels), maar het ligt niet ver van de Poolse grens. In de directe omgeving van Golzow zijn ook interessante gebieden in de uiterwaarden langs de Oder. Maar ook een ochtend- of avondwandeling in Golzow levert veelal interessante waarnemingen op.

Temidden van de akkers ligt het groendoraderde dorp Golzow met het Gasthaus Wagner (W). © Google

Het is bijzonder interessant dat eigenlijk op vrij korte afstand van Nederland nog zoveel vogelsoorten worden waargenomen in een landschap waar toch ook intensivering van de landbouw plaatsvindt. In de door ons bezochte landschappen zijn in vergelijking met Nederland meer groene elementen aanwezig die schakels vormen tussen natuurgebieden.

Op zaterdag 26 april tot en met vrijdag 2 mei 2025 waren wij in Brandenburg en in West-Polen met het doel de landschappen in de omgeving van de rivieren Oder en de Warta te bezoeken.

Op zaterdag zijn wij rechtstreeks naar Golzow gereden en konden voor de avondhap nog een klein gedeelte van de uiterwaarden bij Nieschen bezoeken. Op zaterdag 2 mei hebben wij tijdens de terugreis nog een bezoek gebracht aan het Grote trappen-reservaat in Havelland in de omgeving van Buckow.

In totaal zijn 145 vogelsoorten waargenomen. In dit verslag is per dag een overzicht opgenomen. In meerdere bijlagen zijn alle overige waarnemingen opgenomen.

Deelnemers in 2025 waren: Matthijs Bootsma, Frans Bosch, Max Messie, Herwin Looman, Wietske Jansen, Cintia Wedemeijer, Gert Prins en Adrie Hottinga.

Van tevoren is een indicatief programma per dag opgesteld. Elke deelnemer aan de reis heeft het op zich genomen verslag te doen van een reisdag, een thema of andere bijdrage aan dit reisverslag.

Dag	Locatie	Reisverslag
Zaterdag 26 april 2025	Heenreis, Oder Vorland: Golzow en Oderaue Genschmar bij Nieschen.	Max
Zondag 27 april 2025	Park Narodowy Ujście Warty oostwaarts tot Stacja Pomp.	Matthijs
Maandag 28 april 2025	Oder aan Poolse zijde: Kalensko, Porzecze en Siekierki.	Cintia
Dinsdag 29 april 2025	Park Narodowy Ujście Warty vanaf Stacja Pomp verder oostwaarts.	Frans
Woensdag 30 april 2025	Merengebied Lubniewice-Sulejów in Polen.	Gert
Donderdag 1 mei 2025	Oderhänge Mallnow, Oderberge Lebus en Oderaue Genschmar bij Nieschen.	Herwin
Vrijdag 2 mei 2025	Terugreis, Havellandisches Luch omgeving Buckow/Garlitz en Beetzsee.	Adrie
Planten	Vondsten per dag.	Wietske
Vleermuizen	Inventarisatie omgeving Golzow.	Frans

De dagindeling van de reis vormt tevens de hoofdstructuur van dit reisverslag. Twee aparte hoofdstukken gaan over vleermuizen en planten. Alle waarnemingen staan per excursiepunt in bijlagen opgesomd.

Alle reisgenoten hebben een tekstuele bijdrage geleverd aan dit reisverslag. Zes waarnemers hebben waarnemingen ingevoerd met ObsMapp en/of Obsidentify en die waarnemingen geüpload naar observation.org. Het gaat om pakweg 500 soorten met bijna 4.900 waarnemingen. Hiervan is een klein deel 'verzamelsoort' of 'onzeker'. Waarnemingen zijn zoveel mogelijk in tabelvorm in dit reisverslag opgenomen. Zie ook onze excursiegebieden op de website observation.org.

1.3 Gasthaus Pension Wagner in Golzow

Wij verblijven in hotel Gasthaus-Pension Wagner in Golzow. Golzow ligt dicht bij de Poolse grens en is op afstand naar Poolse interessante gebieden eenvoudig te bereiken. Dit Gasthaus-pension heeft veel kamers ter beschikking en afspraken over koffie/thee en lunch zijn vrij gemakkelijk met de eigenaren af te spreken. Hotel Wagner is klantvriendelijk en 's morgens kan iedere deelnemer van deze vogeltrip zijn eigen lunch klaarmaken en koffie en of thee in de eigen thermoskan meekrijgen. Dit bespaart overdag veel tijd voor inkopen dan wel ergens lunchen.

Kortom verblijf in dit Gasthaus-Pension kan door ons aanbevolen worden voor een vogeltrip in dit deel van Brandenburg en West-Polen. Golzow is een klein dorp met weinig voorzieningen. Het kruidenierswinkeltje is gesloten en er zijn na dinertijd geen overige faciliteiten.

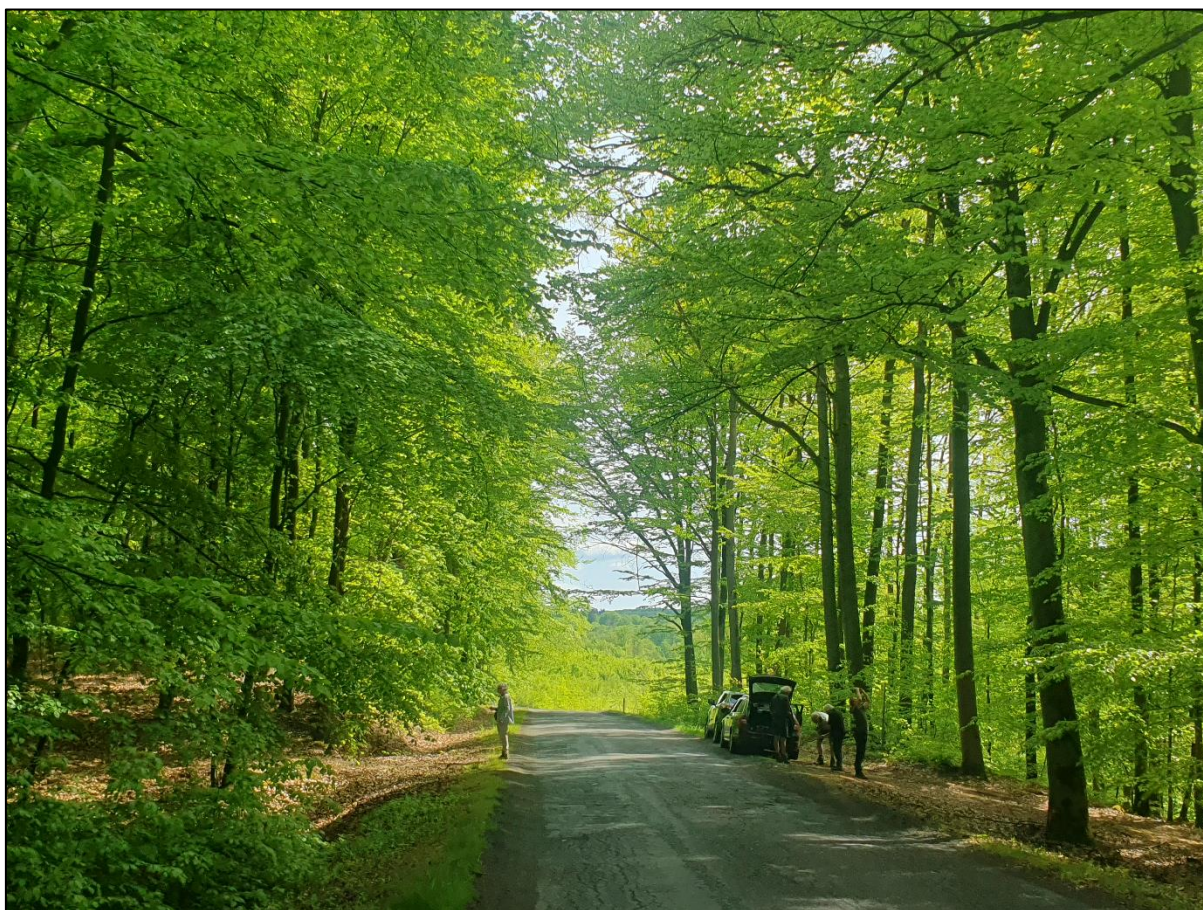
Adres overnachting: Gasthaus-Pension Wagner
Hauptstraße 67
15328 Golzow
Telefoon: +49 33472-50296
Mail: info@gasthaus-pension-wagner.de
Internet: gasthaus-pension-wagner.de/

Entree Gasthaus & Pension Wagner in Golzow. Foto: AH.

Vogels kijken in de Oderaue Genschmar bij Nieschen aan de Duitse kant van de Oder. Foto: AH.

Vogels luisteren en planten kijken in ontluikend beukenbos bij Buszno in Polen. Foto: GP.

2. Odervorland: Golzow-Nieschen (26-4)

2.1 Heenreis

Wat ik toen niet wist en nu weet ,.....

Met goede zin en mooi weer 7.00 uur vertrek Transferium Heerde met Matthijs en Adrie als chauffeurs, passagiers Cintia, Gert, Herwin, Wietske, Frans en Max. Niet allen evengoed uitgeslapen beginnen we de reis.

Na een uurtje of 2 1/2 de eerste stop op P-Westfalia en we hebben dan de eerste Rode wouw al gezien en dan is het de beurt om de eerste Bonte kraai te spotten, Gert vertelt nog dat de Elbe de grens is van dit bonte beest.

Een paar Bonte kraaien in de Oderaue Genschmar. Foto: MB.

Ik heb me niet erg goed voorbereid/ingelezen wat me allemaal te wachten staat, het is voor mij ook de 1e X ! Een aantal anderen is hier al vaker geweest.

Verder onderweg Knobbelzwaan, Buizerd, Zwarte kraai, Houtduif en Holenduif, Rode wouw en ja hoor de Elbe nog niet goed en wel over en daar is de eerste Bonte kraai!

In de buurt van Maagdenburg even van de weg af in verband met een file en een pracht lunchplek gevonden. Met boomvalk, visarend, zelfs drie in de lucht vlak boven ons!

Oostelijk kruiskruid, daar staan de bermen en akkers vol van, in het bos nog Mahonie en diverse vlinders. Weer onderweg zien we een Vos in het veld en vlak naast het weggetje langs berm en akker een jagende Bruine kiekendief! Weer op weg zien we het landschap langzaam veranderen van akkerbouw met vele felgeel bloeiende koolzaadvelden en een glooiend patroon met vele houtwallen en stukjes bos met regelmatig Reeën in het veld, zoals ook de 2e of 3e Vos. Nog even een stop bij Steinhöfel, mooi stukje oud bos met giga Witte abeel en een Bleke schubwortel. Weer aan 't rijden zien we steeds meer Kraanvogels, nu zelfs een groep van meer dan 30!!!

De Bleke schubwortel parasiteert op bomen en struiken. Landgoed Steinhöfel. Foto: WJ.

De eerste flinke groep Kraanvogels van deze vogelreis: meer dan 30 exemplaren. Foto: MB.

2.2 Golzow en Oderaue Genschmar bij Nieschen

En dan zijn we gearriveerd bij Gasthaus Wagner. Na een goede reis, met dank aan onze chauffeurs. En worden de kamers verdeeld, het ziet er allemaal prima uit!

Voor het diner bij Wagner gaan wij nog naar de uiterwaarden bij Nieschen. Hier ligt een groot uiterwaardencomplex met rietvelden langs de Oder en hooilanden met veel oud geboomte, bestaande uit Zwarte populieren en Fladderiepen. Deze uiterwaarden zijn vrij toegankelijk en later in de week maken wij op donderdag nog een wandeling in deze uiterwaarden.

Zwarte roodstaart in Golzow. Foto: MB.

Wij gaan van Golzow binnendoor via een zandweg (Bahnhofstraße) naar Nieschen, onderweg stoppen wij even voor de observatie van een verkeersslachtoffer: een doodgereden Wasbeer.

Oderaue Genschmar zicht op Oder en Polen. Foto: AH.

Onderweg op veel locaties Fazanten, Gele kwikstaarten in de koolzaadvelden en Grote karekieten in de rietkragen langs de onverharde weg naar Nieschen. Ook bij de Oder op meerdere locaties Grote karekieten, maar ook Rietzangers, Rietgorzen, enkele Zeearenden en enkele Grote zaagbekken.

Het geeft je een rijk gevoel dat op zoveel locaties in dit landschap – acht uur rijden van de Noord-Veluwe – nog zoveel vogelsoorten in voor onze begrippen enorme dichtheden aanwezig zijn. Ook onderweg, tijdens de stops in willekeurige locaties een enorme rijkdom aan vogels!

Dan eten (wat overigens ook lekker en goed verzorgd is), de meesten van ons gaan aan een asperge variant. Daarna nog een avondwandeling, met Gekraagde- en Zwarte roodstaart, prachtig zingende Nachtegalen, zowel de “gewone” als ook de Noordse (leer ik later) alsook twee roepende Ransuilen en ook de eerste vleermuizen gesignaleerd!

En voor het naar bed gaan alvast de plannen gemaakt om morgenochtend om 6.30 uur op en een ochtend ommetje te maken voor het ontbijt om acht uur.

En met enige spanning wacht ik af wat we deze week allemaal gaan zien en beleven.

Wat ik toen nog niet wist en nu weet is het een donders geweldige week geweest en heb ik ontzettend genoten, mooie groep en ontzettende mooie soms ongerepte natuur met vele bijzondere vogels (planten, zoogdieren en insecten).

De mooiste dagen volgen hierna.

Max Messie

De Gele kwikstaart is één van de meest algemene broedvogels in de Oderaue Genschmar. Foto: MB.

Deelnemers vogelreis Oder-Warta 2025. Foto's: diverse fotografen.

Vogelwaarnemingen dag 1	26-apr	26-apr	26-apr
	Golzow	Nieschen	heenreis
Grote Zilverreiger		2ex	
Blauwe Reiger	1ex	2ex	1ex
Ooievaar			1♂♀, 6ex
Grauwe Gans		12ex	1♂♀, 8ex
Knobbelzwaan		3ex	1n, 3ex
Nijlgans		2ex	1♂♀
Wilde Eend			1♂♀, 1♂
Grote Zaagbek		2♂♀	
Zwarte Wouw		1ex	1ex
Rode Wouw			6ex
Bruine Kiekendief			1p
Grauwe Kiekendief	1ex		
Havik			1♂
Sperwer		1ex	
Buizerd		1ex	9ex
Visarend			3ex 1n
Torenavalk		1♂♀	3ex
Boomvalk			1
Fazant	1♂		2♂
Kraanvogel	30ex		1♂♀, 3ex
Kievit			1♂♀
Kemphaan		2ex	
Witgat		1ex	
Kokmeeuw			2ex
Visdief		2ex	
Holenduif			2ex
Houtduif	1♂		3♂♀
Turkse Tortel	1♂♀		1♂
Koekoek		1♂	
Bosuil			1†
Ransuil	2♂		
Groene Specht			2
Grote Bonte Specht			1♂
Veldleeuwerik	1	1	3
Boerenwaluw	4ex		7ex
Huiswaluw			2ex
Boompieper			1
Gele Kwikstaart		3	1
Hybride Gele Kwikstaart x Balkankwikstaart		1ex	
Witte Kwikstaart		1	1

Vogelwaarnemingen dag 1	26-apr	26-apr	26-apr
	Golzow	Nieschen	heenreis
Winterkoning			1
Roodborst			4
Noordse Nachtegaal			1
Nachtegaal	8	2	2
Zwarte Roodstaart	2		1
Gekraagde Roodstaart	1		2
Roodborsttapuit		1	
Merel	1		1
Rietzanger		3	
Kleine Karekiet		1	
Grote Karekiet			7
Braamsluiper	1		2
Grasmus	1	1	
Zwartkop	2	1	6
Fluiter			1
Tjiftjaf			4
Fitis			1
Goudhaan			1
Grauwe Vliegenvanger			1
Glanskop			1
Zwarte Mees			1
Pimpelmees			3
Koolmees			3
Boomklever			2
Kortsnavelboomkruiper			2ex
Boomkruiper			1
Ekster	1n		2ex
Kauw			1♂♀
Zwarte Kraai			5p 15ex
Bonte Kraai	1ex	1ex	1p, 8ex
Raaf			1♂♀, 1ex
Spreeuw		8ex	11ex
Huisemus	4ex		2ex
Vink	1		2
Europese Kanarie	2	2	
Groenling			2
Putter	2		1♂♀, 5
Kneu	20ex	1	
Geelgors		2	
Rietgors		2	
Grauwe Gors	1	3	1

Legenda bij de lijsten met vogelwaarnemingen:

1 = mannetje baltsend/zingend of anderszins territoriaal

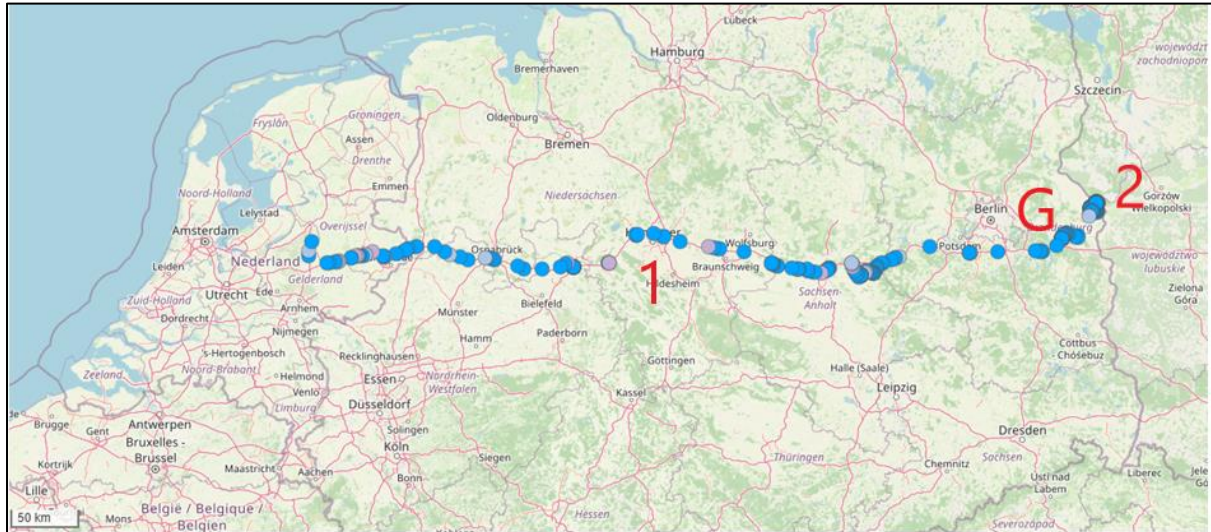
♂ = mannetje

♂♀ = paartje

3ex = 3 vogels, niet gespecificeerd

2n = 2 nesten

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport.

Route zaterdag 26 april 2025: 1=heenreis, 2=Oderau Genschmar bij Nieschen, G=Golzow.

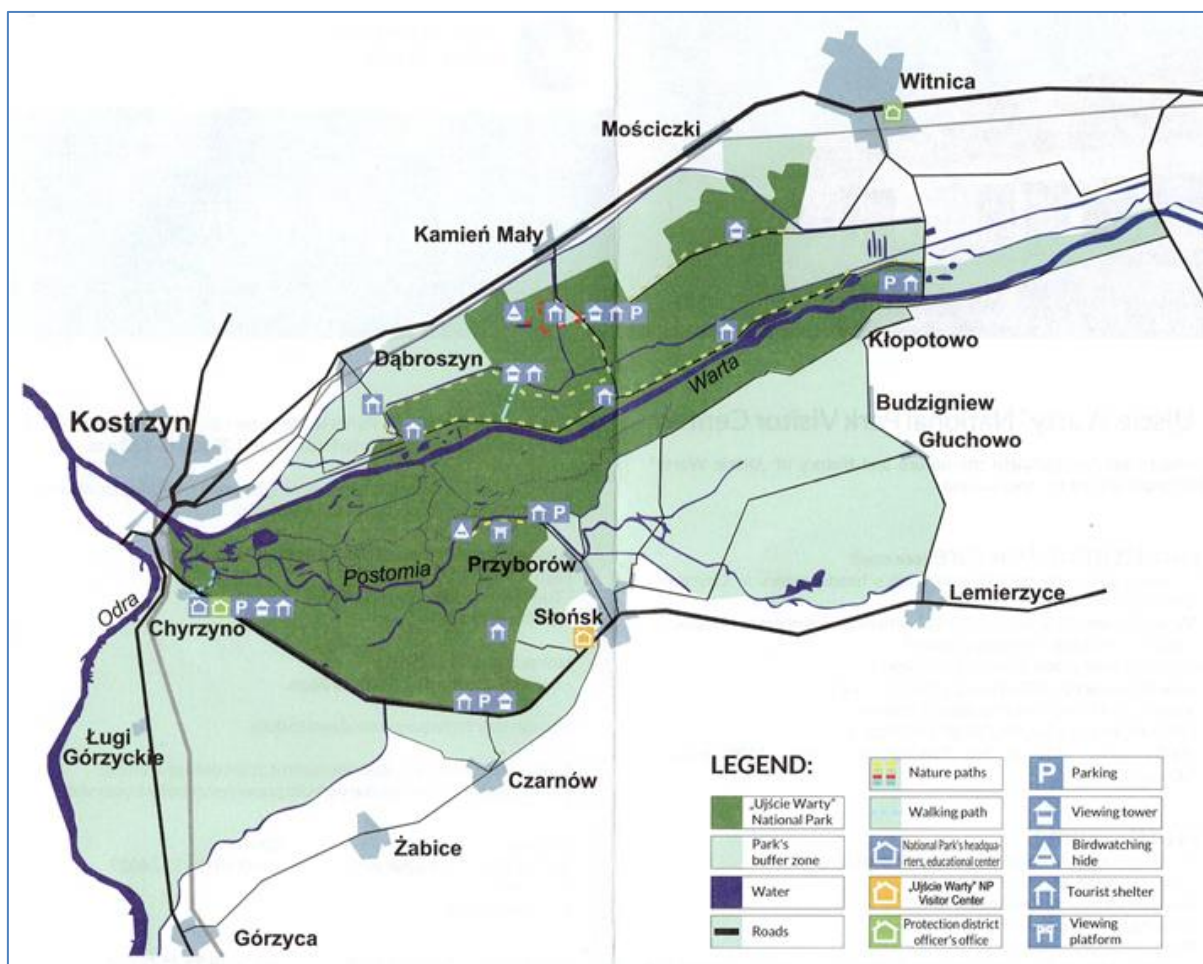
Bloeiend koolzaad, op de heenreis in Märkisch Oderland. 26-04-2025. Foto: GP.

3. Park Narodowy Ujście Warty: west van Stacja Pomp (27-4)

3.1 Vorflutkanal Kostrzyn-Kietz

Voor het ontbijt was een deel van de groep al even naar buiten. Het beloofde een mooie dag te worden. De eerste waarnemingen van de dag werden digitaal vastgelegd. De Nachtegalen, Europese Kanaries en Grauwe gorzen zongen volop. In het koolzaadveld liepen Reeën en twee Bonte Kraaien waren hun ontbijt aan het nuttigen. Genoeg om van te genieten op deze vroege ochtend.

Voor deze dag stond een bezoek aan de zuidkant van het Ujście Warty Nationaal Park op het programma. Voor deelnemers aan eerdere reizen een bekend gebied, maar toch altijd weer bijzonder en verrassend.

Nationaal Park Narodowy Ujście Warty (donkergroen) met de bufferzone Krajobrazowy Ujście Warty (lichtgroen).

De eerste stop was nog aan de Duitse kant van de Oder bij Kostrzyn-Kietz bij het Vorflutkanal. Dit is een mee stromende geul van de Oder. We hoorden en zagen onder andere Geelgors, Zwarte en Gekraagde Roodstaart, Koekoek, Grasmus en Braamsluiper. Over het kanaal vloog een Groenpootruiter en goed verstopt in een wilg zat een IJsvogel. Deze vloog later met een tweede exemplaar naar een mooi steilwandje, mogelijk een broedlocatie.

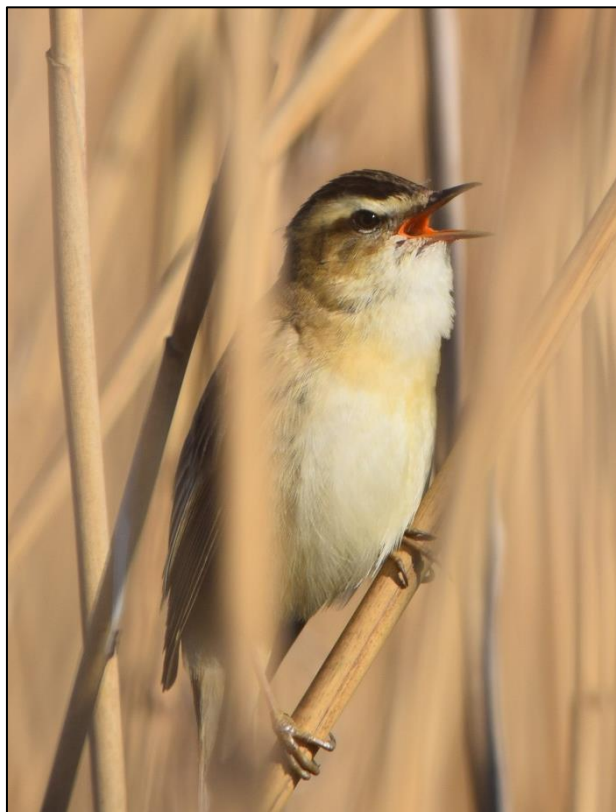

Vorflutkanal, Küstrin-Kietz of Kostrzyn-Kietz, domein van de IJsvogel. Foto: MB.

3.2 Chyrzyno (kantoor Nationaal Park Ujście Warty)

Na deze korte stop vervolgden we de route naar de parkeerplaats bij het kantoor van het nationaal park, net buiten Kostrzyn. Vanaf deze plek loopt een wandelpad het uiterwaardengebied van de Warta in. Eerst hebben we een tijd rondgelopen op het terrein rondom het kantoor. De eerste waarnemingen waren van juveniele Zeearenden die in de lucht aan het ravotten waren. Later zagen we nog verschillende Zeearenden (zowel juveniel als adult) overvliegen. Braamsluiper, Nachtegaal, Zwarte Roodstaart en Rietzanger lieten zich horen. Bij het gemaal zaten zowel Huismus als Ringmus en ook de eerste Gierzwaluwen lieten zich zien en horen. Hun bijnaam 'koningsvogel' eer aan doen door zich op Koningsdag voor het eerst te laten zien. Ook werden we verrast door een groep van 120 Kraanvogels die al rondcirkelend kwamen overvliegen. Na ruim een uur van dit kleine gebiedje genoten te hebben en met een kop koffie achter de kiezen gingen we het wandelpad op.

Van een gebied met tuin- en ervogels naar een gebied van de rietvogels. We zagen en hoorden Rietgors, Blauwborst, Rietzanger, Grote Karekiet, Kleine Karekiet, Snor en Baardman. Matthijs hoorde ook nog een Sprinkhaanzanger zingen.

De Rietzanger zingt voluit. Foto: MB.

Kantoor Nationaal Park Ujście Warty . Gebouw voor publiek gesloten en wordt in 2025 nog gerenoveerd.
Foto: AH.

Op het water zwommen Krakeend, Wilde Eend, Knobbelzwaan en Meerkoet. Vissieven kwamen overvliegen en ook een Witgatje liet zich zien en horen. Van de roofvogels zagen we de Rode Wouw en Bruine Kiekendief en minimaal tien Zeearenden tegelijk in de lucht. We zagen sporen van Bevers. Deze waren begonnen om de poten van een zitbankje door te knagen. Het is een mooi gebied om rond te lopen en waarnemingen te doen.

Terug bij de auto's zagen we nog een IJsvogel vliegen. Daarna gingen we op weg richting de volgende stop.

Uiterwaard Warta tegenover kantoor Nationaal Park in Chyrzyno. Goed begaanbare wandelroute. Foto: AH.

3.3 Betonka bij Słońsk

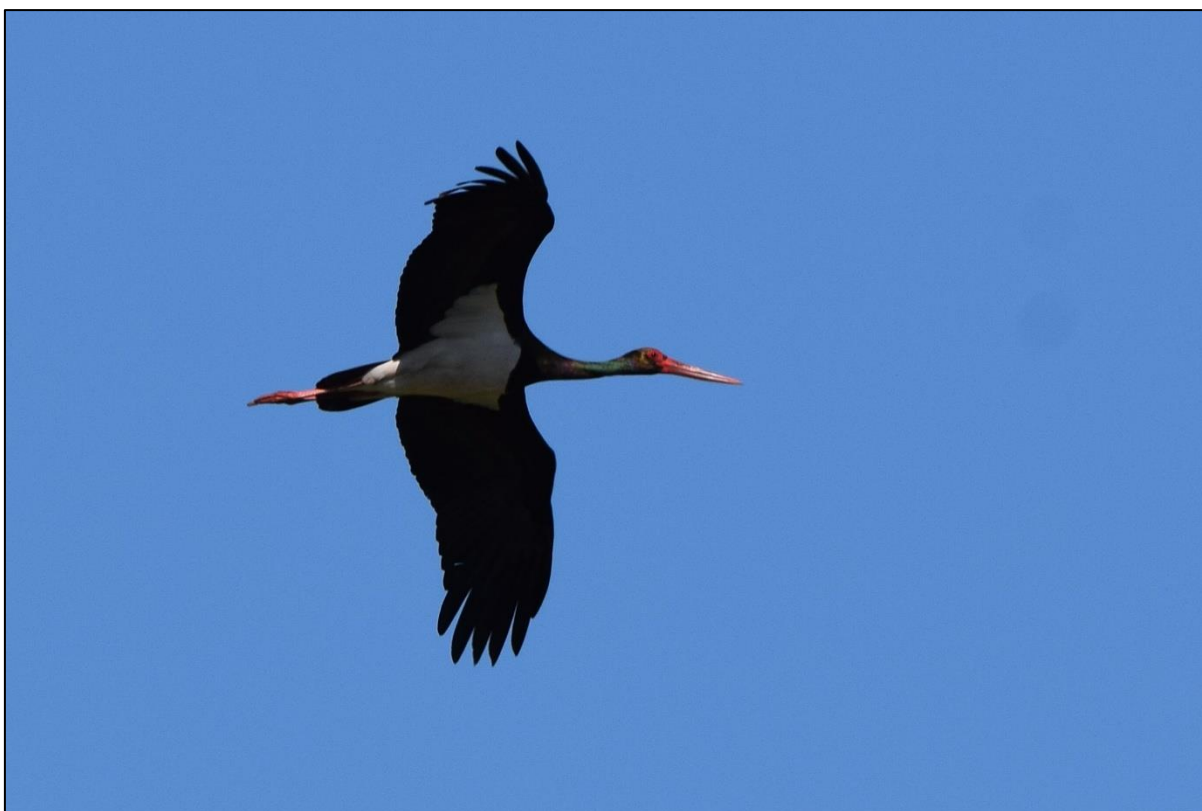
De volgende stop was het betonpad bij Słońsk. Dit is een pad met een lengte van ca. 2,2 kilometer het gebied in, waar geen auto's mogen komen. Bij het begin van het pad staat een vogelkijkhut. In deze hut broeden diverse paartjes Boerenzwaluw. Ook rond de hut vloog een grote groep zwaluwen. Dit tot groot plezier van een Sperwer die een zwaluw ving als middageten.

Betonka bij Słońsk. Foto: AH.

Bij het pad splitste de groep zich om het gebied te verkennen. Adrie en Matthijs liepen tot het einde van het betonpad. Enkele anderen sloegen halverwege een ander pad in om een plasje met steltlopers te bekijken. Ook bleven er een paar groepsleden nabij de vogelkijkhut achter om van daaruit het gebied te verkennen.

Ook in dit gebied werden weer diverse Zeearenden gezien, waarvan twee adulte op weg naar hun nest in de bosrand. Veldleeuweriken zongen en we zagen veel Gele Kwikstaarten. De steltlopers waren vertegenwoordigd met Kievit, Kemphaan, Bosruiter, Groenpootruiter, Witgatje en Tureluur. We zagen onze eerste Oeverzwaluw van deze reis. Er waren diverse Rode Wouwen aan het jagen in het gebied. Ook zagen we een Ooievaar en niet veel later zijn 'neefje', de Zwarte Ooievaar. Deze kwam mooi en op lage hoogte over. In totaal zouden we deze middag meerdere exemplaren mooi kunnen zien.

Zwarte Ooievaar, betonpad Słońsk 27 april 2025, Foto: MB.

Opvallend was de aanwezigheid van grote groepen Grauwe Ganzen in dit gebied. Hiervan was een deel voorzien van halsringen. Een aantal hiervan konden afgelezen worden en zijn ingevoerd via de Birdring app. Hierdoor was de levensgeschiedenis van deze ganzen terug te vinden.

P547 was de oudste gans, geringd in 2017. De andere ganzen waren geringd in 2020 en 2023. De meeste aflezingen van de halsringen van deze ganzen komen uit het gebied rond de Wartamonding en de Oder. Dit zijn aflezingen in de periode tussen april en oktober. Er zijn geen aflezingen in de wintermaanden bekend. De ganzen PCEC en PCSE hebben in de zomer 2025 een uitstapje naar Zweden gemaakt.

G	Grauwe Gans PCYM	~	27 apr.
G	Grauwe Gans PAVY	~	27 apr.
G	Grauwe Gans PCKK	~	27 apr.
G	Grauwe Gans PCSE	~	27 apr.
G	Grauwe Gans PCEC	~	27 apr.
G	Grauwe Gans PAYS	~	27 apr.
G	Grauwe Gans P547	~	27 apr.

Grauwe gans PCSE en PCEC vereeuwigd. Deze vogels hebben in de zomer van 2025 nog een uitstapje naar Zweden gemaakt.
Foto: MB.

Afgelezen halsbanden Grauwe ganzen.
Bron: MB.

Langs het betonpad stond een bijzondere 'zwaluwhut'. Volgens het bord op de 'hut' was deze bedoeld voor Boeren-, Huis- en Oeverzwaluwen. Alleen de eerste soort was aanwezig en vloog ook het gebouwtje in en uit. Huiszwaluwen zijn niet gezien en een Oeverzwaluw zal van zo'n gebouw geen gebruik maken. Ook zagen we geen kunstmatige of natuurlijke Oeverzwaluwwallen in het gebied. Wel zagen we in de omgeving van het gebouwtje Ringmussen die waarschijnlijk ook een plekje kunnen vinden in dit gebouwtje.

'Zwaluwhut' betonpad Słońsk. Foto: MB.

Na ruim twee uur rondgezworven te hebben in het gebied stapten we weer in de auto's om de route te vervolgen.

Brzegówka

Riparia riparia

Polskie
Parki
Narodowe

Brzegówkę rzadko spotkasz w Parku. Można je obserwować głównie podczas jesiennej migracji. Wierzch ciała brzegówki jest brązowy a spód ciała biały z brązową półobrozą pod gardłem.

Brzegówki gniazdują w norkach wykopanych w piaszczystych skarpach. Takich miejsc w Parku nie ma. Czasem wystarczy wysoka hałda piasku na budowie aby brzegówki założyły tam kolonię.

De Oeverzwaluw 'Brzegówka' wordt vooral gezien tijdens de trek, broeden doen ze eigenlijk niet door gebrek aan zandhellingen. Soms is een zandhoop op een bouwterrein voldoende voor broeden. En dat in het Pools uitgelegd. Foto: AH.

3.4 Traject Przyborów - Stacja Pomp

Via een binnenweggetje (Szeroka Droga), waarbij de schokdempers goed getest werden, reden we naar de Stacja pomp op de dijk van de Warta. Onderweg werd geregeld gestopt voor leuke waarnemingen. Op diverse plasjes zaten nog 20 Smienten, Wintertalingen en Pijlstaarten, twee Zomertalingen en Slobeenden. Ook liep er in het gebied een vrouwtje Edelhert. Bij de Stacja pomp zagen we dat de Huiszwaluwnesten nog niet bezet waren. Wel zagen we een Rode Wouw en hoorden we het kenmerkende geluid van een Hop. Deze liet zich even later op enige afstand ook mooi zien. We zagen hier ook een groep van 14 Edelhartent in de uiterwaarden staan.

De eerste Hop deze vogelreis, bij Stacja Pomp. Foto: MB.

Veertien edelherten, vooral hindses, in de open vlakte gezien vanaf Stacja Pomp. Foto: MB.

Inmiddels begon het tijd te worden om nog wat boodschappen te doen en een plek voor de avondhap te zoeken. Dit keer werd het in Słońsk omdat het restaurant bij ons pension dicht was. Na de avondhap bij restaurant 'Hubertus' kwamen we in een file terecht bij de brug over de Oder in Kostrzyn. Er wordt gebouwd aan een nieuwe brug. De tijdelijke brug heeft maar één rijstrook en door de weekenddrukke duurde het lang voordat we weer in Duitsland waren. Bij het pension aangekomen werden we begroet door een roepende Ransuil. Een mooie afsluiting van deze dag.

Matthijs Bootsma

Vakwerk met leem. Foto: AH.

Route zondag 27 april 2025: 1: Vorflutkanal Kostrzyn-Kietz, 2: Chyrzyno, 3: Betonka Słońsk, 4: Przyborów-Stacja Pomp, G=Golzow.

Enorme Zwarte populier bij Stacja Pomp. Foto: AH.

Vogelwaarnemingen dag 2	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr
	Golzow	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja	onderweg
Fuut				2n		1n
Aalscholver			2ex	2ex		
Grote Zilverreiger			1ex	1ex	3ex	
Blauwe Reiger	1ex		2ex	1ex	4ex	
Purperreiger			1ex			
Zwarte Ooievaar				9ex	1ex	
Ooievaar				4ex	4ex	1n, 1ex
Grauwe Gans			12ex	501ex	1200ex	1♂♀
Knobbelzwaan	1♂♀		1♂♀	1♂♀, 4ex	1♂♀, 3ex	
Hybride Grauwe Gans x Kolgans				1ex		
Nijlgans					1♂♀	2♂♀
Smient					36ex	
Krakeend		1♂♀	1♂♀, 1ex	2ex		
Wintertaling					34ex	
Wilde Eend	2ex		3ex		1♂♀ 2ex	
Pijlstaart					2ex	
Zomertaling					1♂♀	
Slobeend					10ex	
Rode Wouw		1ex	1ex	3ex	1ex	1ex
Zeearend			17ex	7ex	1ex	
Bruine Kiekendief			2ex			
Sperwer			1ex	1ex		
Buizerd			1ex		1ex	
Torenvalk		1♂		1ex	1♀, 1ex	
Fazant	1♂	2♂				
Waterhoen			1♂♀			
Meerkoet			1♂♀	1♂♀		
Kraanvogel	1♂♀		198ex	160ex		1ex
Kievit			2♂♀	4♂♀, 8ex	2ex	
Kemphaan				13ex	2ex	
Wulp				1♂		
Tureluur				3ex		
Groenpootruiter		1ex		1ex		
Witgat			3ex	1ex		
Bosruiter			1ex	10ex	1ex	
Visdief			2ex	1ex		
Houtduif	2ex	2ex	1♂♀		2♂♀	1n
Turkse Tortel			1♂			1ex
Koekoek		1♂	1♂		2♂	1♂
Ransuil	1♂					
Gierzwaluw			4ex			
IJsvogel		1♂♀	1ex			

Vogelwaarnemingen dag 2	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr
	Golzow	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja	onderweg
Hop					1	
Groene Specht	1					
Grote Bonte Specht						1♂
Veldleeuwerik	1		1	4	1	
Oeverzwaluw				1ex		
Boerenzwaluw	1n	10ex, 1n	30ex	40ex	20ex	
Huiszwaluw			3n		186n, 2ex	
Graspieper				1		
Gele Kwikstaart			2	6	4	
Witte Kwikstaart		1	1	1♂♀	1	
Winterkoning		1				
Heggenmus			1			
Nachtegaal	4	1	2	1	2	
Blauwborst			1			
Zwarte Roodstaart	1	1	1			
Gekraagde Roodstaart	1	3	1			1
Merel	1	1			1	
Sprinkhaanzanger			1			
Snor			3			
Rietzanger			6	1	1	
Kleine Karekiet			1			
Grote Karekiet			1		1	
Braamsluiper	1	1	2		1	
Grasmus	1	1	2			
Tuinfluit		1				
Zwartkop	1	2	1		1	
Tjiftjaf		1	2			1
Fitis		1	2	1	1	
Baardman			1			
Pimpelmees	3		1			
Koolmees	1		1			2
Boomkruiper	2	2	1		1	
Wielewaal	1					
Ekster	1n		1ex			1ex
Bonte Kraai	2ex		4ex	1ex		1ex
Raaf		1ex	2ex	2ex	1ex	
Spreeuw		1ex	9ex		1ex	
Huismus	10ex		2ex		2♂♀	5♂♀
Ringmus	1♂		2♂♀	2ex	2♂♀, 2♂	
Vink		1	1		1	
Europese Kanarie	3		2			1
Groenling	1	3	2		1	

Vogelwaarnemingen dag 2	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr
	Golzow	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja	onderweg
Putter		1♂♀, 4 ex	2ex	2ex	1♂♀, 1♂	
Kneu	2♂♀, 6ex		2			
Goudvink			1			
Appelvink		1				
Geelgors		2				
Rietgors			3	1		
Grauwe Gors	1			1	1	1

Vernieuwde vogelkijktoren met twee bouwlagen en nieuw informatiepaneel. Betonka, Słońsk. Foto: GP.

Weids zicht vanuit de vogelkijktoren. Bijna 360-graden-foto Foto: GP.

4. Oder aan Poolse zijde (Kalensko, Porzecze, Siekierki) (28-4)

4.1 Kalensko

Ook vandaag weet onze navigator Gert Prins ons te loodsen via allerlei achterafweggetjes door ongerept gebied waarbij je de pure natuur ervaart, met heerlijk weer, zonnig en een prachtige blauwe lucht. Vogelzang als achtergrondmuziek.

Bij voorkeur bij waterplasjes is het interessant om vogels te spotten. In de stroken Riet horen we veelal het geluid van de grote Karekiet die hier veel voor komt. Bij ons hoor je bijna uitsluitend de Kleine karekiet. De Rietzangers, de Snor en Rietgors laten zich ook regelmatig horen.

We komen langs een plek waar een mooie oude boom staat die het landschap siert vlak bij het water omringd door frisgroene graslanden (Zwarte populier). De uiterwaarden, van Oder en Warta rivieren, zijn heel uitgestrekt. Deze weidsheid ervaren we ook iedere keer. Aan de verre horizon staan meestal wat bomen en struiken.

Beverdam in de uiterwaarden bij Kalensko. Foto: AH.

Het is al enige tijd droog in het gebied van de Oder en de Warta. Als we bij het volgende punt aankomen staat het water heel laag. Daardoor zien we helaas weinig Dwergsterns en andere soorten sterns zoals Zwarte sterns, Visdiefjes, Witwangsterns en Witvleugelsterns die je hier kunt zien indien het gebied overstroomd is. Er staat namelijk een bord dat hier Dwergsterns broeden.

Aan een omgevallen populier zit een grote vogelnestkast met de opening naar boven gericht.. Het is niet duidelijk voor wat voor soort dier deze kast gemaakt is. Frans Bosch gaat een kijkje nemen. Als hij bij de kast komt hoort hij gegrom.

Hij roept Matthijs erbij en ik ga uit nieuwsgierigheid ook mee. We weten een kier te vinden waardoor we met de smartphone een foto kunnen maken en wat blijkt: er zit een Wasbeer in met jongen. Deze exoten hebben zich behoorlijk verspreid in Oost-Duitsland en Polen. In Limburg bij ons schijnen ze ook te zitten.

In een nestkast in een omgevallen Zwarte populier huist een Wasbeer met jongen. Foto: AH.

4.2 Porzecze

We rijden naar de volgende plek door een stuk bos waar we een wandeling maken (Porzecze). Onderweg horen we twee Fluiters.

In Porzecze horen we voorts Raven en Vinken die hun vinkenslag laten horen. Nachtegalen en zelfs de Noordse nachtegaal laten zich ook horen. Er staan vleeskoeien op een open plek in het bos: ze staan achter een omheining. De boer heeft ze stro als ondergrond gegeven en hooi als voedsel, hiermee creëert hij een aparte sfeer. Bij ons staan de koeien in de wei of binnen. Bij het teruglopen naar de auto zien we een Ooievaar die een grote vis (misschien een Karper) wil verorberen. Hij houdt stevig met zijn spitse snavel in de vis om hem kleiner te maken. Hij geeft niet gauw op. We hebben naar het tafereel staan kijken gedurende zeker 10 minuten. Daarna zijn we een stukje verder gewandeld. Op de terugweg na een half uur had hij de vis eindelijk in mootjes gehakt en kon hij de vis opeten. Diergedrag blijft altijd weer boeiend.

We rijden verder en zien regelmatig dode iepen in de uiterwaarden staan. Maretakken zie je ook veel op populieren, wilgen, fruitbomen en zelfs in dennenbomen

Zeer fraai uiterwaardenlandschap Porzecze. Van rivierduin met dennenbos tot uiterwaard van de Oder. In 2010 stond het complete kaartbeeld buiten de gele lijn nog onder water. Afstand dorp-rivier = 2 km. Foto juli 2024. © Google Earth.

4.3 Siekierki

Onze laatste bestemming op deze dag is het complex van bruggen tussen Stara Rudnica en Siekierki. Bij aankomst horen we in het riet de Grote karekiet. Zo'n klein dier weet heel wat geluid te produceren.

De brug is vernieuwd en hersteld met behulp van Europees geld. Europabrücke Neurudnitz-Siekierki. Er staan diverse borden waaronder die van de bruggenbouwer Wladyslaw Bartoszewski (1922-2015). Hij is een bruggenbouwer tussen Duitsland en Polen.

Wat geschiedkundige jaartallen wat de brug betreft:

- 1892 Errichtung einer Eisenbahn-Bogenbrücke
- 1930 Errichtung einer Eisenbahn-Parallelgurtbrücke
- 1945 Zerstörung beider Brücken
- 1954 Wiederrichtung der Parallelgurtbrücke
- 2022 Wiedereröffnung als Europabrücke Neurudnitz-Siekierki

We zijn van Polen naar Duitsland gelopen over de twee bruggen die in het verlengde van elkaar liggen en weer terug.

Vogels kijken vanaf de brug bij Siekierki. Foto: AH.

Cintia Wedemeijer

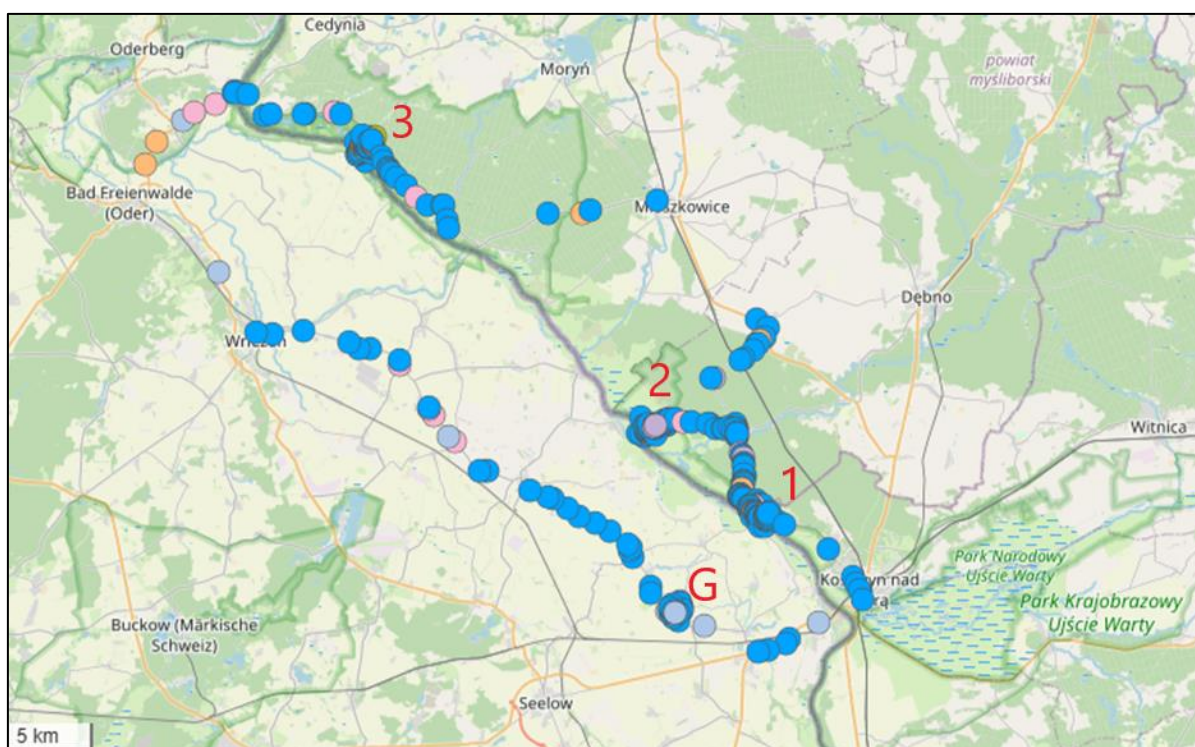
Brug over de Oder bij Siekierki. Foto: AH.

Uiterwaardenlandschap bij Siekierki met twee spoorbruggen. Leefgebied van minimaal 10 paar Grote karekieten.
Afstand P naar rivier de Oder = 1 km. Foto april 2024. © Google Earth.

Riet- en moerasvegetaties bij spoorbrug Siekierki. Leefgebied van alle denkbare moerasvogels zoals Dodaars, Roerdomp, Bruine kiekendief, Snor, Baardman enz. enz. Foto: AH.

Route maandag 28 april 2025: 1=Kalensko, 2=Porzeczce, 3=Siekierki en terug over Duitse zijde, G=Golzow.

Vogelwaarnemingen dag 3	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr
	Golzow	Kalensko	Porzecze	Siekierki	onderweg
Fuut		1ex		3p	
Aalscholver		1ex		1ex	
Roerdomp				1♂	
Grote Zilverreiger		5ex			2ex
Blauwe Reiger	1ex		1ex		3ex
Purperreiger	1ex				
Ooievaar		1n	1n, 1ex		3n, 1ex
Grauwe Gans		30ex		30ex	
Knobbelzwaan		2ex	1ex	1n, 10 ex	
Nijlgans				1ex	
Casarca				1ex	
Smient		3ex			
Krakeend		2ex		6ex	
Wilde Eend	4ex	1♂♀		2ex	
Zomertaling				1♂	
Slobeend		5ex		5ex	
Kuifeend				1♂♀	
Brilduiker		1ex		2ex	
Zwarte Wouw			1ex	1ex	
Rode Wouw		1ex	3ex		
Zeearend			1ex	1ex	
Bruine Kiekendief				1n?	1ex
Buizerd			1ex		1ex
Torenvalk				1♂♀	
Boomvalk				1	
Fazant	1ex	2♂	1♂	3♂	1♂
Waterral				1♂	
Waterhoen			1♂	1♂♀ 1♂	
Meerkoet				1♂♀, 1ex	
Kraanvogel	22ex	2ex	4ex	1ex	2ex
Scholekster			1ex		
Tureluur		1♂♀			
Groenpootruiter		1ex			
Witgat			1ex		
Bosruiter		2ex			1ex
Dwergmeeuw		1ex			
Kokmeeuw		10ex			1ex
Zilvermeeuw				1ex	
Pontische Meeuw				1ex	
Visdief		6ex	2ex	1ex	2ex
Witwangstern		3ex			
Zwarte Stern		22ex			3ex

Vogelwaarnemingen dag 3	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr
	Golzow	Kalensko	Porzecze	Siekierki	onderweg
Holenduif				1♂♀	
Houtduif		2♂			3♂
Turkse Tortel	1♂				1ex
Koekoek		2♂	1♂, 1ex	1♂	
IJsvogel	1ex			1ex	
Hop		2			
Groene Specht	1		3		
Zwarte Specht			1ex		
Grote Bonte Specht	1ex		1♂		
Kleine Bonte Specht				1♂	
Boomleeuwerik		1	1		1
Veldleeuwerik	1	7			2
Oeverzwaluw		30♂♀		2ex	
Boerenzwaluw				2ex	8ex
Boompieper			1		3
Gele Kwikstaart		12	2		1
Witte Kwikstaart		2	1♂♀	1	1n
Winterkoning			1		
Heggenmus		1		1	
Roodborst			1		
Noordse Nachtegaal			1		
Nachtegaal	1		1	1	6
Zwarte Roodstaart	1	1			3
Gekraagde Roodstaart	1	1			3
Paapje			1♂		
Roodborsttapuit		1			1
Merel		1	1	1	1
Sprinkhaanzanger				1	
Snor		5	2	4	1
Rietzanger		3	3	1	4
Kleine Karekiet			1		
Grote Karekiet		5	3	10	3
Braamsluiper	1	2	3	1	1
Grasmus	1		4	1	
Tuinfluit		2			
Zwartkop	3	2	2	2	9
Fluiter					2
Tjiftjaf			5	5	3
Fitis	1	1	3	1	1
Vuurgoudhaan				1	
Bonte Vliegenvanger		1			
Baardman				1	

Vogelwaarnemingen dag 3	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr
	Golzow	Kalensko	Porzecze	Siekierki	onderweg
Staartmees			1♂♀	1♂♀	1♂♀
Glanskop			1		
Kuifmees			2		
Zwarte Mees					2
Pimpelmees	1	1	1	2	4
Koolmees	1			3	
Boomklever			1		1
Kortsnavelboomkruiper			1♂		1♂
Boomkruiper			2		1
Wielewaal		1	4		1
Ekster					2ex
Kauw					1♂♀
Bonte Kraai	1ex	2ex		1ex	2ex
Raaf		1ex	15ex	2ex	1ex
Spreeuw			3ex		
Huismus		3♂♀	1ex		1♂♀, 3ex
Ringmus			1♂	6ex	
Vink		2	3	1	8
Europese Kanarie	2		1	1	5
Groenling	1			2	
Putter	1ex	2♂♀	1♂♀	1ex	1
Kneu	7ex	1ex	1♂♀		
Appelvink			1		2
Geelgors	1	2	3	1	1
Rietgors		2		3	
Grauwe Gors	2	5	1		2

Zicht op de Oder bij Porzecze, eerder op de dag. Foto: GP.

5. Vleermuizen van Golzow (28-4 en 30-4)

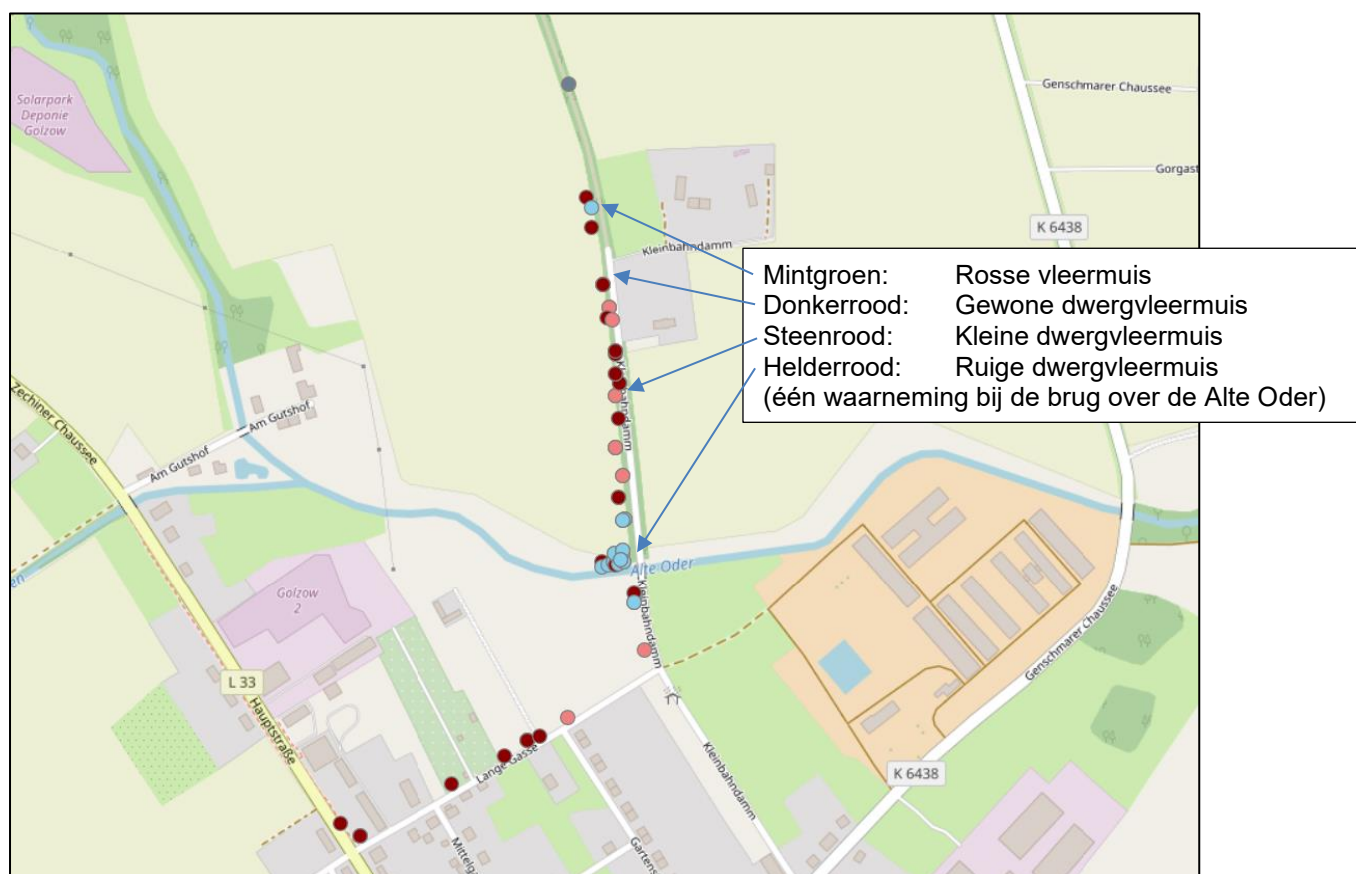
Om de geluiden van vleermuizen te kunnen horen was een Batlogger M beschikbaar. Het apparaat neemt alle gehoorde hoogfrequente geluiden op. Die kunnen later digitaal geanalyseerd worden. De logger is meerdere avonden gebruikt. Soms door hem een tijd in de vensterbank van de slaapkamer te leggen, andere keren door er een stukje mee te lopen of rijden.

Gedurende ons verblijf zijn er negen soorten vleermuizen waargenomen:

- Rosse vleermuis (vaak),
- Bosvleermuis (een paar keer),
- Laatvlieger (regelmatig),
- Noordse vleermuis (eenmaal),
- Gewone grootovleermuis (één avond een paar keer),
- Watervleermuis (meerdere keren, o.a. vanuit de kamer),
- Gewone dwergvleermuis (veel),
- Kleine dwergvleermuis (regelmatig) en
- Ruige dwergvleermuis (een paar keer).

Op 30 april reden we 's avonds vanaf Slońsk naar huis. De hele route is de logger uit het raam gehouden. Pas in de buurt van Golzow, bij Manschnow, zijn de eerste vleermuizen geregistreerd. Tot bij het hotel hoorden we toen Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger.

Op het kaartje staan de waarnemingen van 28 april 2025.

Waarnemingen van vleermuizen in het dorp Golzow met Batlogger M op 28 april 2025.

Frans Bosch

Kleinbahndamm, locatie van vleermuizenonderzoek in Golzow. Foerageergebied van vier soorten vleermuizen: Rosse vleermuis en de Gewone, Kleine en Ruige dwergvleermuis. 1 mei 2025. Foto: GP.

6. Park Narodowy Ujście Warty oost van Stacja Pomp (29-4)

6.1 Uitkijktoren Czarnów

Bij het vertrek vanaf het hotel zagen we hoog in de lucht enkele Gierzwaluwen. Ze waren eerder deze week ook al gehoord. Richting Słońsk stopten we bij een uitkijktoren. Je had er een mooi uitzicht over de Warta-delta. Behalve een ooievaar dichtbij, noteerden we alleen vogels in de verte. Twee grote plastic Kieviten daagden uit om erop te gaan zitten voor een foto. Wat Adrie dan ook deed.

Een tweede stop was bij een museum: Ośrodek Muzealno-Edukacyjny. In dit moderne gebouw werd van alles gepresenteerd over het gebied.

Paar Kievit met eieren bij uitkijktoren Czarnów. Foto: GP.

Er was veel interactiefs bij. Voor ons soms lastig, omdat de meesten van ons het Pools niet machtig zijn. De vissen in een overvol aquarium werden met behulp van iObs op naam gebracht. Buiten waren twee Boomleeuweriken bezig voedsel voor hun jongen te verzamelen.

6.2 Dijk Słońsk-Kołczyn (drie stops)

Via Słońsk reden we naar Stacja Pump om een route te gaan rijden die met een grote boog weer in Słońsk uitkwam. Bij Stacja Pomp keken we eerst nog naar de Hop, die in een weide aan het foerageren was. De vele (186 oude) Huiszwaluwnesten aan het gebouw waren nog niet bezet.

We reden over slechte zandwegen, betonpaden, een heel bolle, slechte asfaltweg, een stuk goed, maar smal asfalt, over een dijk en vlak langs een dijk. Grofweg volgden we de Warta tot Kołczyn.

Boomleeuwerik met voer op buitenterrein bezoekerscentrum. Foto: MB.

Het was een afwisselende route, maar de Nachtegalen en Grote karekieten waren bijna steeds in de buurt. Daarnaast genoten we van Hoppen en veel andere soorten.

In het begin van de ronde zagen of hoorden we twee Hoppen, vier Edelherten in verschillende kleuren, een Wielewaal, een Paapje, een Koninginnenpage, een Matkop en een derde Hop. We stopten even bij een crossbaantje waar we weer een Hop en een Grauwe gors opmerkten. In de zandige steilkantjes zaten veel gaatjes van zandbijtjes. Ook voor de plantenliefhebbers was er veel te genieten.

Paapje mannetje langs dijk bij Słońsk. Foto: MB.

Bij Kłopotowo lunchten we. Er vlogen Weidebeekjuffers. Wietske vond een piepklein plantje dat al uitgebloeid was: het Kandelaartje. Ook werd het eerste Hooibeestje genoteerd. Staartmezen met voer in de snavel zagen we toen we weer onderweg waren. Een Hop op de weg was alleen leuk voor de mensen in de voorste auto. De anderen hebben hem slechts weg zien vliegen.

6.3 Visvijvers Krzeszyce e.o.

Bij de visvijvers even voor (NO van) Krzeszyce hoorden we een Roerdomp. Terwijl iedereen het gebied in liep voerde Gert veel waarnemingen bij de auto's in. Daar zag hij een Klapetekster, een nieuwe soort voor deze reis. Met een appje lokte hij de fotografen, maar de vogel was al gevlogen en liet zich niet meer zien.

6.4 Hellingbos Lemierzyce

Voor een hellingbos bij Lemierzyce stopten we om er een stukje te lopen. We genoten van de mooie grote bomen en de prachtige begroeiing eronder. Er groeiden o.a. Haagbeuken, Wintereiken, Witte klaverzuring, Bosanemoon, Muskuskruid, Dalkruid en Gele dovenetel. Bij een open plek stond een grote sering met wel twintig witjes, vooral het Klein geaderde, een stuk of vijf Citroenvlinders en een Bruin dikkopje, dat door ons vogelaars niet als dikkopje herkend werd, omdat het de vleugels niet als een dikkopje spreidt.

Bij Słońsk genoten we nog even van een jagende Vos. Daarna restte de terugrit naar Golzow.

Frans Bosch

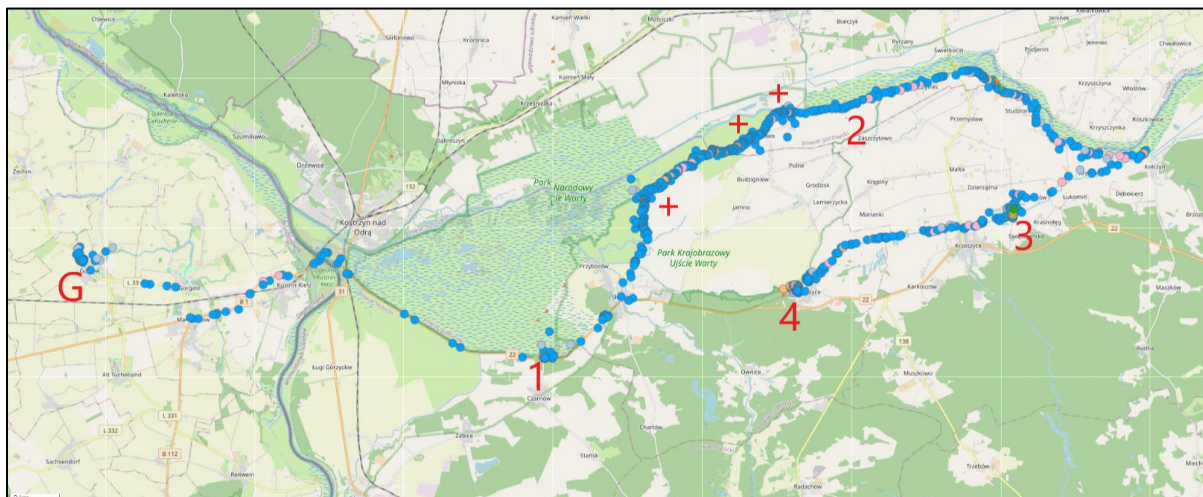
Vogelwaarnemingen dag 4	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr
	Golzow	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	onderweg
Roerdomp				1♂		
Grote Zilverreiger			1ex			
Blauwe Reiger			4ex			
Ooievaar		1ex	5n, 2♂♀			
Grauwe Gans			14ex			
Knobbelzwaan			2♂♀, 93ex	1♂♀		1n
Nijlgans			1♂♀			
Krakeend			1♂♀, 1ex			
Wilde Eend		3ex	1♂♀	1♂♀		
Zwarte Wouw		1ex				1ex
Rode Wouw	1ex	1ex		1ex		2ex
Bruine Kiekendief		1ex				
Buizerd		1ex	2ex			
Torenvalk			2♂, 1ex			1ex
Fazant			3♂			1♂
Waterhoen				1♂		
Kraanvogel	5ex		7ex	2ex		
Kievit			1♂♀	1ex		2ex
Kemphaan			1ex			
Tureluur			1♂			
Bosruiter			13ex			
Houtduif			1♂	1♂, 2ex		1♂
Turkse Tortel	1♂		1♂		1♂	1♂
Koekoek	1♂		3♂	2♂	1♂	
Ransuil	1♂					
Gierzwaluw	2ex					
Hop			4	2		
Groene Specht	1					
Grote Bonte Specht	1♂			1♂		
Boomleeuwerik						2
Veldleeuwerik	1	2	13			3
Boerenzwaluw	1ex	1ex	5n			6ex
Huiszwaluw						1ex
Graspieper						1
Gele Kwikstaart			9	1		5
Witte Kwikstaart		1n	4			
Winterkoning			1		1	
Heggenmus						1
Noordse Nachtegaal			1			
Nachtegaal	2		20			6
Zwarte Roodstaart	1		1		1	2
Gekraagde Roodstaart	2		2		1	3

Vogelwaarnemingen dag 4	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr
	Golzow	Czarnów	Koźcin	Kreszyce	Lemierzyce	onderweg
Paapje			1♂			
Roodborsttapuit			1			2
Merel			4	1	1	
Kramsvogel						4ex
Zanglijster			1		1	
Snor			1			
Rietzanger			36			1
Grote Karekiet			13	7		9
Braamsluiper	1		14	1		3
Grasmus		1	27	6		2
Tuinfluiter			3			
Zwartkop		1	36	3	2	12
Fluiter						1
Tjiftjaf			16	1	1	3
Fitis			27			3
Vuurgoudhaan					1	
Staartmees			1♂♀			
Glanskop			1	1	1	
Matkop			1			
Pimpelmees			2	1	1	2
Koolmees			7	1		7
Boomklever					1	
Boomkruiper			3	1		2
Buidelmees			1			
Wielewaal		1	1	1	1	
Klapekster			1ex			
Gaai			1ex	2ex		
Ekster			2♂♀	1♂♀		
Kauw	1ex		1ex			1♂♀
Bonte Kraai	1ex		2ex			2ex
Raaf		1ex	2ex	1ex	1ex	
Spreeuw			2ex	10ex		83ex
Huismus			10ex			3♂, 1ex
Ringmus			1♂♀, 3♂			
Vink	1	1	14			
Europese Kanarie	1		1			1
Groenling			3			3
Putter	1		6	2		2
Kneu	1ex		1	1		
Appelvink			1	1	3 ex	
Geelgors			17	3	1	1
Rietgors			11	1		

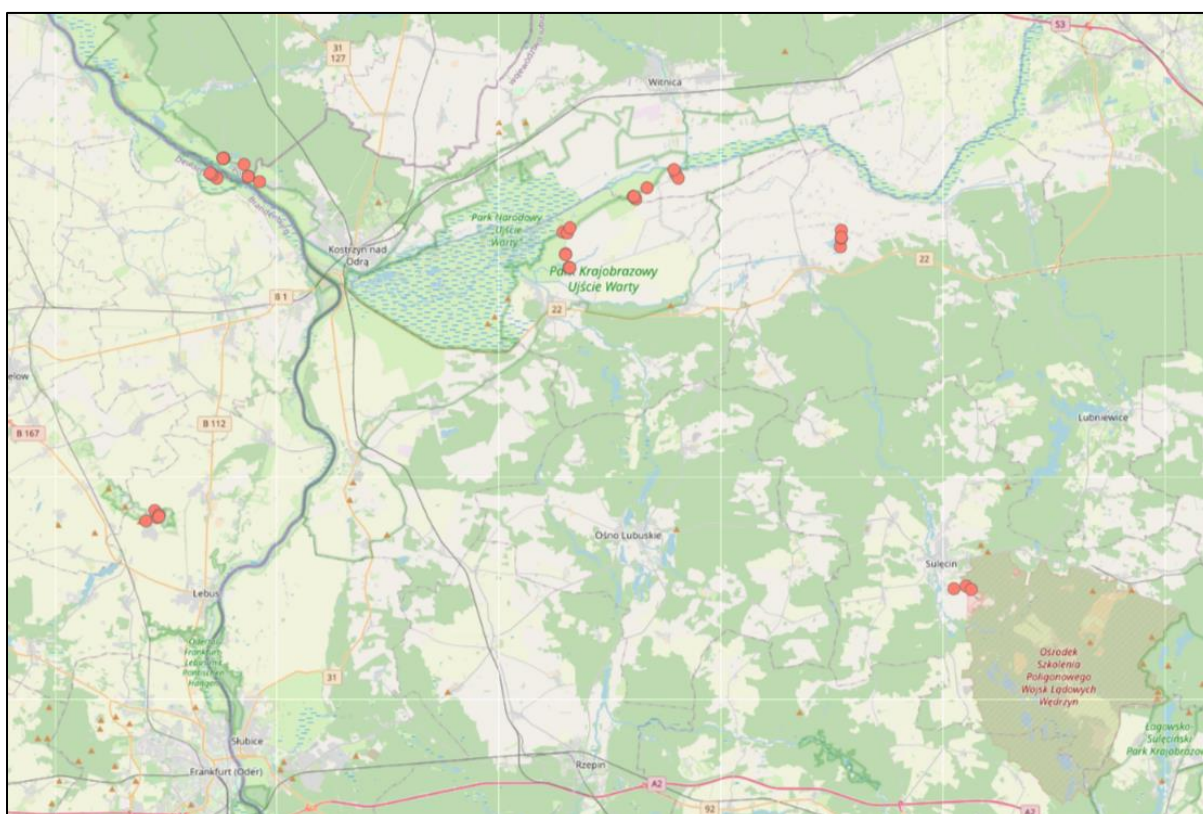
Vogelwaarnemingen dag 4	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr
	Golzow	Czarnów	Koźcin	Kreszyce	Lemierzyce	onderweg
Grauwe Gors	1		16	2		11

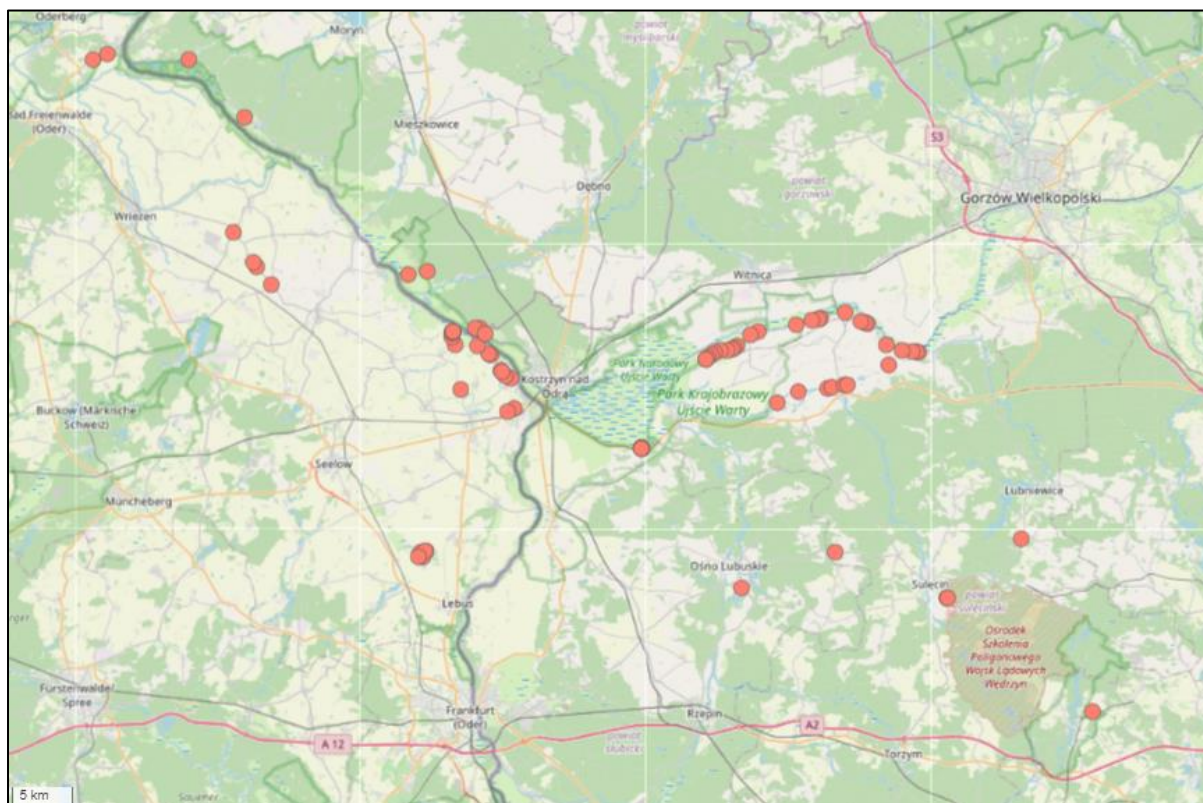
Eeuwenoude iep bij Lemierzyce. Foto: AH.

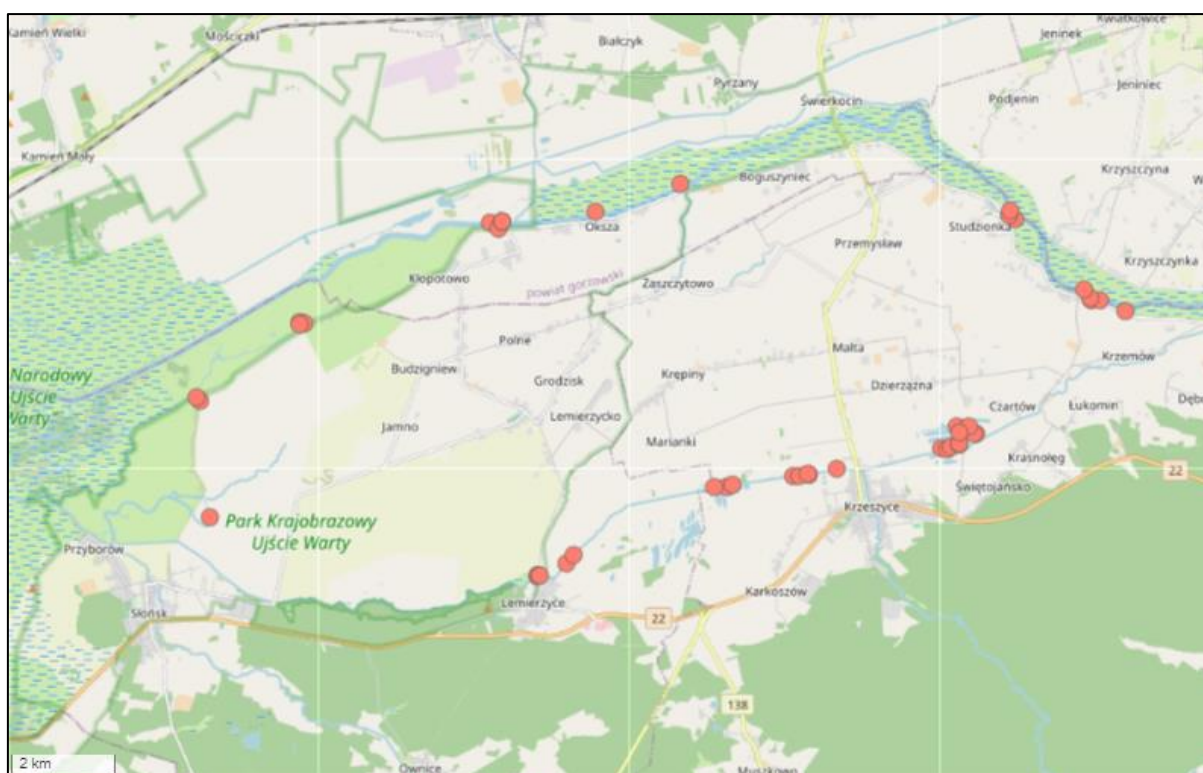
Route dinsdag 29 april 2025: 1=Czarnów, 2=dijk Słońsk-Kolczyn, 3=visvijvers Krzeszyce e.o., 4=Lemierzyce, G=Golzow. (+ = 3 stops).

'We genoten van Hoppen'. Niet eerder zagen wij op een Duits-Poolse vogelreis zoveel Hoppen als in 2025. En vandaag blijkt de Hoppendag van de week te zijn.

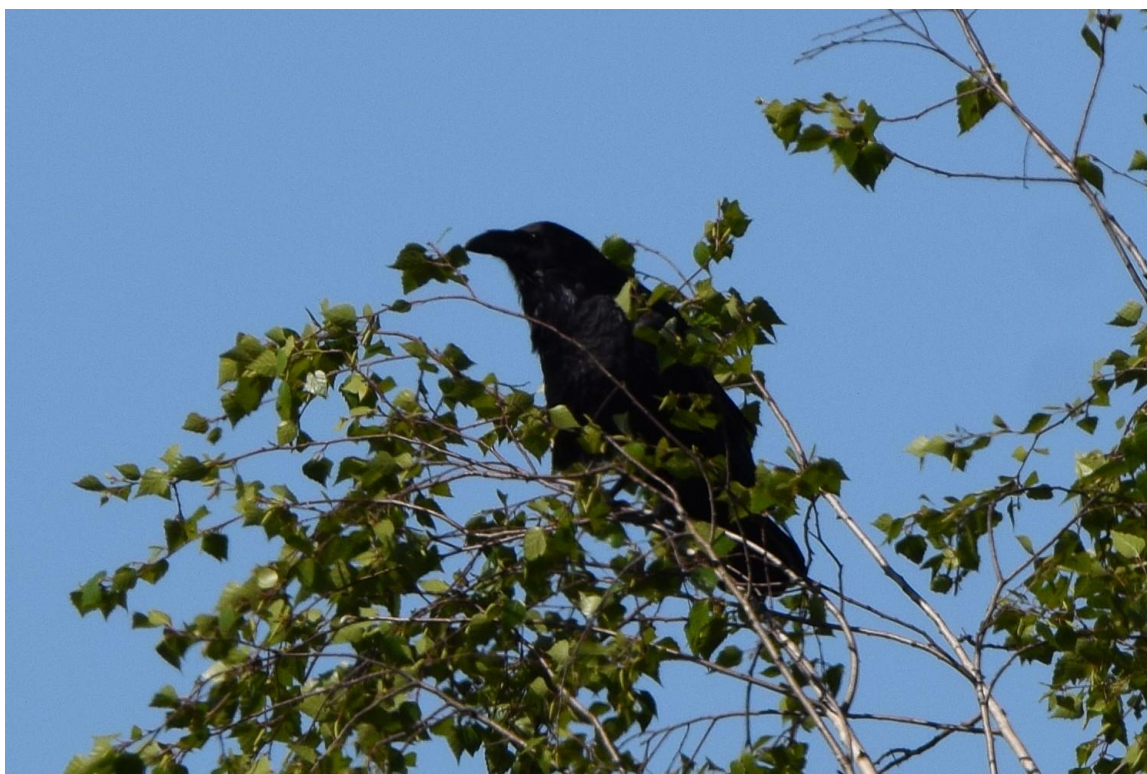
Ook de Veldkrekel is vandaag verhoudingsgewijze veel waargenomen, mede dankzij schrale graslanden tegen de dijk.

En wat te denken van de Grote karekiet op deze route, minimaal 29 zangposten vastgesteld. Topje van de ijsberg.

Bijna elke dag zien wij Zeearenden. Adulte Zeearend, Oderaue Genschmar bij Nieschen. 1 mei 2025. Foto: MB.

Deze reis zien wij meer Raven dan Bonte kraaien! 27 april 2025. Foto: MB.

7. Merengebied Lubniewice-Sulęcín (30-4)

Vandaag gaan we op goed geluk en zonder voorbereiding Polen in. Op het programma staat slechts een indicatie voor de richting die we op gaan (maximaal een uur rijden Polen in). We komen vandaag in de omgeving van de plaatsen Ośno Lubuskie, Sulęcín en Lubniewice.

7.1 Las Sulęcín

Om 9.04 uur staan we voor het stoplicht bij de Poolse grens op de Oder. Er wordt nog aan de brug gewerkt. We rijden via Chyrzyno langs het Kanal Czerwony richting Słońsk om bij de bekende uitzichttoren rechts af te slaan naar Czarnów. We rijden een weg in naar Żabice en Spudłów die uiteindelijk (toch) blijkt dood te lopen in het cultuurland. Vanuit het openstaande autoraam horen we op die 7 kilometer o.a. de volgende vogels: Kraanvogel, Fazant, Veldleeuwerik, Nachtegalen, Zwarte roodstaart, Gekraagde roodstaarten, Braamsluipers, vier Europese kanaries en enkele Grauwe gorzen.

Om een Braamsluiper te fotograferen moet je veel geduld hebben. Foto: MB.

We keren terug naar Czarnów. Na een paar dagen Polen zijn we al zo gewend deze vogelsoorten waar te nemen dat de doodlopende weg bijna als 'verloren tijd' aanvoelt.! In Nederland lukt het je niet zo'n vogelrijke weg te vinden, al helemaal niet met Europese kanaries en Grauwe gorzen erbij.

We rijden via Stańsk, Gronów en Ośno Lubuskie en horen hier nog meer van de genoemde vogels. Ten oosten van Ośno Lubuskie rijden we over de weg 137 door een fraai gemengd bos met o.a. Vuurgoudhaan, Bonte vliegenvanger, Boomklever en Glanskop: dit zijn alle kenmerkende bosvogels. Vóór de plaats Drogomin horen we de eerste Veldkrekel van vandaag.

Vanaf Sulęcín kiezen we het landelijke weggetje met de naam 'Dudka', op de grens van een grote akker en een boscomplex. Ook deze weg loopt dood, nu op de toegang tot een militair oefenterrein. We parkeren aan de rand van het militaire terrein, vlak bij een serie verbodsborden. Van 10.20 uur tot 11.35 uur wordt dit onze koffiestop. Heischraal grasland van het militaire terrein gaat hierover in extensief geëxploiteerde, ogenschijnlijk schrale akkers.

Met in de rug het boscomplex Las Suleçin. Hoewel op het excursiepunt geen water te zien is, maakt de omgeving deel uit van het merengebied Lubniewice- Suleçine, een beschermd landschapsgebied in het woiwodschap Lubusz, gelegen in het district Suleçin. Op een luchtfoto is te zien dat het militaire terrein behalve gemengde bossen ook heischraal grasland en heide omvat. Er liggen langgerekte meren in. En er meandert zelfs de grote bosbeek Postomia doorheen. Wat moet dit een mooi gebied zijn. Het is helaas verboden toegang!!!

De bosrand van het perceel Grove den bevat een fraaie mantel met bomen en struiken zoals Wintereik, Vederesdoorn, Wilde kardinaalsmuts, Sleetdoorn, een appel en Zoete kers. De uitbundig bloeiende Eénstijlige meidoorns rammelen van de Gouden torren. In de kruidlaag onder meer Mannetjesvaren en Bosaardbei. Helaas groeit er ook Japanse (?) duizendknoop. Ook hier al...

Een zandweg op de grens van het schrale grasland, struweeltjes en een braakliggende akker trekken meteen de aandacht van de reisgenoten. Er groeien in de akker en het grasland voor ons niet alledaagse planten zoals Dwergviltkruid, Duits viltkruid, Bosdroogbloem, Ruw vergeet-mij-nietje, Gewone veldsla, Sikkelklaver, Gewone duivenkervel, Heksenmelk, Beemdkroon, IJle dravik enz. enz. niet alles wordt genoteerd.

Zingend mannetje Grauwe gors. Deze week hoorden wij bijna 100 verschillende Grauwe gorzen zingen! Foto: MB.

Er vliegen op deze plek acht soorten dagvlinders waaronder voor onze maatstaven bijzondere als de Bruine vuurvliinder, de Kleine parelmoervliinder en de Koninginnepage. Mannetjes van de Veldkrekel laten van zich horen. Er wordt een stang van een Edelhart gevonden en mestputjes van de Das. Op deze locatie zien we géén reptielen.

Er gaat ook nog voldoende aandacht uit naar de vogels die we zien en horen. In het bos zitten wat algemene zangvogels waaronder een Kuifmees. In de akkers horen we onder meer Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, Roodborsttapuit, Paapje, Geelgors en Grauwe gors. In de weinige struwelen en bosjes horen we Fazant, Koekoek, Nachtegaal, Braamsluiper en Grasmus. Van één of twee kanten horen we een mannetje Hop roepen. Op twee plekken roept een Draaihals, één wordt er op de valreep nog gefotografeerd.

In de lucht verder nog twee Raven, Rode wouw, Torenvalk, Buizerd en een mannetje Bruine kiekendief. Mooier kun je je het bijna niet voorstellen, we genieten ervan. En dan te bedenken dat het toeval ons op deze plek bracht.

Impressie Las Sulęcín: mozaïek van bewerkte akkers, braakliggende akkers, schrale graslanden, zandwegen, bosschages en percelen gemengd bos. © Esri.

7.2 Rybakówko - Jezioro Lubniewsko

Omstreeks half twaalf rijden we terug naar Suleçin om te kijken waar we bij de oever van een meer kunnen komen. Dit lukt deze middag nog op verschillende plekken.

Via Wędrzyn, een gehucht met enorme militaire gebouwen, rijden we richting Glisno met onderweg o.a. Braamsluipers, Europese kanaries en een Rode Wouw. We nemen dan de afslag naar Rybakówko. We duiken een bosgebied in waar we 'begroet' worden door o.a. Geelgors, Groene specht, Glanskop en Raaf. Iets verderop stuiten we op de oever van het meer Jezioro Lubniewsko. Met kleine dijkjes is een klein deel van het meer bedijkt tot visvijvers met rietoevers. Iets verderop is een klein zwemstrandje. Het is hier niet alleen prachtig er is ook bijna niemand hier.

Bruine kiekendief, adult vrouwtje boven een waarschijnlijke nestplaats In Rybakówko. Foto: MB.

We houden hier middagpauze van 12.20 tot 13.45 uur In de berm van de zandweg eten we onze meegebrachte lunch. Met het bos in de rug. Voor ons liggen de visvijvers en daarachter het meer. In het bos zitten behalve algemene soorten (Grote bonte specht, Merel, Roodborst, Fitis, Zwartkop e.d.) ook meer bijzondere vogels: Boomklever, Zwarte specht, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Bonte vliegenvanger, Vuurgoudhaan.

De een na de andere water- en moerasvogel meldt zich: Grote karekiet, Knobbelzwaan, Koekoek, Het wordt steeds leuker: Zwarte wouw, Dodaars, IJsvogel, Roerdomp ... En tot slot nog een Waterhoen.

We struinen nog wat rond bij de visvijvers en in het bos. Dat levert ook nog van alles op. Sporen van Europese Mol en Europese Bever. En twee Reeën. En een Poelkikker, een stuk of tien roepende mannetjes Roodbuikvuurpadden en één mannetje Levendbarende hagedis.

Het wordt steeds leuker: Zwarte wouw. Foto: MB.

De Roodbuikvuurpadden zitten in de hoogstgelegen visvijver, die niet in verbinding staat met het meer en normaalgesproken vanuit het bos gevoed wordt door een beekloop.

Er wordt maar een enkele libel gezien en een handvol algemene vlindersoorten, waaronder Boomblauwtje en Citroenvlinder als 'nieuw' voor vandaag. Aan planten is hier wat minder aandacht besteed.

Ontgaat ons ook wel eens wat? Ja, zeker. Iets verderop in het fraaie loofbos ligt een oud vestingwerk. Het blijkt dat, bij raadpleging van [internet](#), hier het fort 'Glisno' ligt. Op een heuvel met bos, 80 meter boven zeeniveau, 200 meter van het meer vandaan. Het is een ovale, concave structuur omgeven door een gracht en een vier meter hoge buitenwal. Het stamt uit de Vroege Middeleeuwen, de 7^e en 10^e eeuw na Christus en is ook in later eeuwen gebruikt als verdedigingswerk. Gebieden die we bezoeken hebben niet alleen betekenis voor de natuur. Vaak zijn ze cultuurhistorisch ook interessant, maar dat valt niet altijd direct op!

Als we het bos uitrijden worden we begeleid door Raaf, Rode wouw en Bruine kiekendief.
Op de foto een Rode wouw. Foto: MB.

Als we het bos uitrijden worden we 'begeleid' door Raaf, Rode wouw en Bruine kiekendief.

Oude knaagsporen van de Bever.
Foto: AH.

Impressie oever bij Rybakówko - Jezioro Lubniewsko: afwisseling van gemengd bos op hellingen, bewoond gebied, een uitgestrekt meer en visvijvers met rietmoeras. © Esri.

7.3 Jezioro Lubiaz

We kiezen ervoor om iets noordelijker bij Lubniewice langs de weg Spacerowa nog een blik op het meer te werpen. Dat heet hier Jezioro Lubiaz (14.05 uur tot 14.20 uur). We komen hier 'niet verder' dan o.a. een Nachtegaal, Goudvink, Kuifmezen en Bonte kraai. Ver weg op het meer zit een paar Brilduiker. Ook hier aan de oever knaagsporen van de Europese bever en Gewone dotterbloemen in bloei!

Via een grote omweg aan de oostelijke en zuidelijke kant van het militaire terrein gaan we omstreeks 14.30u terug richting Golzow. Onderweg is nog wel genoeg tijd om eens te stoppen. We rijden een stukje terug zoals we gekomen zijn over Lubniewice, Glisno en Wędrzyn en vervolgens richting Wielowieś. Onderweg zien we in een rijk Beukenbos een groeiplaats van Gele anemoon!

7.4 Buszno

We stoppen van pakweg 15.00u tot 16.00u bij het meertje Buszno langs de weg naar Wielowieś. Ook dit is een zwemfaciliteit met parkeerterreintje onder aan een stukje hellingbos. Vlakbij mondt de beek Jeziorna uit in het meer. We struinen hier wat in het bos. De aandacht gaat nu vooral uit naar de rijke vegetatie met bosplanten. We zien allemaal verschillende soorten van voedselrijkere bossen.

Bosanemoon, Dalkruid, Lelietje-van-Dalen en Ruige veldbies en Wintereik zitten ecologisch gezien nog wat aan de zure kant.

Verder zien we o.a. Kruipend zenegroen, Drienerfmuur, Bosgierstgras, Bosereprijs, Muurhavikskruid, Bleeksporig bosviooltje, Lievevrouwebedstro, Boszegge en Maarts viooltje. Helemaal leuk zijn bijv. Knikkend parelgras en Vingerzegge, beide van kalkrijk bos.

Wintereik, lange bladsteel, aan de onderzijde enkele sterharen langs nerf, maar toch een licht geoorde bladvoet. Niet helemaal zuiver dus. Foto: AH.

Vingerzegge. Een plant van kalkrijke bossen, vooral Beukenbossen. In Nederland alleen in Zuid-Limburg. Foto: WJ.

In de oever van het meer zingt een Grote karekiet. We komen deze vogelsoort deze week wel vaker tegen. Het meer wordt volledig omzoomd met bos. En hier en daar staan rietkragen. De Grote karekiet broedt in overjarig Riet dat in het water groeit (waterriet). De Grote karekiet is een relatief grote vogel die het nest bouwt tussen stevige, oude rietstengels. Dat oude riet staat hier ook, maar niet eens veel... Soms verbazen we ons er over met hoe weinig Riet deze vogelsoort genoeg lijkt te nemen.

Op het meer zwemt een mannetje Brilduiker. Dat zijn in deze omgeving broedvogels. Op de vogelreizen van 2008 en 2016 naar Oder/Warta zagen wij wel eens eerder een Brilduiker vrouwtje met pulli. Maar het aantal waarnemingen per vogelreis is altijd zeer beperkt. In het bos horen we verder Goudvink, Bonte vliegenvanger, Vuurgoudhaan en Raaf.

Op een bospad zien we een 'ringslang'. In Polen komt de Oostelijke ringslang (*Naatrix natrix*) voor. Deze soort wordt tegenwoordig opgevat als een andere soort dan de Ringslang (*Naatrix helvetica*), die we in Nederland kennen. Vóór 2020 werd 'onze Ringslang' ook wel opgevat als een ondersoort van de Oostelijke ringslang. De Oostelijke ringslang blijft kleiner dan de Ringslang en mist vaak de verticale zwarte strepen op de flanken. Om het ingewikkeld te maken: in Nederland zijn ook drie populaties Oostelijke ringslangen. Die zijn uitgezet. Ze worden in Nederland dan weer als invasieve exoot beschouwd omdat ze kunnen hybridiseren met in Nederland inheemse Ringslangen!

Grote karekiet. Foto: MB.

Om vier uur 's middags zitten we alweer in de auto op weg naar een volgende stopplek. Onderweg horen we allerlei vogels als Putter, Geelgors, Gekraagde roodstaart. Op een veld bij Lagówiek horen we Veldkrekels.

Geelgors mannetje. Een vaak gehoorde vogel. Foto: MB.

Elke dag horen we wel op één of meer plekken Veldkrekels. De krekels zijn circa 2,5 cm groot en ze leven van wortels van planten en grassen. Veldkrekels leven in droge, schrale, grazige of heideachtige vegetaties. Veldkrekels zijn warmte minnend. Omdat we deze week prima weer hebben, maken we kans ze op specifieke plekken te horen. Het zijn de mannetjes die geluid maken door hun rechter voorvleugel over de linker voorvleugel te raspen. In Nederland staan ze op de Rode Lijst en komen ze alleen nog in de zuidelijke helft van het land hier en daar in natuurgebieden voor. In Polen zitten ze ook 'gewoon' in het (Poolse) agrarische cultuurlandschap!

We rijden met de klok mee om het militaire terrein heen. We pikken de oude doorgaande weg 92 op, in westelijke richting. Bij Torzym zijn twee plekken met Kraanvogels langs de weg, een Raaf e.d. Vanaf Rzepin nemen we weg 134 richting Ośno Lubuskie. Ten zuiden van deze plaats ligt nog een groot complex visvijvers. We proberen hierbij te komen. Dit lukt.

7.5 Rosławice visvijvers

Aan het eind van een min of meer doodlopende zandweg parkeren we in Rosławice. In het veld lijkt het alsof hier een woning staat met veel hekwerk en er tegenover drie visvijvers, samen ongeveer drie hectare groot. Als je de luchtfoto bestudeert zie je dat de woning een bedrijfsgebouw is met een enorme viskwekerij ernaast, die wel méér dan een vierkante kilometer aan water omvat (meren, visvijvers en kweekbakken).

Van pakweg vijf tot zes uur des namiddags struinen we bij de drie kleine vijvers rond. Frans en Herwin vinden prenten van de Gewone Wasbeer en uitwerpselen van een Europese Otter. Die soorten verwacht je ook op een plek met veel vis. Aan dagvlinders zien we zo aan het eind van de middag nog Dagpauwoog, Hooibeestje en een Koninginnepage. Er bloeit hier Gewone vogelmelk, de planten krijgen hier verder weinig aandacht. De aandacht gaat hier verder bijna volledig uit naar de vogels, de reptielen en de amfibieën.

In de lage bosjes bij de vijvers zingen vogels van het agrarische cultuurlandschap, 'ervogels' zoals Spreeuw, Putter, Kneu, Groenling en Geelgors. In het hoge bos zingen een Fluiter en een Vuurgoudhaan. We ontdekken een paar IJsvogels. Er broedt een paar Knobbelzwanen en ook hier: de Grote karekiet. Een mannetje Koekoek roept. De meeste aandacht gaat uit naar de grote vogels die uit het niets opduiken. Een Grote zilverreiger. Een baltsend paar Rode wouwen, een Zwarte wouw, een of twee Zwarte ooievaar(s), een mannetje Bruine kiekendief en zelfs een adulte Zeearend en dat alles op deze postzegel in het landschap. Wat een ongekennde vogelrijkdom!

We beperken ons hier duidelijk niet tot vogels. Op de zandpaden vallen namelijk s-vormige kruipsporen op. Al snel zien we dat deze gemaakt zijn door slangen, in dit geval weer de Oostelijke ringslang. We zien vele tientallen van die kruipsporen en ook een stuk of vijf slangen kruipen en zwemmen.

Vanuit de visvijvers klinkt het 'gekekker' van de kikker die als Meerkikker wordt aangemerkt. In de middelste vijver horen we wel op minimaal 7 plekken een koor van Roodbuikvuurpadden, het gaat hier vast over tientallen of honderden mannetjes-padden. Met enige moeite worden ze ook nog gefotografeerd. De padden zijn maar vijf centimeter groot, maar je hoort ze van grote afstand al. Mogelijk hebben de visvijvers droog gestaan. De Roodbuikvuurpad zit graag in tijdelijk water zonder libellenlarve en vis, zodat ze zich succesvol voort kunnen planten. Tenslotte ontdekt Herwin nog een mannetje Zandhagedis dat zich warmt in de avondzon. Het is dan al na zessen. Tijd voor de terugreis.

Kruipsporen van de Oostelijke ringslang. Foto: AH.

Op het zandige talud van de visvijvers een fraai gekleurd mannetje Zandhagedis.
Foto: MB.

Meerkikker. De Meerkikker heeft een verdragende kekkerende roep. Locatie Rybakówko. Foto: MB.

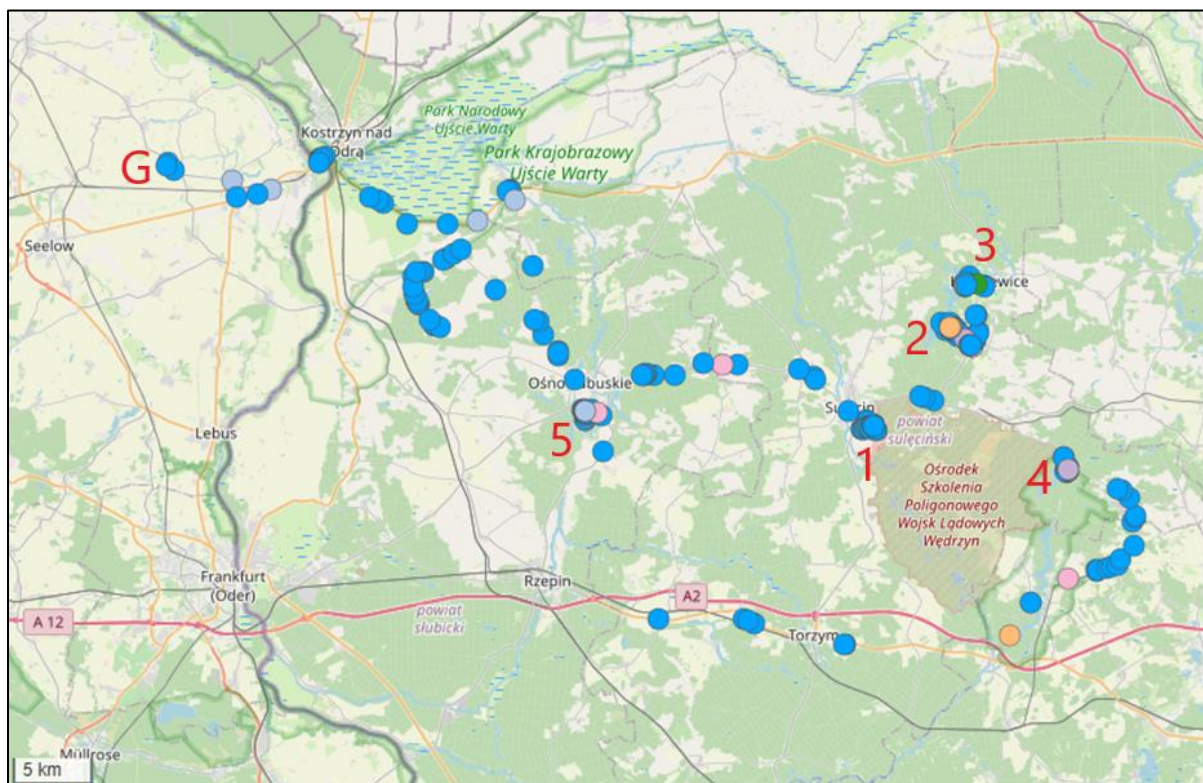
Omdat het nog wel drie kwartier rijden is naar Golzow besluiten we voor de tweede keer deze week in Słońsk te eten. We zijn al vaker door Słońsk gekomen. Słońsk was tot 1945 nog een door Duitsers bewoonde stad 'Sonnenburg'. Słońsk richt zich tegenwoordig sterk op Duitse toeristen. Dit keer eten wij in Restauracja Slowianska. Dit restaurant is tevens hotel. Hier vertoeven wij op het terras. Dit gebouw is in 1974 als restaurant gebouwd door de toenmalige 'gemeentelijke coöperatie' en na 1990 zelfs twee keer in verval geraakt. Dit restaurant prijst zich sinds 2008 weer aan als 'een toplocatie waar u uw smaakpapillen volledig kunt verwennen'. Alle gerechten van de menukaart kennen gelukkig een vertaling in het Duits, wat het kiezen vereenvoudigt. Op de kaart de Poolse keuken met veel vlees en vis. We hebben lekker gegeten.

Om 20.55u zijn we terug in ons hotel in Golzow. Hier nemen we, zoals iedere avond, nog even de hoogtepunten van de dag door. Geen enkele stopplek was gepland en toch hebben we boven verwachting veel mooie landschappen, planten en dieren gezien vandaag. We gaan op tijd naar bed. Als het licht uitgaat valt goed op dat de mannetjes Ransuil bij het hotel weer tegen elkaar in roepen. Wat zal ons de volgende dag brengen?

Gert Prins

Impressie van de drie visvijvers bij Roslawice. In de omgeving is nog veel meer water dat behoort tot de viskwekerij!
© Esri.

Route woensdag 30 april 2025 met belangrijkste stops. 1=Las Sulęcinek, 2= Rybakówko - Jezioro Lubniewsko, 3=Jezioro Lubiaz, 4=Buszno en 5= Rosławice visvijvers.

Vogelwaarnemingen dag 5	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr
	Golzow	Sulęcinek	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	onderweg
Dodaars			2♂				
Roerdomp			1♂				
Grote Zilverreiger						1ex	
Blauwe Reiger			1ex	1ex		1ex	
Zwarte Ooievaar						2ex	
Ooievaar							2n
Knobbelzwaan			1♂♀			1♂♀	
Wilde Eend			1♂	1♂	1♂		
Brilduiker				1♂♀	1ex		
Zwarte Wouw			1ex			1ex	
Rode Wouw		1ex	1ex			1♂♀, 1ex	1ex
Zeearend						2ex	
Bruine Kiekendief		1ex	1ex			1ex	1ex
Buizerd		1ex	1ex				
Torenvalk		1ex					
Fazant		1♂					1♂
Waterhoen			1♂♀				
Meerkoet			1n				
Kraanvogel					2ex		1♂♀, 8ex
Holenduif					1♂		

Vogelwaarnemingen dag 5	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr
	Golzow	Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rosławice	onderweg
Houtduif		1ex		1♂			
Koekoek		1♂	1♂			1♂	
Ransuil	2♂						
Gierzwaluw		5ex					4ex
IJsvogel			1ex			1♂♀	
Hop		1					
Draaihals		2					
Groene Specht		1	1				
Zwarte Specht			1ex				
Grote Bonte Specht			1♂				1♂
Boomleeuwerik		1					
Veldleeuwerik		4					1
Witte Kwikstaart			1				1
Roodborst			2			1	1
Nachtegaal	1	1		1			4
Zwarte Roodstaart							3
Gekraagde Roodstaart							6
Paapje		1♂					
Roodborsttapuit		1					
Merel		2				1	1
Zanglijster		1					
Sprinkhaanzanger							2
Snor							1
Rietzanger							2
Grote Karekiet			1		1	1	2
Braamsluiper		3					5
Grasmus		2					2
Zwartkop		1	3			1	3
Fluiter						1	
Tjiftjaf		1	1		1	1	5
Fitis			1				1
Vuurgoudhaan			1		1	1	2
Grauwe Vliegenvanger			1		1		
Bonte Vliegenvanger			1		1		2
Glanskop			1				1
Kuifmees		1		2			
Pimpelmees							2
Koolmees			2			1	
Boomklever			1				1
Boomkruiper				1		1	1
Wielewaal	1						
Bonte Kraai				1ex		1ex	

Vogelwaarnemingen dag 5	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr
	Golzow	Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	onderweg
Raaf		4ex	1ex	2ex	1ex		2♂♀
Spreeuw						2♂♀	
Vink			1	4		1	1
Europese Kanarie							9
Groenling						1	3
Putter						1	3
Kneu						1	
Goudvink				1	1		
Geelgors		2	1			1	2
Grauwe Gors		3					4

Schnitzel van de Poolse menukaart in Restauracja Słowianska in Słōńsk. Foto: GP.

8. Ortolaan, Oderhänge, Oderberge en Oderaue (1-5)

8.1 Ortolaan in Golzow

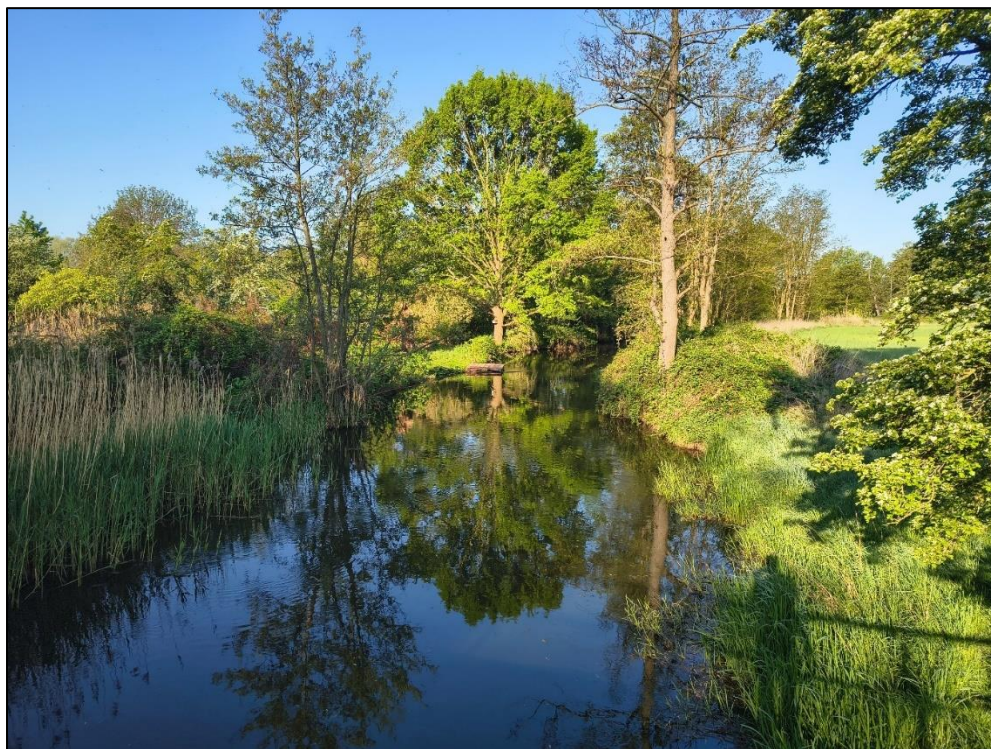
Nog voor het ontbijt waren diverse leden van de groep al op pad om een wandeling in de omgeving te maken. Om 7:03 uur stuurde Matthijs in de groepsapp een bericht dat hij een zingende Ortolaan had gespot. Ondergetekende stond in het pension net goed en wel klaar met camera en kijker om zelf een ochtendwandeling te maken, maar vertrok toen snel richting Matthijs. Daar aangekomen zat de Ortolaan mooi te zingen in een boom langs een akker, prachtig!

Daar moest natuurlijk een foto van gemaakt worden, maar helaas: accu leeg en de reserveaccu lag nog in de kamer. Ondertussen waren Frans en Max ook gearriveerd en genoten we samen van de Ortolaan, die zich wel steeds iets verplaatste.

Ondergetekende liep snel de kilometer terug naar het pension om een accu te halen en om weer net zo snel terug te lopen. Gelukkig was de Ortolaan zo geduldig om even te wachten en lukte het om een snelle foto maken. Matthijs, Frans en Max waren ondertussen alweer richting het pension gelopen voor het ontbijt. Even na 8:00 uur zat iedereen lekker aan het ontbijt.

Zingende Ortolaan in een Ratelpopulier. Foto: MB.

Het belooft weer een prachtige zonnige dag te worden (Letschiner Hauptgraben bij Golzow). Foto: HL.

8.2 Oderhänge Mallnow

Een uur later vertrokken we richting Oderhänge Mallnow, onze eerste bestemming van die dag. We bleven deze dag in Duitsland. Onderweg werden vanuit de auto's al diverse vogels gespot, zoals Kraanvogels, Groenpootruiter en Bosruiter. Aangekomen bij Oderhänge Mallnow vertrokken de meesten al snel het gebied in. We hoorden en zagen al snel een Hop, overvliegende Bijeneters, roepende Draaihalzen en zingende Grauwe gorzen. Het Natura 2000-gebied betreft een overblijfsel uit een ijstijdperiode en kent flinke hoogteverschillen. Op de hellingen ontdekten we diverse soorten zeldzame of bijzondere planten, waaronder de Voorjaarsadonis die hoog op het wensenlijstje van enkele deelnemers stond. Andere leuke plantensoorten waren onder andere Oostenrijks vlas, Driedistel, Esparcette, vleugeltjesbloem en Heuvelaardbei. Verder zagen we ook diverse vlinders, zoals Koninginnepage, Bruin dikkopje, Kleine vuurvinder, Klein geaderd witje en Gele luzernevlinder.

Kleine vuurvinder op de Oderhänge Mallnow. Foto: HL.

Oderhänge Mallnow

De Mallnow Oderheuvelds (Duits: "Oderhänge Mallnow") is een beschermd natuurgebied in de Duitse regio Brandenburg. Het gebied staat bekend om zijn unieke droge graslanden en steile hellingen langs de Oder en herbergt een gevarieerde flora en fauna, waardoor het een belangrijk beschermd gebied is en een populaire bestemming voor natuurliefhebbers.

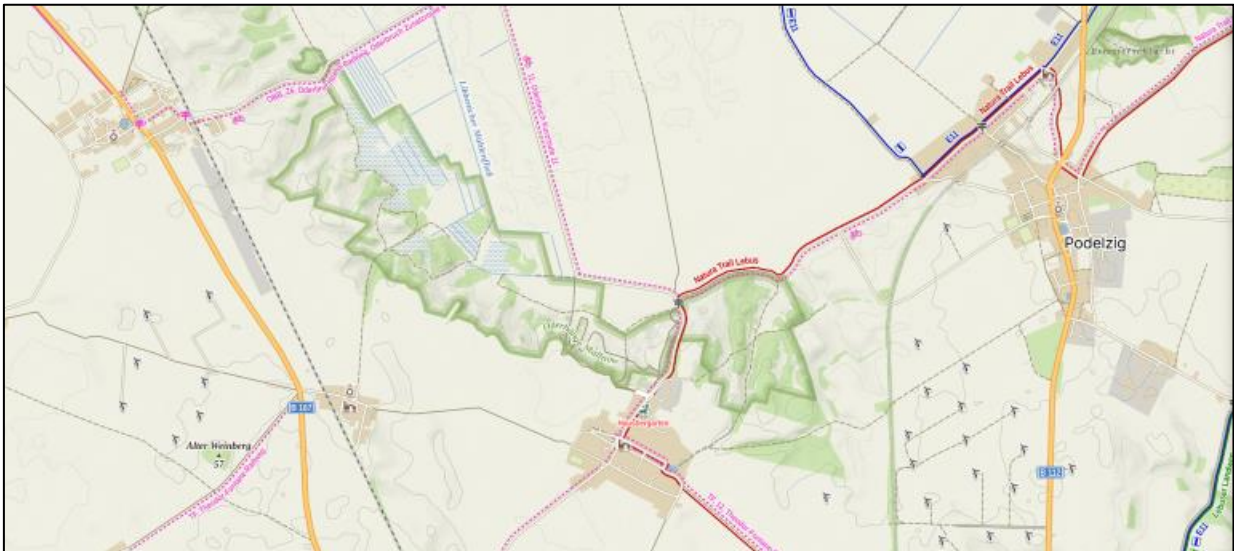
Overzicht van Oderhänge Mallnow

- Ligging : De Mallnow Oderheuvelds liggen in het oosten van Duitsland, in de buurt van de stad Lebus, langs de rivier de Oder, die de grens met Polen vormt.
- Gebied : De Mallnow Oderheuvelds beslaan ongeveer 304 hectare en vormen een aanzienlijk deel van het Oderbruch-landschap, dat wordt gekenmerkt door steile hellingen en droge graslanden.

Geografie en landschap

- Hoogte : Het terrein bestaat uit opvallende hellingen en bergruggen, gevormd door gletsjerafzettingen uit de Weichsel-ijstijd. Deze formaties bieden unieke bodemomstandigheden die unieke ecosystemen mogelijk maken.

- Gevarieerd landschap: Het gebied bestaat uit een combinatie van droge en halfdroge graslanden, bosgebieden en open weilanden, wat een leefgebied vormt voor verschillende soorten.

Kaartfragment Oderhänge Mallnow. Wij brachten een bezoek aan het meest oostelijke deel van dit natuurgebied.

Gele luzernevlinder op de Oderhänge bij Mallnow. Foto: HL.

Klimaat

- Weersomstandigheden: Het klimaat is continentaal, met warme, droge zomers en koude winters. Door het heuvelachtige terrein en de unieke bodemsamenstelling ontstaan microklimaten, waardoor gespecialiseerde planten- en diersoorten kunnen overleven.

Flora en fauna

- Biodiversiteit: In de Oderhänge komen zeldzame en beschermde plantensoorten voor, waaronder vedergras (*Stipa*) en 'Lentefazantenooog' ofwel Voorjaarsadonis (*Adonis vernalis*).
- De regio herbergt een scala aan insecten, waaronder zeldzame vlinders en wilde bijensoorten. Reptielen zoals de Zandhagedis en vogels zoals de Grauwe klauwier en de Draaihals leven ook in het gebied. De aanwezigheid van kevers, die een essentiële rol spelen in het ecosysteem, benadrukt de biodiversiteit van de regio verder.

Eén zo'n kever, de Behaarde gouden tor, is gezien op de Oderhänge Mallnow en in de Oderaue Genschmar. Foto: MB.

Na het bezoek aan het NSG Oderhänge hebben wij ook nog een kort bezoek gebracht aan het NSG Oderberge. Oderberge is een heuvel in Duitsland, met een hoogte van 66 meter boven zeeniveau en 50 meter boven de Oder. De heuvel is bereikbaar via een wandelpad.

Voorjaar op de Oderhänge Mallnow met lichtblauwe gloed van bloeiend Oostenrijks vlas (*Linum austriacum*). Foto: GP.

Zicht op een heuvel van de Oderhänge Mallnow. Foto: HL.

Oostenrijks vlas (*Linum austriacum*) van dichtbij. Foto: GP.

Uitzicht vanaf diezelfde heuvel in Oderhänge Mallnow. Foto: HL.

Voorjaarsadonis. Foto: HL.

8.3 Oderberge Lebus

Rond 11:00 uur vertrokken we naar deze volgende tussenstop, een bonus volgens Adrie: het Lebuser Odertal en de Oderberge. Zoals de namen al aangeven liggen beide Natura 2000-gebieden direct langs de Oder. Vanaf de Oderberge hadden we mooi zicht op de Oder en op Polen. Grauwe gors, Geelgors en Grote Karekiet lieten veelvuldig van zich horen. Ook hier vonden we weer de mooie Voorjaarsadonis en diverse andere planten. Er is zelfs een speciaal 'Adonis Themenpfad', waar enkelen van ons een deel van gelopen hebben. Langs de oever van de Oder zagen we aan resten gras en rommel in de struiken en het prikkeldraad een aandenken aan hoge waterstanden. Na een lunch op de beschaduwde parkeerplaats reden we weer verder richting de volgende bestemming.

Uitzicht vanaf de Oderberge richting de Oder en daarachter Polen. Foto: HL.

8.4 Oderaue Genschmar

Rond half twee kwamen we aan bij de Oderaue Genschmar, nog steeds aan de Duitse zijde van de Oder. Op de eerste dag waren we hier ook al even geweest, maar nu hadden we tijd om lekker in het gebied te wandelen. Nog voor aankomst zagen we al een Zeearend opvliegen uit een boom. Terwijl een aantal van ons zich insmeerden tegen de felle zon of nog een boterham of appel aten, zagen een paar geluksvogels een Hermelijn die vlakbij de auto's de weg overstak. We hebben nog even hoopvol gewacht, maar helaas kwam het dier niet meer tevoorschijn.

Al snel was de groep verspreid in het gebied. Luisterend naar vogels, op de knieën voor een bijzondere plant, speurend naar dagvlinders of andere insecten en vooral genietend van de omgeving en het mooie weer. Op verschillende plekken hoorden we Draaihals, Kleine bonte specht en Grote bonte specht, Hop, Nachtegaal en Wielewalen.

Draaihals: Foto: MB.

Langs de oever van de Oder foerageerden onder andere steltlopers als Bosruiter, Scholekster en Tureluur en zagen we drie soorten sterns: Dwergstern, Visdief en Zwarte stern. Vanaf de Poolse zijde van de Oder hoorden we nog een zingende Snor en Grote karekiet en zagen we een Bruine kiekendief.

Dwergstern in vlucht langs de Oder. Foto: HL.

Verschillende keren vloog er een Zeearend langs, dat verveelt toch nooit. Naast vele vogels werden er ook enkele libellen, zoals de Platbuik en Smaragdlibel, en diverse dagvlinders gespot: Bruine en Kleine vuurvinder, Citroenvlinder, Dagpauwoog, Hooibeestje en Oranjetipje. Aan het eind van de middag vertrokken we weer naar ons pension om aan te schuiven voor het avondeten.

Platbuik, mannetje, nog niet uitgekleurd. Foto: HL.

Bruine vuurvinder in de Oderaue Genschmar. Foto: HL.

Langs de oever van de Oder ter hoogte van Nieschen. Foto: HL.

Rivierduintjes Oderaue Genschmar bij Nieschen. Foto: GP.

Na het diner wandelden we gezamenlijk naar de locatie waar 's ochtends de Ortolaan was gezien. Tot onze vreugde was de vogel nog aanwezig en hoorden we ook weer de zang die toch wel wat gelijkenis vertoont met die van zijn 'neef', de Geelgors. Terug in het pension werd er op deze laatste avond onder het genot van een hapje en een drankje nog lang gezellig nagepraat over deze dag en het einde van opnieuw een prachtige vogelreis!

Herwin Looman

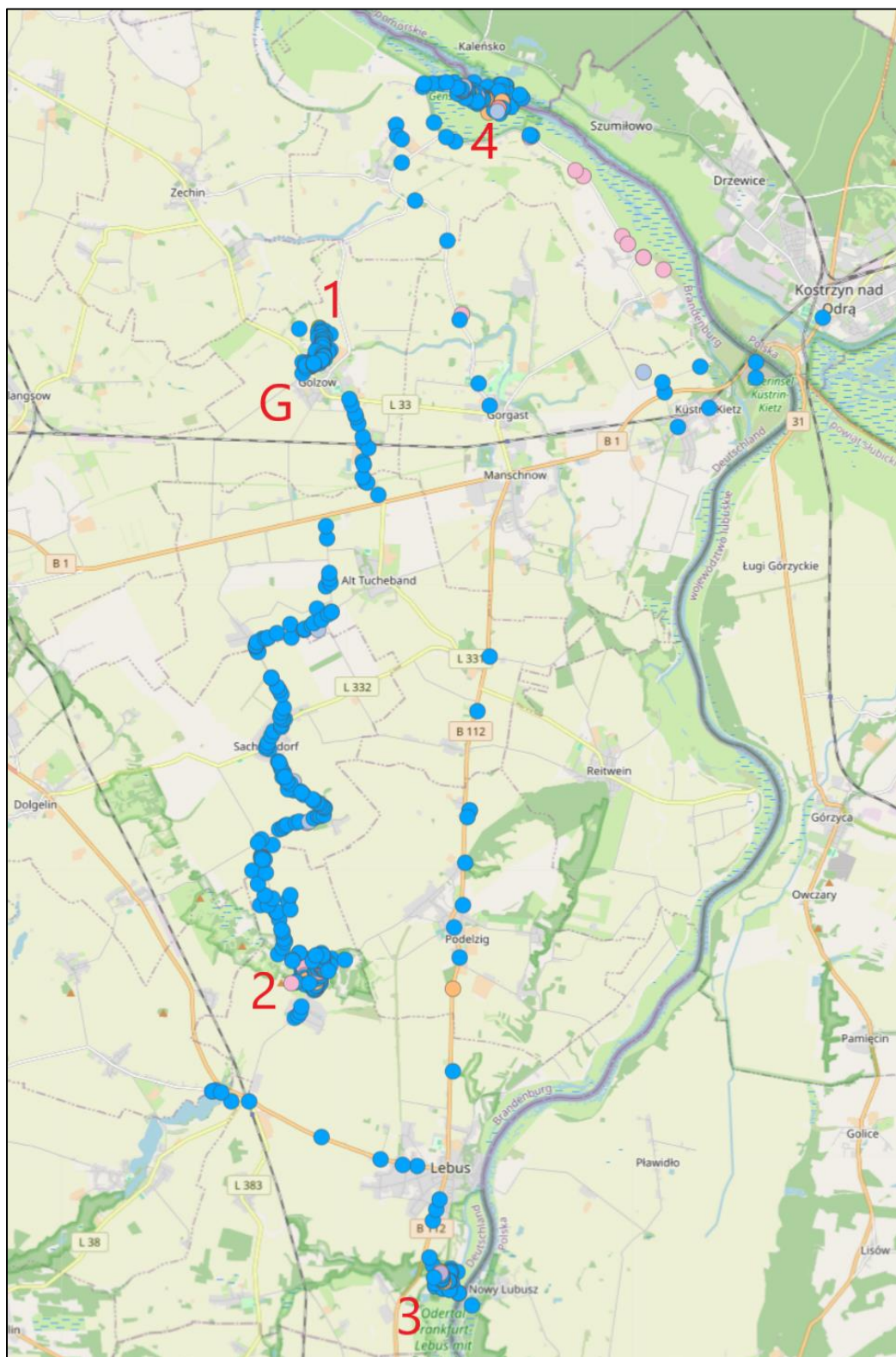
Vogelen in de avondzon. Letschiner Hauptgraben, Golzow. Foto: HL.

Biotoop Ortolaan bij avond. Foto: GP.

Vogelwaarnemingen dag 6	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei
	Golzow	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	onderweg
Aalscholver				1ex	
Blauwe Reiger				1ex	
Zwarte Ooievaar					1ex
Ooievaar			1ex		1n
Grauwe Gans				6ex	
Knobbelzwaan		1♂♀		22ex	
Wilde Eend	4ex		1ex		1♂♀
Grote Zaagbek				1♂♀	
Zeearend				3ex	
Bruine Kiekendief		1ex		1ex	
Havik	1♂				
Buizerd		1ex			2ex
Torenvalk			1♂	1ex	
Fazant	5♂	1♂		3♂	1♂
Waterhoen	1ex				
Kraanvogel	4ex	1♂♀	2ex		4ex
Scholekster				1ex	
Kievit				2ex	
Watersnip				1ex	
Wulp	1ex				
Tureluur				1ex	
Groenpootruiter				1ex	1ex
Bosruiter				3ex	1ex
Visdief				2ex	
Dwergstern				2ex	
Zwarte Stern				10ex	
Houtduif	2♂	1♂	2ex		2♂
Turkse Tortel	1♂				
Koekoek	1♂	1ex	1♂		
Gierzwaluw	2ex				
IJsvogel			1ex		
Bijeneter		5 ex			
Hop		2		1	
Draaihals		3		1	
Grote Bonte Specht		1ex		1♂	
Kleine Bonte Specht				1♂	
Boomleeuwerik		2			
Veldleeuwerik	1	3	1	2	6
Huiszwaluw	4ex				
Boompieper		4			
Gele Kwikstaart	4			4	8
Witte Kwikstaart				1	3

Vogelwaarnemingen dag 6	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei
	Golzow	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	onderweg
Roodborst			1		
Noordse Nachtegaal					1
Nachtegaal	7	7	1	3	27
Zwarte Roodstaart	3				1
Gekraagde Roodstaart		1	1		3
Roodborsttapuit		1			
Merel		1			
Snor				1	
Rietzanger				1	
Grote Karekiet			1	1	2
Braamsluiper	4	1			2
Grasmus	1	2	1	2	3
Zwartkop	4	2	3	2	13
Tjiftjaf	1	2	2	1	2
Grauwe Vliegenvanger					1
Bonte Vliegenvanger		1	1		
Glanskop			1		
Pimpelmees		2		1	7
Koolmees	1	1	1	2	4
Boomklever			1		
Boomkruiper		1	1	1	
Wielewaal	1	1	1	2	
Ekster		1ex			3ex
Bonte Kraai	1ex	1ex	5ex	1ex	2ex
Raaf	1ex	1ex	1ex		
Spreeuw	2n, 1♂♀			1♂, 1ex	1ex
Huisemus	3ex	5ex			12♂
Ringmus	2ex				1♂
Vink	1	1	1	3	7
Europese Kanarie	1	2			2
Groenling	3	1			2
Putter	2ex	2		4	5
Kneu		1			2, 1ex
Appelvink		1	2		
Geelgors	1	4	1	4	3
Ortolaan	1				
Rietgors			1		
Grauwe Gors	2	5	1	13	14

Route donderdag 1 mei 2025: 1=Ortolaan, 2=Oderhänge Mallnow, 3=Oderberge Lebus, 4=Oderau Genschmar, G=Golzow.

Een mannetje Grote trap. Foto: MB.

Twee Boerenzwaluwen op een draad. Foto: MB.

9. Havelland (2-5)

9.1 Havelländisches Luch: Buckow en Garlitz

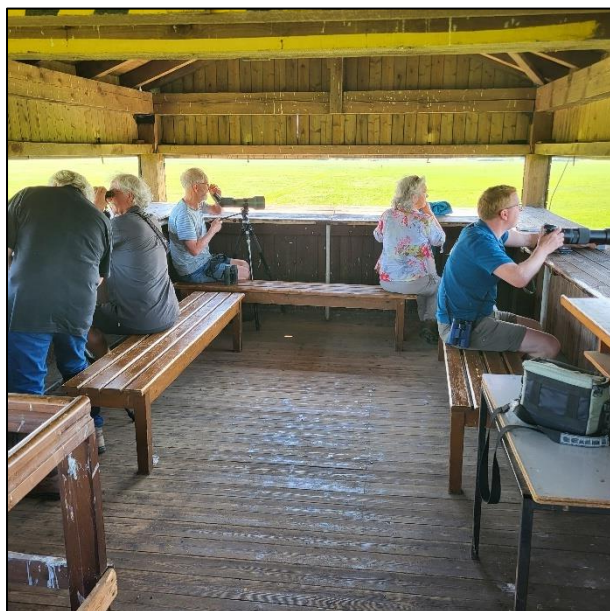
Vrijdag 2 mei was onze dag van de reis terug naar Nederland en het leek ons interessant om via Havelland terug te reizen. In [2005](#) bezochten wij Havelland een week lang en in [2016](#) ook kortstondig tijdens onze terugreis van de vogelreis naar de Warta. Dus het was alweer negen jaar geleden dat wij in het landschapsreservaat Havelländisches Luch zijn geweest om Grote trappen te observeren!

Ook dit jaar was het bezoek aan het landschapsreservaat een succes, aangezien wij meerdere Grote trappen *van dichtbij* hebben geobserveerd. Dit in tegenstelling tot 2016 toen de Grote trappen op grote afstand van de twee observatietorens foerageerden.

Grote trappen zijn imposante vogels die vooral tijdens de balts goed zijn te observeren. Wij waren dus op het juiste moment! Tijdens het relatief korte bezoek in het Havelländisches Luch leek het ons dat er landschappelijk vrij weinig wijzigingen waren in vergelijking met 2016.

Logo van de organisatie die de Grote trap in Havelland beschermt. Bron: grosstrappe.org

Met z'n allen in de uitkijktoren op zoek naar de Grote trap.
Foto: AH.

Sinds 1990 wordt er in de winter en de lente met stuwen het oppervlaktewater vast gehouden. Hierdoor komt 200 tot 300 hectare onder water te staan en is 1000 tot 1500 hectare in die periode weer plas dras. Dit creëert jaarlijks belangrijke rust- en broedplaatsen voor onder andere trappen, eenden en Kraanvogels.

In het zuidoosten van het Havelländisches Luch is 5.526 hectare aangewezen als natuurreservaat en Europees vogelreservaat. Samen met de gebieden Fiener Bruch en de Belziger Landschaftswiesen vormt het natuurreservaat een van de laatste toevluchtsoorten in Duitsland voor de bedreigde Grote trap.

Het leefgebied van de Grote trap is niet toegankelijk.
Foto: AH.

Het leefgebied van de Grote trap is niet toegankelijk, alleen bij twee uitkijktorens. Foto: AH.

Er leven momenteel 302 Grote trappen in Duitsland (stand maart 2024), waarvan 124 individuen in het Havelländisches Luch het gebied dat wij bezochten, 46 in de landschapsweiden van Belzig en 119 individuen in de Fiener Bruch. In Zerbster Land, waar de afgelopen twee jaar jonge vogels in het wild zijn vrijgelaten als onderdeel van het herintroductieproject, zijn 13 Grote trappen waargenomen. Deze drie natuurgebieden liggen zuidelijk van het Havelland.

In het reservaatgebied zijn twee observatietorens die bereikbaar zijn via grindwegen. Langs de wegen naar de twee observatietorens zijn struwelen aangelegd om verstoring te voorkomen.

Omstreeks 11.00 uur zijn wij bij de noordelijke observatietoren (aan de kant van de plaats Buckow) en genieten we van het weidse uitzicht over de landerijen met in de verte het in gerasterde gebied waar juveniele Grote trappen gefokt worden, voordat zij zich mogen voegen bij de overige Grote trappen buiten de afrastering.

Wij horen en zien op diverse locaties Veldleeuweriken, Gele kwikstaarten, Wulpen, Kieviten en ook meerdere Kraanvogels die in dit gebied foerageren. In de struwelen in de nabijheid van de observatietorens zingen Grauwe gorzen, Kneutjes, Grasmussen en Nachtegalen. In de observatietoren broeden op meerdere locaties Boerenwaluwen. Ook zijn hier Bonte kraaien die wij thuis in Nederland vrijwel niet meer waarnemen. Wij zien als roofvogels: Zeereenden, Buizerds en één Grauwe kiekendief man. In totaal zien wij 12 Grote trappen; vier mannetjes en zes vrouwtjes?

Fragment informatiepaneel Das Jahr der Großtrappen. Foto: GP.

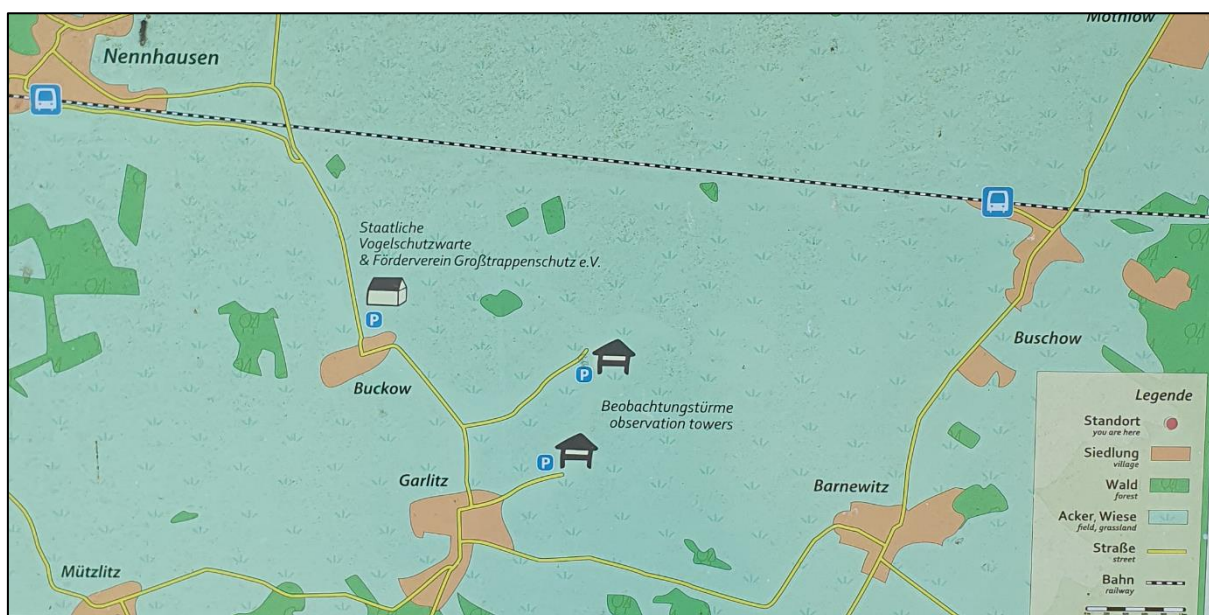
Om 12.30 uur zijn wij bij de zuidelijke observatietoren (bij het dorp Garlitz) en we zien hier ook nog vijf Grote trappen. Er zijn meerdere Hazen in het veld en wij horen en zien een paar baltende Zeearenden. In het struweel bij de observatietoren zijn nog enkele Eksters op jacht. Een paar Torenvalken is actief in één van de schraallanden vlak bij de observatietoren.

Op zoek naar de Grote trap. Foto: AH.

Bij de noordelijke observatietoren zagen wij respectievelijk zes mannetjes en zes vrouwtjes Grote trappen en bij de zuidelijke observatietoren ook nog enkele mannetjes en vrouwtjes. Tijdens onze observaties van Grote trappen baltte een paar

Zeearenden en jaagden enkele Grauwe kiekendieven in de uitgestrekte graslanden. Ook Kraanvogels foerageerden in de extensief beheerde graslanden. Ook de overige vogelwaarnemingen zijn interessant. Dit geldt overigens voor vrijwel alle gebieden die tijdens onze vogeltrip hebben bezocht.

Ligging van de observatietorens ten opzicht van de dorpen Buckow en Garlitz. Hemelsbreed is de afstand tussen de torens 2,25 kilometer. Foto: GP.

Bescherming Grote trappen

De bescherming van de Grote trap in Brandenburg kent al een lange geschiedenis. In 1996 werden in Duitsland in totaal maar 57 Grote trappen geteld. Toentertijd werd het al snel duidelijk dat een reddingsplan opgesteld moest worden. Hierbij moeten we in gedachten houden dat zo'n 60 jaar geleden alleen al in Brandenburg 3.400 ex. geteld werden. Met de huidige populatie van ruim 300 ex. is dat nog geen 10 % van de stand van zo'n 60 jaar geleden.

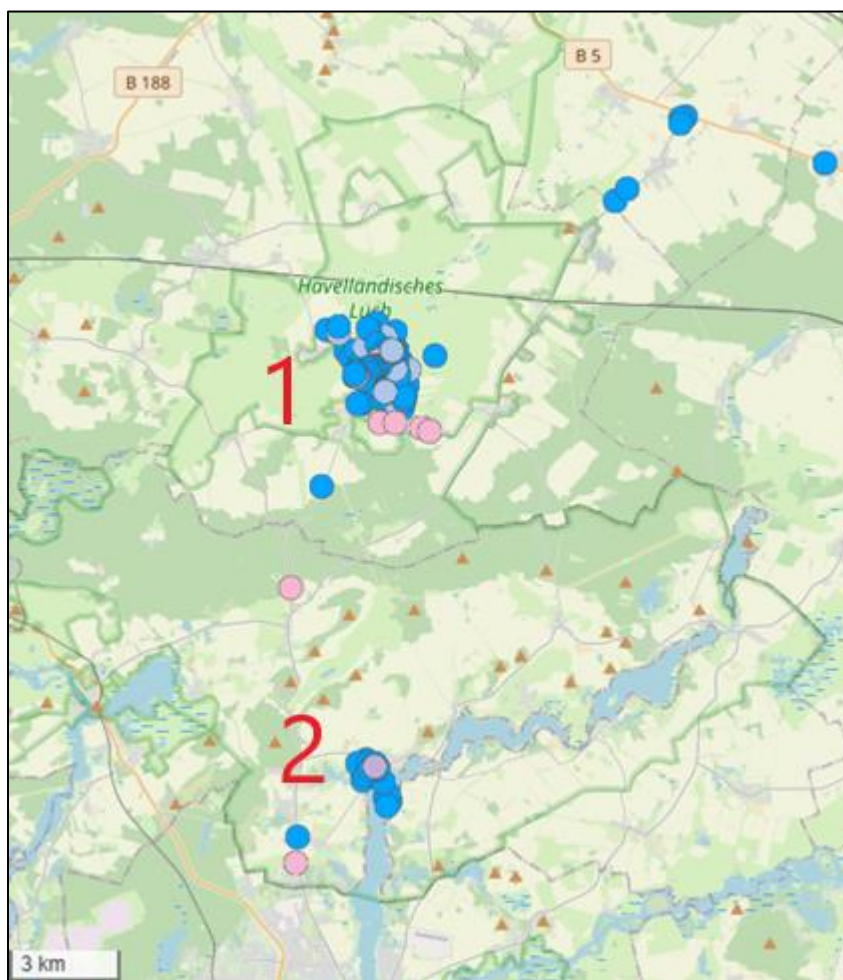

Ringmus op een draad. Foto: MB.

Het valt niet zo moeilijk om te raden waardoor deze dramatische achteruitgang is veroorzaakt. Evenals in Nederland heeft de intensivering van de landbouw met een toenemend gebruik van pesticiden en insecticiden en eenvormige gewassen en schaalvergroting tot gevolg dat veel diersoorten geen voedsel en rust in het agrarisch gebied meer vinden. Maar ook predatie door Vossen, Marterhonden, Wasberen en roofvogels eisten hun tol op. Verkleining van leefgebieden vindt nog steeds plaats door een toename van bebouwd gebied, wegeaanleg, aanleg van windparken en zonnepanelen op boerenland. Evenals in Nederland leidt dit alles tot inperking van leefgebieden die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van grote vogelsoorten die afhankelijk zijn van boerenland met veel zaden en insecten.

Het herstel- c.q. fok-programma, dat veel overheidssteun en subsidies vergt, heeft er in ieder geval toe geleid dat er in Brandenburg nog een populatie van enkele honderden exemplaren is. Nu is het van belang dat via agrarisch natuurbeheer in het overwegend agrarisch gebied via de teelt van oude landbouwgewassen en braak regelingen voldoende biotoop in stand blijft voor de overleving van de Grote trap. In Duitsland zijn andere regelingen van toepassing voor agrarisch natuurbeheer dan in Nederland. Diverse deelstaten in Duitsland hechten belang aan langdurige overeenkomsten voor agrarisch natuurbeheer, vanwege investeringen die agrariërs kunnen doen voor aanschaf van aangepaste machines voor natuur-onderhoud. In Nederland worden tegenwoordig door terreinbeherende organisaties ook langdurige pachtcontracten afgesloten, zodat natuurbeheer langjarig geborgd is.

Wij blijven niet zo lang in en bij de observatietoren, omdat we ook nog een bezoek willen brengen aan de Beetzsee.

Vrijdag 2 mei 2025. Detailkaart: 1= Havelländisches Luch, 2=Beetzsee.

Via een QR-code in de observatietoren worden vogelaars geattendeerd op vogelwaarnemingen in het Havelländisches Luch. Website: ornitho.de. Foto: GP.

9.2 Beetzsee

Na ons bezoek aan de twee vogelobservatieposten in Havelland hebben wij nog een kort bezoek gebracht aan de Beetzsee. Tijdens ons vorig bezoek 2005 zagen wij daar Visarenden en een aan de noordwestzijde een Woudaap in het riet. Wij herkenden de Woudaap aan de roep en zagen even later een exemplaar. De roep lijkt op een dof geluid van een blaffend hondje.

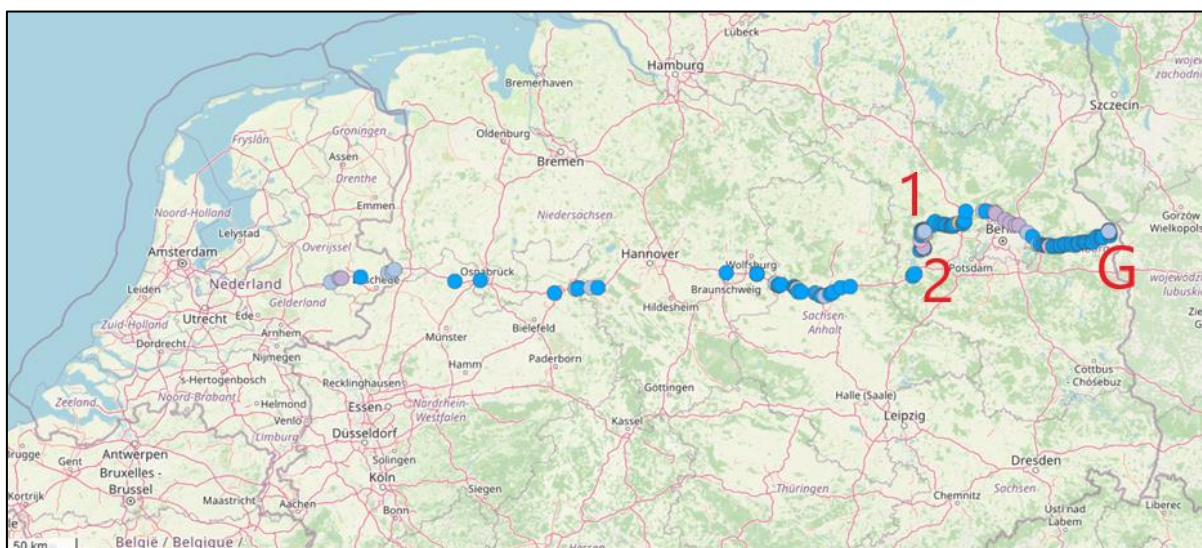
Beetzsee met Riet en wilgenstruwelen. Foto: AH.

Wij stonden tijdens deze vogelreis op hetzelfde parkeerterrein als in 2005 en constateerden dat de rietkragen vol gegroeid waren met diverse wilgensoorten. Het zicht op de Beetzsee was minder imposant dan in 2005.

Niettemin hoorden wij veel Kleine karekieten en Rietgorzen in de boezems. Ook zagen wij een Zeearend met grote vis die uit het meer opsteeg en vermoedelijk naar een broedlocatie in zuidoostelijke richting vertrok. En ook zagen wij Zwarte wouwen en een Rode wouw. In het Riet zingt een Snor en in de struwelen horen wij meerdere Nachtegalen en Tuinfluiters. Op de parkeerlocatie zien wij meerdere Ringmussen en Spreeuwen. Op het meer verblijven een tiental Grauwe ganzen, Futen, Aalscholvers en een paartje Brilduikers.

Onderweg naar Nederland zien wij nog een bezette nestlocatie van een paar Visarenden in een hoogspanningsmast.

Adrie Hottinga

Route vrijdag 2 mei 2025: G=Gollzow, 1=Havelländisches Luch, 2=Beetzsee en terugreis.

Vogelwaarnemingen dag 7	2-mei	2-mei	2-mei	2-mei
	Gollzow	Buckow	Beetzsee	terugreis
Aalscholver			1ex	
Blauwe Reiger				1ex
Ooievaar				1n, 1ex
Grauwe Gans				3ex
Knobbelzwaan		1n		
Wilde Eend				1
Brilduiker			1ex	
Zwarte Wouw		1ex	2ex	1ex
Rode Wouw			1ex	1♂♀, 2ex
Zeearend		4ex	1ex	
Bruine Kiekendief		1ex		2ex
Grauwe Kiekendief		2♂1♀		
Buizerd				7ex
Torenvalk		1♂, 1ex		1♂, 5ex
Fazant				1♂, 1ex
Kraanvogel		2♂♀		3♂♀
Grote Trap		14ex		
Kievit		2♂♀		
Wulp		3♂		
Houtduif				2♂
Turkse Tortel				1♂♀
Koekoek		3♂	1♂	
Uil onbekend				1ex †
Gierzwaluw	5ex			10ex
Veldleeuwerik	2	13		

Vogelwaarnemingen dag 7	2-mei	2-mei	2-mei	2-mei
	Golzow	Buckow	Beetzsee	terugreis
Boerenzwaluw	2ex	3ex		
Huiszwaluw	1ex			
Gele Kwikstaart		4		
Nachtegaal	4	9	5	4
Zwarte Roodstaart	2			1
Gekraagde Roodstaart	1			
Paapje		1ex		
Snor			1	
Rietzanger			1	
Kleine Karekiet			1	
Grote Karekiet			2	
Braamsluiper	2	1		1
Grasmus	1	2		
Tuinfluiter		1	1	
Zwartkop	1	1	1	8
Tjiftjaf				6
Bonte Vliegenvanger				1
Zwarte Mees				1
Pimpelmees				6
Koolmees		1	1	3
Wielewaal	1			
Ekster		1ex		1ex
Kauw				1ex
Zwarte Kraai				2p 3ex
Bonte Kraai		4ex		4ex
Raaf	1ex			2ex
Spreeuw				2ex
Huismus	2ex	6♂♀, 5ex		4♂♀
Ringmus		1♂♀	1♂	
Vink				3
Europese Kanarie	1			2
Groenling				2
Putter		1		3
Kneu		1♂♀, 1		
Appelvink	1 ex			
Geelgors		1		
Ortolaan	1			
Rietgors			1	
Grauwe Gors	2	6		3

10. Planten kijken tijdens een 'vogelreis'

Welke criteria ga je gebruiken om planten te noteren tijdens een **vogelreis**?

Het gebied is nieuw voor mij en ik heb niet veel tijd genomen om me te verdiepen in oude rapporten van de KNNV-afdeling Epe-Heerde. Uiteindelijk heb ik ervoor gekozen om vooral kruidachtige planten op te schrijven, die ik niet direct herkende of die ik niet zo vaak in onze omgeving tegenkom. Voor determinatie is OBSidentify en kennis van de groep gebruikt. Niet altijd is een soortnaam gegeven.

10.1 Heenreis / Ouderaue Genschmar (26-4)

Onze lunchstop is in Landkreis Jerichower Land. Al kauwend op ons broodje lopen we rond en vinden een heel fijnbladige schermbloem in knop en hij smaakt een beetje naar Peen, OBSi geeft Fijne kervel (*Anthriscus caucalis*).

Tijdens onze reis komen we hem heel vaak tegen. Aan het eind van de week vaak bloeiend. Ook zien we voor het eerst de Cipreswolfsmelk (*Euphorbia cyparissias*) en Veldsla (*Vanerianella*). Beide soorten zien we daarna op bijna alle plaatsen die we bezocht hebben. Een leuke soort hier is de Stinkende Ballote (*Ballota.nigra subsp. meridionalis*), vegetatief aanwezig, Adrie herkent het toch.

Tijdens de theepauze in Steinhöfel in een stukje oud bos vindt Frans een Bleke Schubwortel (*Lathraea squamaria*), een parasiet op loofbomen. Ook staat er veel Gele anemoon (*Anemone ranunculoides*) Onderweg vanuit de auto hebben we verschillende grote roze gekleurde velden en plekken in de bermen gezien. Nu we het kunnen bekijken blijkt het Reigersbek (*Erodium cicutarium*) te zijn. Ook gele composieten trokken onze aandacht, het is het Oosterlijk kruiskruid (*Senecio vernalis*).

Matthijs, Herwin en Cintia hebben 'iets' gezien. Foto: AH.

Kruipend zenegroen en Lievevrouwenbedstro in bloei. Rijk beukenbos bij Buszno, 30 april 2025. Foto: GP.

Nadat we ingecheckt hebben in Golzow gaan we naar de uiterwaarden en oever van de Oder bij Nieschen. Tussen de oeervegetatie vind ik kiemplanten, die op de komkommerfamilie lijken. OBSidentify geeft bij een groter exemplaar Stekelaugurk (*Sicyos angulatus*). Deze komt in Nederland niet voor. Er staat ook veel Ruw pazelzaad (*Lithospermum arvense*), een in Nederland beschermde soort.

Stekelaugurk. In Oost-Europa beoordeeld als een invasief en agressief akkeronkruid in natte ruigten. Foto: WJ.

Lidsteng op drooggevalle plek bij Stacja Pomp. Foto: WJ.

10.2 Ujście Warty NP west van Stacja Pomp (27-4)

We gaan naar het nationale park Ujście Warty en stoppen op de parkeerplaats bij het kantoor van het park en wandelen daar rond. Weinig bijzondere soorten. Ik noteer Grijskruid (*Berteroa incana*) en Kaal breukkruid (*Herniaria glabra*). Ze komen in ons gebied wel voor, Grijskruid is dan vaak ingezaaid. Daarna gaan we het wandelpad op en zien veel oevervegetatie. Al heel duidelijk herkenbaar is de bijna bloeiende Moeraswolfsmelk (*Euphorbia palustris*).

Dan verder naar het betonpad bij Słońsk. Ook hier Moeraswolfsmelk, Grijskruid en Kaal breukkruid. Nieuw zijn Gewone Ossentong (*Anchusa officinalis*), Viltganzerik (*Potentilla argentea*) en op

Stacja pomp met de enorme Zwarte populier. Foto: AH.

verschillende en soms drooggevalen plekken Lidsteng (*Hippuris vulgaris*) een meestal in het water groeiende plant, die op een soort paardenstaart lijkt.

Hoewel we nog door een prachtig uiterwaarden landschap rijden naar de Stacja pomp, heb ik geen bijzonderheden meer genoteerd.

Bordje bij de boom. Vrij vertaald als: 'Een oude boom kan zonder waarschuwing takken laten vallen, wees voorzichtig'. Foto: AH.

10.3 Oder aan Poolse zijde (28-4)

Vandaag via Kalensko, Porzecze naar Siekierki. Een prachtig uiterwaardengebied met weilanden, rietlanden, rivierduintjes, plassen en bossen.

Op verschillende rivierduintjes vind ik naast de nu bekende Fijne kervel en Cipres-wolfsmelk prachtig bloeiend Driekleurig viooltje (*Viola tricolor*) en Lathyruswikke. Beiden komen bij ons steeds minder voor. Ook zie ik Wilde bertram (*Achillea ptarmica*), bij ons vooral bekend in de uiterwaarden van de IJssel. Rode schijnspurrie (*Spergularia rubra*), Wilde averuit (*Artemisia campestris*), Heidespurrie (*Spergula morisonii*), Tripmadam (*Sedum rupestre*) en Asperge (*Aspergus officinalis*) staan op een zandige helling met overgang naar het bos.

In een vochtig stuk langs de weg zien we prachtig bloeiend gras, ik kan het niet thuis brengen, het lijkt een beetje op reukgras en smaakt ook naar cumarine. OBSi geeft Veenreukgras (*Anthoxanthum nitens*).

Prachtig bloeiend gras met cumarinegeur, Veenreukgras?
Foto: WJ.

Middelste waterranonkel. Foto: WJ.

Bij de brug in Siekierki staan de Weichselboom (*Prunus mahaleb*) prachtig in bloei. Omdat ze in vorige rapporten genoemd worden, direct op naam te brengen. Ook staat er Stijve steenraket (*Erysimum virgatum*), Wilde reseda (*Reseda lutea*) in knop en Spiesraket (*Sisymbrium loeselii*).

10.4 Ujście Warty NP oost van Stacja Pomp (29-4)

We gaan opnieuw richting het nationale park Ujście Warty. Bij de uitkijktoren staat veel Wilde Averuit (*Artemisia campestris*), een in Nederland zeldzame soort.

We rijden een "rondje Slonsk" Tijdens een stop vind ik Muizenstaart (*Myosurus minimus*), een plant die ook in de Ranonkelfamilie thuishoort, maar de bloeiwijze lijkt eerder op Weegbree (*Plantago*). De plant kwam vroeger vaak voor bij veedrinkplaatsen en ingangen van weiland, dus dicht getrapte grond, maar nu ken ik hem vooral als "onkruid" in kwekerijen.

Op de zelfde plek vind ik ook de Blaartrekkende boterbloem (*Ranunculus sceleratus*) en de Middelste waterranonkel (*Ranunculus aquatilis*), beiden ook uit de Ranonkelfamilie.

Weichselboom, *Prunus mahaleb*, prachtig in bloei. Foto: WJ.

Omgeving Las Sulęcín. Akkers, maar ook braakliggende akkers, heischrale graslanden en overhoekjes tegen de rand van een militair terrein met veel planten en vogels. Dag 5, 30 april 2025. Foto: GP.

Tijdens de lunch bij een rivierduin staat Ruw-vergeet-mij-nietje (*Myosotis ramosissima*), Zandhoornbloem (*Cerastium semidecandrum*), Strobloem (*Helichrysum arenarium*), Heksenmelk (*Euphorbia esula*) en het Kandelaartje (*Saxifraga tridactylites*). Een heel klein wit bloeiend plantje, uit hetzelfde geslacht als de Knolsteenbreek. In ons werkgebied ken ik het alleen van oude kerkhoven. Bij de visvijvers noteer ik Oeverzegge (*Carex riparia*) en Grote watereppe (*Sium latifolium*).

Een wandeling door het hellingbos bij Lemierzyce levert nog prachtige soorten op. Dollekervel (*Chaerophyllum temulum*), Muskuskruid (*Adoxa moschatellina*), Dalkruid (*Maianthemum bifolium*), Kleine gele dovenetel (*Lamium galeobdolon* subsp. *galeobdolon*), Gewone salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*), Bleeksporig bosviooltje (*Viola riviniana*), Drienerfmuur (*Moehringia trinervia*) en uitgebloeide Sneeuwkllokjes (*Galanthus*).

10.5 Lubniewice-Sulęcín (30-4)

We gaan Polen in, richting het merengebied van Osno Lubuskie, Sulęcín en Lubniewice.). Gert Prins heeft in zijn dagverslag al heel veel leuke en bijzondere plantensoorten genoemd.

In de buurt van het militaire terrein vind ik Gewone Agrimonie (*Agrimonia eupatoria*). Dit komen we zo af en toe tegen in ons gebied o.a. op de Renderklippen.

Tijdens de middagpauze vind ik Bosanemoon (*Anemone nemorosa*), Gevlekte dovenetel (*Lamium maculatum*), Drienerfmuur (*Moehringia trinervia*), Bosandoorn (*Stachys sylvatica*), Witte klaverzuring (*Oxalis acetosella*) en Muskuskruid (*Adoxa moschatellina*), soorten die zo hier en daar ook bij ons voorkomen op vooral losse bosgrond.

Gewone vogelmelk in rijke bosvegetatie Buszno. Foto: WJ

Gert noemt al de rijke bosvegetatie bij Buszno. Nog een paar aanvullingen. Gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*), Gele Anemoon (*Anemone ranunculoides*) en Witte klaverzuring (*Oxalis acetosella*)

In Rostawice bij de visvijvers heeft de Gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) nog prachtig geopende bloemen. Ook staat er de Viltganzerik (*Potentilla argenta*) prachtig in knop.

10.6 Oderhänge en Oderberge (1-5)

We rijden naar het prachtige natuurreservaat Oderhänge Mallnow, want we willen toch ook de Voorjaarsadonis (*Adonis vernalis*) zien. De plant heeft zich, zoals de sage vertelt, ontwikkeld uit het bloed van Adonis, nadat deze bij de jacht door een Wild zwijn gedood is. In 1841 is de laatste plant in Nederland aangetroffen bij de IJssel in Deventer.

De Oderhänge ligt als een soort groot opgestuwd eiland van ruim 300 ha. In een vlak agrarisch gebied. Ik zie een helling met prachtige tere blauwe bloemen, Oostenrijks vlas (*Linum austriacum*). In Nederland komt vlas voor als landbouwgewas, maar er zijn ook nog een aantal andere soorten, die regelmatig in zaadmengsel toegepast worden en moeilijk te onderscheiden zijn.

Helling op de Oderhänge bij Mallnow. Foto: HL.

Dan op zoek naar de Voorjaarsadonis. Eerst vind ik nog Veldsalie (*Salvia pratensis*) en Gulden sleutelbloem (*Primula veris*). Maar dan zie ik een plant met heel fijn vertakt lichtgroen blad, nog geen bloemen. Iets verder nog meer en dan ook de prachtig gele bloemen van de Voorjaarsadonis. Duidelijk herkenbaar dat ze tot de Ranonkelfamilie behoren.

De voorjaarsadonis bloeit volop. Het is de goede tijd van het jaar!
Foto: WJ.

Maar er is nog veel meer te zien. Driedistel (*Carlina vulgaris*) een uitgebloeide restant van vorig jaar. Gewone vleugeltjesbloem (*Polygala vulgaris*) Voorjaarsganzerik (*Potentilla verna*) Grote tijm (*Thymus puleioides*), Grote centaurie (*Centaurea scabiosa*) en Liggende klaver (*Trifolium campestre*). Ik denk ook Bosaardbei te zien, maar het blijkt de Heuvelaardbei (*Fragaria viridis* Weston) te zijn, het hebben van weinig of geen uitlopers lijkt een onderscheidend kenmerk. Ook de Boksdooorn (*Lycium barbarum*), Viltganzerik (*Potentilla argentea*) en Gewone ossentong (*Anchusa officinalis*) staan in bloei. Een veldje vol Knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*). "Gewone soorten" laat ik maar onbenoemd.

Boksdoorn in bloei. Foto: WJ.

We gaan verder naar Oderberge, ook bekend vanwege zijn continentale schraallandvegetatie. Ruw parelzaad (*Lithospermum arvense*), Kartuizer anjer (*Dianthus carthusianorum*), Driekleurig viooltje (*Viola tricolor*), Eenjarige hardbloem (*Scleranthus annuus*). Het Stijf vergeet-mij-nietje (*Myosotis stricta*) en het Ruw vergeet-mij-nietje (*Myosotis ramosissima*) zijn moeilijk te onderscheiden. Ik denk ze beiden te zien doordat het Ruw vergeet-mij-nietje een iets langere bloemsteel heeft.

Ook hier Kaal breukkruid (*Herniaria glabra*) en als laatste noteer ik hier het Engels gras (*Armeria maritima*). In Nederland zien we het langs de kust, maar tegenwoordig ook langs snelwegen, omdat het zouttolerant is. Er zijn een aantal ondersoorten, maar die worden in Nederland meestal niet onderscheiden.

Tijdens de wandeling in de uiterwaarden schrijf ik de Europese blazenstruik (*Colutea arborescens*) op. Een soort die in Nederland steeds vaker voorkomt, maar niet ingeburgerd is.

10.7 Havelland / terugreis (2-5)

Op naar Haveland om de Grote trap in het landschapsreservaat te zien. We kunnen het reservaat niet in en bekijken de Grote trap vanuit de observatietorens. Vanuit de noordelijke toren, zie ik in omringende weilanden veel kleine wittige bloempjes. Beneden kruip ik even onder een hek door en kan dan zien dat het Knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*) is. Ook staat er Schubkamille (*Anthemis spec.*) die ik niet verder op naam breng.

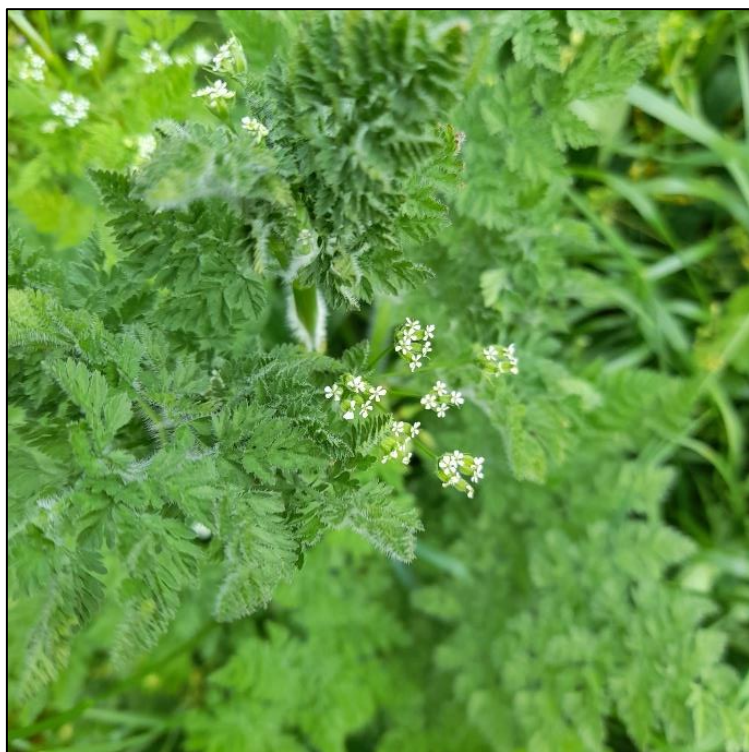
Bij de Beetzsee staat de Avondkoekoeksbloem (*Silene latifolia*) bijna in bloei. Ook hier weer Heksenmelk, Knolsteenbreek, en Ruw-vergeet-mij-nietje. Iets dichterbij het water staat Poelruit (*Thalictrum flavum*) en Blauwe zegge (*Carex panicea*). Ook staan er veel Rietorchissen. In ons gebied kom ik ze veel tegen en besteed er verder geen extra aandacht aan.

Tijdens onze laatste stop in Mittlere Schunter staat de Fijne Kervel prachtig in bloei. Een mooi afscheid van een prachtige vogelreis.

Wietske Jansen

Knolsteenbreek, een grasland vol kleine witte bloempjes. Foto: WJ.

Fijne kervel. Laatste plantenwaarneming: 'een mooi afscheid van een prachtige vogelreis'. Foto: WJ.

Kalkrijk beukenbos met rijke vegetatie op de oever van het meertje Buszno aan de weg naar Wielowies. Hier ging de aandacht van een ieder vooral uit naar bosplanten en eens niet naar vogels. 30 april 2025. Foto: GP.

Wietske op ontdekkingsstocht op de Oderhänge Mallnow. Foto: GP.

Ook Max toont belangstelling voor planten. Foto: GP.

11. Epiloog

Na enkele jaren zonder vogelreis is in 2025 weer het plan opgevat om een vogelreis te organiseren. Tijdens de voorjaarsbijeenkomst van de Vogelwerkgroep was er enthousiasme voor een nieuwe vogelreis, op niet te grote afstand, vanwege het feit dat meerdere leden niet (meer) willen “vliegen”.

Bijzonder is wel dat dit verslag van onze vogelreis naar Brandenburg en West-Polen de 30^e reis is die de Vogelwerkgroep van de KNNV-afdeling Epe-Heerde heeft georganiseerd.

In 1993, 1994 en 1995 heeft Harry van Diepen meerdere vogelreizen georganiseerd, zonder dat daar reisverslagen van zijn geproduceerd. Deze vogelreizen gingen overwegend naar Falsterbo in Zweden voor de beleving van de vogeltrek. Vanaf 1996, toen Harry van Diepen weer een vogelreis had georganiseerd naar Rügen en Falsterbo, is het eerste reisverslag gepubliceerd van de vogelwerkgroep.

Daarna zijn vele vogelreizen georganiseerd, met meestal ook een reisverslag als tastbare herinnering. In totaal zijn 30 vogeltrips tussen 1993 en 2025 georganiseerd met een totaal van 26 reisverslagen. Deze reisverslagen betreffen zowel vogelreizen in binnen- en buitenland.

In onze reisverslagen willen wij behalve waarnemingen van vogels ook zoveel mogelijk waarnemingen opnemen van flora en overige fauna-elementen. Een en ander is altijd wel afhankelijk van de deskundigheid van de deelnemers aan de vogelreis. In de vogelreis van 2025 is ook extra gelet op o.a. planten, insecten en zoogdieren. Er is een breed spectrum aan waarnemingen genoteerd en zo goed mogelijk in het reisverslag opgenomen.

Ook nemen wij in de reisverslagen veel logistieke informatie op, zodat iedereen gebruik kan maken van locaties voor overnachting en te bezoeken interessante gebieden.

Adrie Hottinga

Hop, dit keer in een bezoekerscentrum. Nep-hop. Foto: AH.

12. Zusammenfassung

Die Vogelbeobachtungsgruppe des KNNV Naturschutzvereins, Zweigstelle Epe-Heerde (epe-heerde.knnv.nl) aus den Niederlanden, organisiert regelmäßig Vogelbeobachtungstouren im In- und Ausland. Sie hat insgesamt rund 30 Touren unternommen und in der Regel einen Reisebericht verfasst.

Im Jahr 2025 besuchten wir die Oder- und Warthe-Flussgebiete. Wir waren auch schon 2007, 2008 und 2016 dort. Unsere achtköpfige Gruppe übernachtete vom 26. April bis 2. Mai 2025 im Hotel/Gasthaus Wagner in Golzów, nahe der polnischen Grenze. Zum Frühstück bereiteten wir uns Sandwiches für das Mittagessen zu, und Kaffee wurde in eigenen Thermoskannen bereitgestellt. Das Abendessen fand üblicherweise auch im Wagner's statt.. Es fehlte uns an nichts; wir können das Hotel/Gasthaus Wagner wärmstens empfehlen. Auch das Dorf Golzów ist reich an Vögeln, darunter Waldohreule, Pirol, Nachtigall und Girlitz.

Unsere Hinreise fand am 26. April statt, und am späten Nachmittag unternahmen wir eine Wanderung im wunderschönen Oderaue Genschmar bei Nieschen (H2). Die Vielfalt der Vögel in der Landschaft fiel sofort auf. Unterwegs entdeckten wir sogar einen Schwalbenschwanz und eine Große Schuppenwurz.

Am 27. April besuchten wir den Warty-Nationalpark. Unsere Ausflüge führten uns zum Kostzryn-Kietz-Vorflutkanal, nach Chyrzyno (Nationalparkverwaltung), nach Betonka bei Słońsk und zum Deich von Przyborów bis zur Stacja Pomp (H3). Seeadler kreisten unentwegt in der Luft.

Am 28. April besuchten wir das polnische Oderufer bei Kalensko, Porzecze und Siekierki (H4). Besonders bemerkenswert war die Entdeckung eines Waschbärweibchens mit Jungen in einem Nistkasten. Dieser Tagesabschnitt war landschaftlich besonders reizvoll, mit seinen wunderschönen Übergängen über die Oder-Auen.

Blick von der kürzlich renovierten Eisenbahnbrücke bei Siekierki. Das Reich aller erdenklichen Sumpfvögel!
28. April 2025. Foto: GP.

Diese Woche konzentrierten wir uns auch auf das Vorkommen von Fledermäusen in Golzow (H5). Mit dem Fledermausdetektor wurden nicht weniger als neun verschiedene Arten erfasst!

Am 29. April kehrten wir in den Warty-Nationalpark zurück. Wir beobachteten Vögel vom Aussichtsturm in Czarnow, von der Słońsk-Kolczyn-Uferpromenade, an den Fischteichen von Krezeszyce und im Wald bei Lemierzycze (H6). Wir haben noch nie so viele Wiedehopfe an einem Tag gesehen.

Am 30. April führte uns die Route überraschenderweise weg von Oder und Warthe ins polnische Hinterland. Erster Halt war Las Sulęcín am Rande eines Militärstützpunktes, gefolgt von Fischteichen in Rybakówko, dem Hangwald und den Seen Jezioro Lubiaz und Busno. Schließlich machten wir einige interessante Beobachtungen an Fischteichen in Roslawice (H7). Zu den bemerkenswerten Sichtungen an diesem Tag zählten die Östliche Ringelnatter und die Rotbauchkröte.

Der See 'Lubniewsko'-in der Nähe der Rybakówko-Fischteiche. Lebensraum für Vögel wie Haubentaucher, Teichrohrsänger, Rohrschwirl und Rohrweihe. 30. April 2025. Foto: GP.

Am 1. Mai entdeckten wir in Golzow eine Ortolan – ein spektakulärer Anblick! An diesem Tag blieben wir auf der deutschen Oderseite. Wir unternahmen einen Ausflug zu den Oderhängen bei Mallnów und den Oderbergen bei Lebus. Zum Abschluss besuchten wir noch einmal die beeindruckende Aue der Oderaue Genschmar (H8). Nie zuvor hatten wir Bienenfresser über uns fliegen sehen, während wir den Frühlings-Adonis beobachteten!

Am 2. Mai traten wir unsere Rückreise an. Zuerst besuchten wir das Großtrappenreservat in Havelland und fuhren dann weiter zum Beetzsee. Wir sahen eine Rekordzahl an Großtrappen (H9).

Während der gesamten Woche hielten wir auch Ausschau nach anderen Pflanzen und Tieren. Ein eigenes Kapitel ist der Pflanzenbeobachtung während einer Vogelbeobachtungstour gewidmet (Kapitel 10). Jeder Ausflug bot interessante Einblicke. Wir besuchten Auen, Brachflächen, Bergwälder usw. und stießen stets auf die entsprechende Flora!

Die Vogelbeobachtungen sind für jeden Ausflugstag und -ort in einer Tabelle aufgeführt. Der Anhang enthält separate Übersichten zu Vögeln, Pflanzen, Schmetterlingen, Reptilien und Amphibien, Säugetieren sowie anderen Pflanzen und Tieren. Die Pflanzenliste enthält auch die lateinischen Namen.

Insgesamt sichteten wir diese Woche 145 Vogelarten, was besonders ist für Ende April/Anfang Mai, wenn noch nicht alle Sommervögel zurückgekehrt. Wir sind beeindruckt von der Vielfalt der Vogelwelt in dieser Landschaft, egal wohin man geht. Verglichen mit den Niederlanden ist die Landschaft hier immer noch reich an Vögeln!

Alle Teilnehmer haben zu diesem Reisebericht beigetragen (ein Autor pro Tag). Alle hatten eine wundervolle Woche. Wir werden sicher wieder in diese Gegend zurückkehren, wo Oder und Warta zusammenfließen.

Wir sind sogar zweimal zum Oderaue Genschmar gefahren, um die Flora und Fauna zu genießen. 1. Mai 2025. Foto: GP.

Gert Prins

13. Bijlage: Vogels

Legenda:

1 = mannetje baltsend/zingend of anderszins territoriaal

♂ = mannetje

♂♀ = paartje

3ex = 3 vogels, niet gespecificeerd

2n = 2 nesten

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport

De lijst betreft alleen waargenomen vogels op excursiepunten, niet onderweg en ook niet in Golzow.

Deze gegevens staan wel in de vogellijsten bij de beschrijvingen per dag.

Indien op een rij geen aantal wordt genoemd, is deze soort alleen onderweg waargenomen.

Het aantal vogels betreft het hoogste aantal van één van de waarnemers op elk excursiepunt.

Een bedankje voor het aanlijnen van de hond. Märkisches Oderland. 26 april 2025. Foto: GP.

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecze	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	
Dodaars														2♂									
Fuut				2n		1ex		3p															
Aalscholver			2ex	2ex		1ex		1ex												1ex		1ex	
Roerdomp								1♂			1♂			1♂									
Grote Zilverreiger	2ex		1ex	1ex	3ex	5ex				1ex							1ex						
Blauwe Reiger	2ex		2ex	1ex	4ex		1ex			4ex				1ex	1ex		1ex			1ex			
Purperreiger			1ex																				
Zwarte Ooievaar				9ex	1ex												2ex						
Ooievaar				4ex	4ex	1n	1n, 1ex		1ex	5n, 2♂♀									1ex				
Grauwe Gans	12ex		12ex	501ex	1200ex	30ex		30ex		14ex										6ex			
Knobbelzwaan	3ex		1♂♀	1♂♀, 4ex	1♂♀, 3ex	2ex	1ex	1n, 10ex		2♂♀, 93ex	1♂♀			1♂♀			1♂♀	1♂♀		22ex	1n		
Hybride Grauwe Gans x Kolgans				1ex																			
Nijlgans	2ex				1♂♀			1ex		1♂♀													
Casarca								1ex															
Smient					36ex	3ex																	
Krakeend		1♂♀	1♂♀, 1ex	2ex		2ex		6ex		1♂♀, 1ex													
Wintertaling					34ex																		
Wilde Eend			3ex		1♂♀, 2ex	1♂♀		2ex	3ex	1♂♀	1♂♀			1♂	1♂	1♂			1ex				
Pijlstaart					2ex																		
Zomertaling					1♂♀			1♂															
Slobeend					10ex	5ex		5ex															

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-me	1-me	1-me	2-me	2-me
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	
Kuifeend								1♂♀															
Brilduiker						1ex		2ex							1♂ +♀	1e x						1e x	
Grote Zaagbek	2♂ +♀																			1♂♀			
Zwarte Wouw	1ex						1ex	1ex	1e x					1ex			1ex				1ex	2e x	
Rode Wouw		1ex	1ex	3ex	1ex	1ex	3ex		1e x		1ex		1e x	1ex			1♂♀, 1ex					1e x	
Zeearend			17ex	7ex	1ex		1ex	1ex									2ex			3ex	4ex	1e x	
Bruine Kiekendief			2ex					1n?	1e x				1e x	1ex			1ex	1ex		1ex	1ex		
Grauwe Kiekendief																					2♂1♀		
Havik																							
Sperwer	1ex		1ex	1ex																			
Buizerd	1ex		1ex		1ex		1ex		1e x	2ex			1e x	1ex				1ex					
Visarend																							
Torenvalk	1♂ ♀	1♂		1ex	1♀, 1ex			1♂♀		2♂, 1ex			1e x						1♂	1ex	1♂, 1ex		
Boomvalk								1															
Fazant		2♂				2♂	1♂	3♂		3♂			1♂					1♂		3♂			
Waterral								1♂															
Waterhoen			1♂♀				1♂	1♂♀ 1♂			1♂			1♂ ♀									
Meerkoet			1♂♀	1♂♀				1♂♀, 1ex						1n									
Kraanvogel			198ex	160ex		2ex	4ex	1ex		7ex	2ex					2e x		1♂ ♀	2e x		2♂♀		
Grote Trap																					14ex		
Scholekster							1ex													1ex			

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rosławice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee
Kievit			2♂♀	4♂♀, 8ex	2ex					1♂♀	1ex									2ex	2♂♀	
Kemphaan	2ex			13ex	2ex					1ex												
Watersnip																				1ex		
Wulp				1♂																	3♂	
Tureluur				3ex		1♂♀				1♂										1ex		
Groenpootruiter		1ex		1ex		1ex														1ex		
Witgat	1ex		3ex	1ex			1ex															
Bosruiter			1ex	10ex	1ex	2ex				13ex										3ex		
Dwergmeeuw						1ex																
Kokmeeuw						10e x																
Zilvermeeuw								1ex														
Pontische Meeuw								1ex														
Visdief	2ex		2ex	1ex		6ex	2ex	1ex												2ex		
Dwergstern																				2ex		
Witwangstern						3ex																
Zwarte Stern						22e x														10ex		
Holenduif								1♂♀								1♂						
Houtduif		2ex	1♂♀		2♂♀	2♂				1♂	1♂, 2ex		1e x		1♂			1♂	2e x			
Turkse Tortel			1♂							1♂		1♂										
Koekoek	1♂	1♂	1♂		2♂	2♂	1♂, 1ex	1♂		3♂	2♂	1♂	1♂	1♂			1♂	1ex	1♂		3♂	1♂
Bosuil																						

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rosławice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	
Ransuil																							
Gierzwaluw			4ex										5ex										
IJsvogel		1♂♀	1ex					1ex						1ex			1♂♀		1ex				
Bijeneter																		5ex					
Hop					1	2				4	2		1					2		1			
Draaihals													2					3		1			
Groene Specht							3						1	1									
Zwarte Specht							1ex							1ex									
Grote Bonte Specht							1♂				1♂			1♂				1ex		1♂			
Kleine Bonte Specht								1♂												1♂			
Boomleeuwerik						1	1						1					2					
Veldleeuwerik	1		1	4	1	7			2	13			4					3	1	2	13		
Oeverzwaluw				1ex		30♂♀		2ex															
Boerenzwaluw		10ex, 1n	30ex	40ex	20ex			2ex	1ex	5n											3ex		
Huiszwaluw			3n		186n, 2ex																		
Boompieper							1											4					
Graspieper				1																			
Gele Kwikstaart	3		2	6	4	12	2			9	1									4	4		
Hybride Gele Kwikstaart x Balkankwikstaart	1ex																						
Witte Kwikstaart	1	1	1	1♂♀	1	2	1♂♀	1	1n	4				1						1			
Winterkoning		1					1			1		1											

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rosławice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee
Heggenmus			1			1		1														
Roodborst							1							2			1		1			
Noordse Nachtegaal							1			1												
Nachtegaal	2	1	2	1	2		1	1		20			1		1			7	1	3	9	5
Blauwborst			1																			
Zwarte Roodstaart		1	1			1				1		1										
Gekraagde Roodstaart		3	1			1				2		1						1	1			
Paapje							1♂			1♂			1♂								1ex	
Roodborsttapuit	1					1				1			1					1				
Merel		1			1	1	1	1		4	1	1	2				1	1				
Kramsvogel																						
Zanglijster										1		1	1									
Sprinkhaanzanger			1					1														
Snor			3			5	2	4		1										1		1
Rietzanger	3		6	1	1	3	3	1		36										1		1
Kleine Karekiet	1		1				1															1
Grote Karekiet			1		1	5	3	10		13	7			1		1	1		1	1		2
Braamsluiper		1	2		1	2	3	1		14	1		3					1			1	
Grasmus	1	1	2				4	1	1	27	6		2					2	1	2	2	
Tuinfluit		1				2				3											1	1
Zwartkop	1	2	1		1	2	2	2	1	36	3	2	1	3			1	2	3	2	1	1
Fluit																	1					

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rosławice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee
Tjiftjaf		1	2				5	5		16	1	1	1	1		1	1	2	2	1		
Fitis		1	2	1	1	1	3	1		27				1								
Goudhaan																						
Vuurgoudhaan								1				1		1		1	1					
Grauwe Vliegenvanger														1		1						
Bonte Vliegenvanger						1								1		1		1	1			
Baardman			1					1														
Staartmees							1♂♀	1♂♀		1♂♀												
Glanskop							1			1	1	1		1					1			
Matkop										1												
Kuifmees							2						1		2							
Zwarte Mees																						
Pimpelmees			1			1	1	2		2	1	1						2		1		
Koolmees			1					3		7	1			2			1	1	1	2	1	1
Boomklever							1					1		1					1			
Kortsnavelboomkruiper							1♂															
Boomkruiper		2	1		1		2			3	1				1		1	1	1	1		
Buidelmees										1												
Wielewaal						1	4		1	1	1	1						1	1	2		
Klapekster										1ex												
Gaai										1ex	2ex											
Ekster			1ex							2♂♀	1♂♀							1ex			1ex	

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-me	1-me	1-me	2-me	2-me
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	
Kauw										1ex													
Zwarte Kraai																							
Bonte Kraai	1ex		4ex	1ex		2ex		1ex		2ex					1ex		1ex	1ex	5ex	1ex	4ex		
Raaf		1ex	2ex	2ex	1ex	1ex	15ex	2ex	1ex	2ex	1ex	1ex	4ex	1ex	2ex	1ex		1ex	1ex				
Spreeuw	8ex	1ex	9ex		1ex		3ex			2ex	10ex						2♂♀			1♂, 1ex			
Huismus			2ex		2♂♀	3♂♀	1ex			10ex								5ex			6♂♀, 5ex		
Ringmus			2♂♀	2ex	2♂♀, 2♂		1♂	6ex		1♂♀, 3♂											1♂♀	1♂	
Vink		1	1		1	2	3	1	1	14				1	4		1	1	1	3			
Europese Kanarie	2		2				1	1		1								2					
Groenling		3	2		1			2		3							1	1					
Putter		1♂♀, 4ex	2ex	2ex	1♂♀, 1♂	2♂♀	1♂♀	1ex		6	2						1	2		4	1		
Kneu	1		2			1ex	1♂♀			1	1						1	1			1♂♀, 1		
Goudvink			1												1	1							
Appelvink		1					1			1	1	3ex						1	2				
Geelgors	2	2				2	3	1		17	3	1	2	1			1	4	1	4	1		
Ortolaan																							
Rietgors	2		3	1		2		3		11	1								1			1	
Grauwe Gors	3			1	1	5	1			16	2		3					5	1	13	6		

14. Bijlage: Planten

	Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
		Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kolzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortnaam	Latijnse naam																									
Vederesdoorn	Acer negundo								x					x											x	
Noorse esdoorn	Acer platanoides								x								x								x	
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus																x								x	
Wilde bertram	Achillea ptarmica						x																			
Voorjaarsadonis	Adonis vernalis																		x	x						
Muskuskruid	Adoxa moschatellina												x		x											
Zevenblad	Aegopodium podagraria														x										x	
Witte paardenkastanje	Aesculus hippocastanum																								x	
Gewone agrimonie	Agrimonia eupatoria													x												
Kruipend zenegroen	Ajuga reptans																x								x	
Look-zonder-look	Alliaria petiolata							x					x							x					x	
Daslook	Allium ursinum																							x		
Gewone ossentong	Anchusa officinalis																		x							
Bosanemoon	Anemone nemorosa																x								x	
Gele anemoon	Anemone ranunculoides																								x	
IJle dravik	Anisantha sterilis			x										x											x	
Schubkamille spec.	Anthemis spec.																					x				
Veenreukgras	Anthoxanthum nitens							x																		
Fijne kervel	Anthriscus caucalis					x	x				x		x							x					x	
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris																					x				

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortnaam	Latijnse naam																										
Engels gras	Armeria maritima																					x		x			
Absintalsem	Artemisia absinthium			x																							
Wilde averuit	Artemisia campestris								x		x																
Duinaveruit	Artemisia campestris subsp. maritima											x															
Asperge	Asparagus officinalis								x												x						
Scherpkruid	Asperugo procumbens																								x		
Stinkende ballote	Ballota nigra													x												x	
Barbarakruid spec.	Barbarea spec.								x																		
Gewoon barbarakruid	Barbarea vulgaris								x																		
Mahonie	Berberis aquifolium																									x	
Grijskruid	Berteroa incana			x										x													
Kleine watereppe	Berula erecta												x														
Boskortsteel	Brachypodium sylvaticum																									x	
Heggenrank	Bryonia dioica	x										x															
Callitriche palustris agg.	Callitriche palustris agg.				x																						
Gewone dotterbloem	Caltha palustris subsp. palustris																x									x	
Bittere veldkers	Cardamine amara															x											
Pinksterbloem	Cardamine pratensis				x								x														
Zandzegge	Carex arenaria											x															
Vingerzegge	Carex digitata																	x									

	Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortnaam	Latijnse naam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecze	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Valse voszegge	Carex otrubae			x																					
Blauwe zegge	Carex panicea																						x		
Oeverzegge	Carex riparia											x													
Boszegge	Carex sylvatica																x								
Driedistel	Carlina vulgaris																		x						
Haagbeuk	Carpinus betulus																								x
Grote centaurie	Centaurea scabiosa																		x						
Centaurie spec.	Centaurea spec.							x																	
Rijncentaurie	Centaurea stoebe																		x						
Akkerhoornbloem	Cerastium arvense								x		x			x											
Zandhoornbloem	Cerastium semidecandrum										x														
Dolle kervel	Chaerophyllum temulum												x							x					
Stinkende gouwe	Chelidonium majus			x				x				x													x
Wilde cichorei	Cichorium intybus													x											
Winterpostelein	Claytonia perfoliata																								x
Bosrank	Clematis vitalba		x																						
Europese blazenstruik	Colutea arborescens																							x	
Lelietje-van-dalen	Convallaria majalis												x				x								
Hazelaar	Corylus avellana														x										
Buntgras	Corynephorus canescens						x				x														
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna																				x			x	

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortnaam	Latijnse naam																										
Grootvruchtige meidoorn	Crataegus x macrocarpa (C. laevigata x C. rhipidophylla)													x													
Brem	Cytisus scoparius																									x	
Kartuizer anjer	Dianthus carthusianorum																				x						
Mannetjesvaren	Dryopteris filix-mas														x												
Niervaren spec.	Dryopteris spec.						x																				
Stekelaugurk	Echinocystis lobata	x																									
Reigersbek	Erodium cicutarium											x								x							
Gewone reigersbek	Erodium cicutarium subsp. cicutarium																			x							
Stijve steenraket	Erysimum virgatum									x																	
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus														x												
Cipreswolfsmelk	Euphorbia cyparissias						x					x			x						x					x	
Heksenmelk	Euphorbia esula											x			x									x			
Kruisbladige wolfsmelk	Euphorbia lathyris								x																		
Moeraswolfsmelk	Euphorbia palustris			x					x																		
Japanse duizendknoop	Fallopia japonica														x												
Gewoon speenkruid	Ficaria verna											x										x				x	
Duits viltkruid	Filago germanica														x												
Bosaardbei	Fragaria vesca														x					x							
Heuvelaardbei	Fragaria viridis																			x							
Es	Fraxinus excelsior			x																						x	

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortnaam	Latijnse naam																										
Gewone duivenkervel	Fumaria officinalis									x					x											x	
Glad walstro	Galium mollugo									x																	
Lieievrouwebedstro	Galium odoratum																	x									
Zachte ooievaarsbek	Geranium molle																									x	
Geel nagelkruid	Geum urbanum																									x	
Hondsdrاف	Glechoma hederacea																									x	
Bleekgele droogbloem	Gnaphalium luteoalbum											x															
Bosdroogbloem	Gnaphalium sylvaticum														x												
Strobloem	Helichrysum arenarium											x															
Kaal breukkruid	Herniaria glabra			x	x			x		x												x					
Muurhavikskruid	Hieracium murorum																	x									
Lidsteng	Hippuris vulgaris				x																						
Hemelsleutel	Hylotelephium telephium								x																		
Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata											x															
Gele dovenetel	Lamiastrum galeobdolon													x													
Bonte gele dovenetel	Lamiastrum galeobdolon subsp. argentatum													x													
Kleine gele dovenetel	Lamiastrum galeobdolon subsp. galeobdolon													x				x									
Witte dovenetel	Lamium album			x																							
Hoenderbeet	Lamium amplexicaule																								x		
Gevlekte dovenetel	Lamium maculatum															x									x		

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortnaam	Latijnse naam																										
Paarse dovenetel	Lamium purpureum			x																		x				x	
Bleke schubwortel	Lathraea squamaria																									x	
Pijlkruidkers	Lepidium draba																								x		
Oostenrijks vlas	Linum austriacum																			x							
Ruw parelzaad	Lithospermum arvense	x										x									x					x	
Dwergviltkruid	Logfia minima														x												
Tataarse kamperfoelie	Lonicera tatarica									x													x				
Rode kamperfoelie	Lonicera xylosteum									x																	
Ruige veldbies	Luzula pilosa																	x									
Boksdoorn	Lycium barbarum																			x							
Dalkruid	Maianthemum bifolium													x				x									
Appel spec.	Malus spec.									x																	
Eetappel	Malus x domestica														x												
Sikkelklaver	Medicago falcata														x												
Knikkend parelgras	Melica nutans																	x									
Eenbloemig parelgras	Melica uniflora																	x									
Bosgierstgras	Milium effusum																	x									
Drienerfmuur	Moehringia trinervia													x		x		x									
Muursla	Mycelis muralis															x		x									
Ruw vergeet-mij-nietje	Myosotis ramosissima											x			x							x		x			
Stijf vergeet-mij-nietje	Myosotis stricta											x										x					
Muizenstaart	Myosurus minimus											x															

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyc	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Soortnaam	Latijnse naam																									
Watertorkruid	Oenanthe aquatica											x														
Esparcette	Onobrychis viciifolia																			x						
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum																		x						x	
Witte klaverzuring	Oxalis acetosella													x		x										
Klaverzuring spec.	Oxalis spec.																	x								
Wilde wingerd spec.	Parthenocissus spec.															x										
Muizenoor	Pilosella officinarum														x											
Schaduwgras	Poa nemoralis																								x	
Kuifvleugeltjesbloem	Polygala comosa																			x						
Gewone vleugeltjesbloem	Polygala vulgaris																			x						
Gewone salomonszegel	Polygonatum multiflorum													x												
Zwarte populier	Populus nigra				x																	x				
Populier spec.	Populus spec.			x																						
Viltganzerik	Potentilla argentea		x	x					x										x	x			x			
Zandganzerik	Potentilla incana																				x					
Vijfvingerkruid	Potentilla reptans				x																					
Voorjaarsganzerik	Potentilla verna										x									x						
Gulden sleutelbloem	Primula veris																			x						
Zoete kers	Prunus avium														x										x	
Weichselboom	Prunus mahaleb									x																
Vogelkers	Prunus padus									x																
Sleedoorn	Prunus spinosa														x											

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Soortnaam	Latijnse naam																									
Adelaarsvaren	Pteridium aquilinum																									x
Wilde peer	Pyrus pyraster																			x		x				
Wintereik	Quercus petraea														x			x								
Zomereik	Quercus robur													x												
Middelste waterranonkel	Ranunculus aquatilis											x														
Gulden boterbloem	Ranunculus auricomus								x																	
Kruipende boterbloem	Ranunculus repens			x	x																					
Blaartrekkende boterbloem	Ranunculus sceleratus											x														
Wilde reseda	Reseda lutea									x																
Alpenbes	Ribes alpinum																									x
Dauwbraam	Rubus caesius																					x				
Wilg spec.	Salix spec.								x																	
Amandelwilg	Salix triandra			x																						
Veldsalie	Salvia pratensis																			x	x					
Gewone vlier	Sambucus nigra																								x	
Knolsteenbreek	Saxifraga granulata																			x	x		x	x		
Kandelaartje	Saxifraga tridactylites											x														
Eenjarige hardbloem	Scleranthus annuus														x							x				
Muurpeper	Sedum acre								x																	
Tripmadam	Sedum rupestre								x																	
Senecio leucanthemifolius	Senecio leucanthemifolius										x	x			x											

		Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
			Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Soortnaam	Latijnse naam																									
Oostelijk kruiskruid	Senecio vernalis							x	x			x													x	
Avondkoekoeksbloem	Silene latifolia																						x			
Spiesraket	Sisymbrium loeselii									x																
Grote watereppe	Sium latifolium												x													
Heidespurrie	Spergula morisonii								x																	
Rode schijnspurrie	Spergularia rubra							x																		
Bosandoorn	Stachys sylvatica															x		x							x	
Grote muur	Stellaria holostea																								x	
Vogelmuur	Stellaria media													x											x	
Sering	Syringa vulgaris							x	x																	
Paardenbloem	Taraxacum officinale s.l.			x																					x	
Poelruit	Thalictrum flavum																						x			
Grote tijm	Thymus pulegioides																		x							
Liggende klaver	Trifolium campestre																		x							
Gaspeldoorn	Ulex europaeus																								x	
Iep spec.	Ulmus spec.																								x	
Hop	Humulus lupulus								x																	
Grote brandnetel	Urtica dioica									x																
Blauwe bosbes	Vaccinium myrtillus																								x	
Gewone veldsla	Valerianella locusta							x				x			x											
Toorts spec.	Verbascum spec.			x																						

	Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortnaam	Latijnse naam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys								x		x			x					x						
Bosereprijs	Veronica montana																x								
Tijmereprijs	Veronica serpyllifolia																				x				
Lathyruswikke	Vicia lathyroides						x				x														
Voederwikke	Vicia sativa												x												
Akkerviooltje	Viola arvensis													x											
Maarts viooltje	Viola odorata																x								
Bleeksporig bosviooltje	Viola riviniana												x				x								
Driekleurig viooltje	Viola tricolor						x														x				
Maretak	Viscum album	x		x							x														x
Grote stekelnoot	Xanthium orientale s.l.				x																				

Leeswijzer:

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport

De lijst betreft alleen waargenomen planten op excursiepunten.

De volgorde is de Latijnse naam.

De waarnemingen van Golzow en onderweg staan samengevat in één kolom.

Er is géén aantal benoemd, maar uitsluitend de aanwezigheid van een soort.

De waarnemingen zijn afkomstig van meerdere waarnemers.

Mogelijk is een aantal soorten niet met zekerheid gedetermineerd.

15. Bijlage: Dagvlinders

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Atalanta							2	1				1												1
Bont zandoogje							1	1		1			2	1					1					1
Boomblauwtje											1		1	2										1
Bruin blauwtje																		1						
Bruin dikkopje												1						1						
Bruine vuurvliinder						1							2							3	1			
Citroenvliinder					1	2	2	2		1	3	2		3	2	1			1	1				11
Dagpauwoog			2	1		4	4	1		3	1			2		1	1	1	3	2				5
Gehakkelde aurelia					1					1	1	1							1	1	1			1
Gele luzernevlinder																		2						
Groot koolwitje								1		1								1						1
Hooibeestje										1			5				1	2	1	1	3			
Icarusblauwtje							1												2					
Klein geaderd witje			2	3			2			1				2				2						3
Klein koolwitje				2																				1
Kleine parelmoervliinder						1				3			5							1				
Kleine vuurvliinder				1		2	1			3			3	1				3		4	2			1
Koninginnenpage						1				2			1				1	2			2			
Koningspage							1																	1
Landkaartje							1	1		2	8		1	2										3

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Oranjetipje				1			3			9		1				1		1	3	1				5
Rouwmantel				1																				1

Leeswijzer:

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport

De lijst betreft alleen waargenomen dagvlinders op excursiepunten.

De waarnemingen van Golzow (géén) en onderweg staan samengevat in één kolom.

Het aantal dagvlinders betreft het hoogste aantal van één van de waarnemers op elk excursiepunt.

Het aantal is sowieso meer een indicatie van aanwezigheid dan dat dit de talrijkheid weergeeft.

16. Bijlage: Reptielen en amfibieën

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Stońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzece	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Groene Kikker onbekend							x			x	x			x		x					x			
Levendbarende hagedis														x										
Meerkikker			x	x	x		x	x		x				x			x			x				
Oostelijke Ringslang														x		x	x							
Poelkikker														x										
Roodbuikvuurpad														x			x							
Zandhagedis										x							x		x					

Leeswijzer:

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport

De lijst betreft alleen waargenomen reptielen en amfibieën op excursiepunten.

In Golzow en onderweg zijn géén waarnemingen gedaan aan reptielen en amfibieën

Er is géén aantal benoemd, maar uitsluitend de aanwezigheid van een soort.

17. Bijlage: Zoogdieren

Datum	26-apr	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei	2-mei	
Soortnaam	Nieschen	heenreis	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	onderweg	Kalensko	Porzecze	Siekierki	onderweg	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzycze	onderweg	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	onderweg	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	onderweg	Buckow	Beetzsee	terugreis	Golzow
Europese Haas		2					2				1		2														3		1	3
Europese Bever			1	2				1						1				2	1		1									
Rosse Woelmuis																											1			
Veldmuis																											5			
Aardmuis																							1							
Woelmuis onbekend										1												1								
Ree	3	9									2	2	2			1		2				2	2			7	7		5	4
Damhert		1																											12	
Edelhert		3				15							5				1													
Wild Zwijn																													1	
Gewone Dwergvleermuis																														5
Kleine Dwergvleermuis																														3
Ruige Dwergvleermuis																														1
Pipistrellus pipistrellus/nathusii																														1
Rosse Vleermuis																														2
Bosvleermuis																														1
Laatvlieger																														1
Noordse Vleermuis																														1
Watervleermuis																														1

Datum	26-apr	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei	2-mei	
Soortnaam	Nieschen	heenreis	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	onderweg	Kalensko	Porzece	Siekierki	onderweg	Czarnów	Koźzin	Kreszyce	Lemierzycze	onderweg	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	onderweg	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	onderweg	Buckow	Beetzsee	terugreis	Golzow	
Vleermuis onbekend																														1	
Gewone Wasbeer		1						3													1								1		
Europese Otter																					1										
Hermelijn																									1						
Bunzing							1																								
Das																	1				1										
Steenmarter																						1				1					
Steenmarter of Boomarter		1																													
Vos		2					1				1		1			1													3		
Europese Mol			2															1				1			1		2		1		

Leeswijzer:

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport

De lijst betreft alleen waargenomen zoogdieren op excursiepunten.

De waarnemingen van Golzow staan samengevat in één kolom.

Het aantal zoogdieren betreft het hoogste aantal van elk van de waarnemers op elk excursiepunt.

Het aantal is sowieso meer een indicatie van aanwezigheid dan dat dit de talrijkheid weergeeft.

18. Bijlage: Overige planten en dieren

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortgroep/soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kotzin	Kreszyce	Lemierzyc	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Bijen, wespen en mieren																									
Aardappelgalwesp			x																				x		
Aardhommelgroep						x	x																		
Akkerhommel												x													
Bergveldwesp													x												
Blauwzwarte Houtbij s.l.													x					x	x						
Bosmier onbekend																		x							
Breedbandgroefbij																					x				
Europese Hoornaar					x			x		x			x					x							
Gewone aardrupsendoder													x												
Gewone sachembij												x													
Groefbij onbekend (Lasioglossum)																			x						
Honingbij																				x					
Moshommel				x																					
Roodbuikje										x															
Roodgatje										x															
Geleedpotigen (overig)																									
Gewone oprolpissebed																								x	
Hangmatspin onbekend														x											
Rietkruisspin																	x								

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kolzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortgroep/soortnaam																									
Rietmarpissa														x											
Insecten (overig)																									
Gewone slijkvlieg			x											x											
Hydropsyche spec.								x																	
Mierenleeuw onbekend							x																		
Kevers																									
Bastaardzandloopkever										x								x							
Behaarde gouden tor																		x		x					
Bonte rietloper																								x	
Crioceris quatuordecimpunctata																			x						
Gekorrelde zwartlijf																								x	
Gewone meikever													x												
Gewone oliekever																			x						
Glimmer onbekend																			x						
Gouden tor								x					x												
Kersenpitkever								x																	
Kielsprietloopkever onbekend							x																		
Kleine heldenboktor													x												
Kortvleugelboorkever											x		x												
Kruiper onbekend										x															
Roomvleklieveheersbeestje													x												
Rouwende gouden tor																								x	

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
Soortgroep/soortnaam	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecze	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg
Schijnbok onbekend											x													
Zevenstippelig lieveheersbeestje													x											
Libellen																								
Azuurwaterjuffer							x																	
Bruine winterjuffer					x									x										
Glassnijder											x													
Lantaarntje								x						x	x									
Platbuik																				x				
Smaragdlibel							x				x									x				
Variabele waterjuffer				x	x					x														
Viervlek														x										
Vuurjuffer					x																			
Weidebeekjuffer				x						x														
Mossen en korstmossen																								
Gewoon schildmos										x														
Grauw rijpmos					x																			
Groot dooiermos					x					x														
Muurschotelkorst										x														
Nachtvlinders en micro's																								
Dwerghuismoeder														x				x						
Gewone bandspanner			x									x												
Gewone heispanner																				x				

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortgroep/soortnaam																									
Gewone witvlekmot														x											
Klaverspanner		x	x														x	x							
Sint-jacobsvlinder							x																		
Struikbladroller																x									
Zuringspanner				x				x		x								x		x					
Paddenstoelen																									
Dikrandtonderzwam					x																				
Echte tonderzwam										x															
Tijgertaaiplaat				x																					
Zadelzwam												x													
Sprinkhanen en krekels																									
Tettigonia spec.													x												
Veldkrekkel	x					x	x		x	x	x		x				x	x		x	x	x		x	
Vissen																									
Alver				x																					
Baars								x																	
Ruisvoorn								x																	
Vliegen en muggen																									
Bokserwaterzweefvlieg														x											
Bombylius spec.																			x						
Dansmug onbekend												x													
Enkele-bandzweefvlieg													x												

Datum	26-apr	27-apr	27-apr	27-apr	27-apr	28-apr	28-apr	28-apr	29-apr	29-apr	29-apr	29-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	30-apr	1-mei	1-mei	1-mei	2-mei	2-mei		
	Nieschen	Kietz	Chyrzyno	Słońsk	Stacja Pomp	Kalensko	Porzecz	Siekierki	Czarnów	Kołzin	Kreszyce	Lemierzyce	Las Sulęcín	Rybakówko	J. Lubiaz	Buszno	Rostawice	Oderhänge	Oderberge	Nieschen	Buckow	Beetzsee	Golzow	onderweg	
Soortgroep/soortnaam																									
Gewone citroenzweefvlieg													x												
Gewone pendelvlieg										x															
Gewone wolzwever								x																	
Grijze dansvlieg												x													
Grote kommazweefvlieg										x															
Hypoderma diana																					x				
Pollenia spec.				x																					
Wolzwever onbekend								x																	
Zilvervlekdansvlieg										x				x											
Wantsen, cicaden en plantenluizen																									
Grote schaatsenrijder				x																					
Vuurwants			x																			x			
Weekdieren																									
Gewone poelslak								x		x															
Gewone wijngaardslak																					x				
Heideslak										x															
Tuinslak onbekend												x													
Xerolenta obvia										x															
Zwartgerande tuinslak					x							x									x				

Leeswijzer:

De locaties boven de tabellen corresponderen met de paragrafen in dit rapport. Mogelijk is een aantal soorten niet met zekerheid gedetermineerd.

De lijst betreft alle overige planten en dieren op excursiepunten waarvoor tijd en aandacht was om die te registreren.

Vogelreis Oder-Warta 2025

Vogelwerkgroep KNNV Natuurvereniging Epe-Heerde
26-4 tot en met 2-5-2025

Ruimtelijke spreiding van het grootste gedeelte van 4.878 waarnemingen
betreffende 502 soorten en ondersoorten planten en dieren.

